Beghinselen der weeghconst

Simon Stevin

bron
Simon Stevin, *Beghinselen der weeghconst*. Christoffel Plantijn, Leyden 1586

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/stev001begh01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

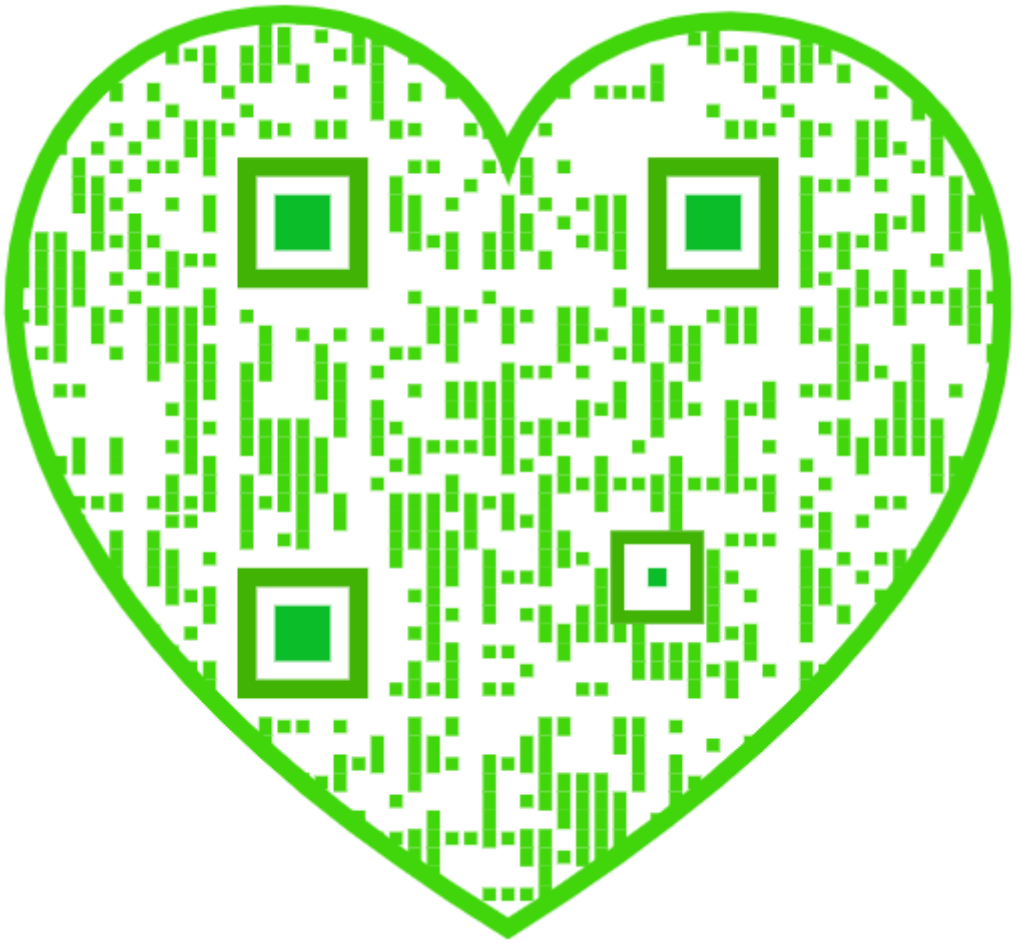

III

Om de weeghconst, waterwicht, ende *lochtwight.

*Liber hic hodieq́. lucifuga, paucorumq́. adhuc testium.

CLARA *Rhodos Clario, clarum celebrare Colossum*
Desine, miraclo tanto nil tantula moles
Dignum habet, annorum labor vt fuerit duodenûm.
LVI, & quod excurrit, annos stererat, cùm terraemotu concidit.Quintuplum tantum haud sleterat,
cùm viscera terrae
Spiritus intus agens vastos disuerberat artus.
Corruit illa, iacet ignobile littore corpus,
Pésque, capútque, aliaeq́ue incerto nomine partes.
Stulte quid inspectas, admiratusq́ue iacentem
Quisnam erexerit, & quanam ratione modóque
Quaeris? at heus! quam mirandum, multóque tremendum
Hoc magis est, totam leuis vt difflauerit aura
Molem? adeon' totam leuis vt difflauerit aura?
Sed neque mirandum fuit hoc, stulté ve tremendum.
Si potis es rerum penetrantes discere caussas,
Et maiora videbis, & haec mirabere nullus.
'Pondera ponderibus nitantur maxima paruis,
Nutibus vt minimis firmissima quaeque trahantur.'
Hoc Natura parens, Naturáque anterior Mens
Omnibus in rebus statuit, seruátque statutum.
Ecce onus hoc Matris diuûm, & quicquid parit illa,
*Caeruleus*Pater innixum sibi baiulat: illum*

*Non improbanda Thaletis opinio, à qua faciut & sacrae litterat, ipsaq́ue adeo minimè fallax experientia.

Pondere iam tanto grauidum in se sustinet aër.
Spiritus hic lenisque leuisque his corporibus par,
Spirituique leui faciunt haec corpora. Tantum.
Hic Natura potest. Naturae Ars aemula, tantum.
Fare age [*] *Pantocrator caeco sit carcere clausum,*
Incipiantque foris aedes ac templa moueri,
Incipiant filiiae, montes migrare, videnti
Quae tibi mens animi, quae sit constantia? recte
Cum Natura agitur, tecum & Natura agit, haec si
Credideris licitis Naturae legibus isse.
Legibus haec quòd eant licitis, etiam hoc cape, Tellus
Tellurem hanc praeter sit, si licet, altera: firmo
Hic mihi me sistas talo, ne vixero, si non
Hunc ego cum Tellure [*] *Polum, atque* [†] *Acheronta mouebo.*
Hoc Trutinaria nos docet. haec eadem monet omnia
Undique ponderibus consistere, pondere cassum
Esse [*] *nihil, non hanc nostram, non aetheream auram.*
Vt maris, & terrae, numerique potentis arenae,
Sint, fuerint aliàs, mensores, non tamen aurae
Dimensi spatium, aut vim ponderis appenderunt.
Te certè, Alhazene, loci quem nubila tranent;
Qua regione color [*] *appareat Iridis, virum*
Hanc supra Notus, & Zephyrus, Boreás ve, vel Eurus,
Sítne Cometarum certus locus; vtque sit, eius
Mensorem video, veneror potior a monentem
Credo secuturus facili ratione suisses.
Non bene permensum spatium tibi iustius illud
Iusta pensauit [*] *trutina Steuinius, ille*
Ipse tui studiose senex studiosus amator.
Ergo per haec [*] *princeps graditur loca nullius ante*

[*] Het Almachtich multo maiorum viriuquàm Archimedis Trispastus, multo & vtibile magis.

[*] Ita diuiuus Plato, in co*n*trarium iuit Aristoteles.

[*] Aliisarcus pluuius reipsa coloratur, Aristoteli in speciem. quod & magis est.

[*] In de Lochtwicht.

[*] L.M. huic gloriolae cesserit anctor, si quis dicatur hanc viá munisse, strauisse, cogitasse prior. Ick spreeck va*n*de Lochtwicht.

* qui tamen immobilis.
† INferos, scilicet centrúm quod etiam immobile.

Trita solo, venit, ecce, videt, penitósque penetrat
Naturae anfractus, vt quae miranda videntur
Fllorum trepida soluamur relligione.
‘*Nil admirari res maxima, Lector, at illa*
Haec erat, auctrices miri cognoscere caussas.’

Om de selfde.

ΑΡΧΟΜΕΝΟΙΣ □ργους τηλαυγο□ς χρε□α προσ□που.
Το□το μελ□φθογγος μο□να τ□ μο□σα δεω□.
Ειπ□ □ρα, ε□ ποτ□ □ην μεγ□λου τ’ □νδρος μ□γα τ□ □ργον
Με□ζον □ν □ ο□ον Στε□νιος □ργον □θη;
Κα□ γ□ρ χαλδα□οι σοφ□αν λ□χον, □ δ’ □ρ □[…]ρα□οι,
□ ποτ□ □ωμα□οι. Μο□σα τ□ δ□ □λλας □φυς,
Πυθαγ□ρ□ντε, πλ□πον□τ□, □ριστοτ□ληντ□ περ ο□δας
□στρον □ρ□ζηλον τ□ς φυσιχ□ς σοφ□ας.
Το□ δ□ λ□γουσι τ□ γα□α, τ□ δ□ ο□ρανος ε□ρ□ς □περθεν,
Π□ντος τ□ □ελιος τ□, □ερι□ντ□ χ□ος.
Ο□δας δ□ ευκλε□δ□ντε Μαθηματικ□ς Φ□λον □τορ,
□στρον □ρ□ζηλον μουνοσ□φης σοφ□ας,
□στις π□ντα μ□ξησε. Κα□ ε□ρε δ□ ψ□μμος □ριθμ□ν
□λλοθεν, □λλ□ μ□την τ□ο□νομ□ □πεσση □ρ□.

VI

Ειπ□ □ρα, ε□ ποτ□ □ην μεγ□λου τ’ □νδρ□ς μ□γα τ□ □ργον
Με□ζον □ν □ ο□ον Στε□νιος □ργον □θη;

‘Ειπ□ρ □ριστε□ει μ□ν □δωρ, κτε□νων δ’ □γε σχρ□σος
Λαμπρ□τατ□ς τε, κρατε□ θ’ □λιος ο□ραν□θι,’
Ευκλε□δης γε μ□γας, μηδε□ς δ□ τ□ με□ζον□ □πα□νοις,
□ρα γ’□ν Ευκλε□δου Στε□νιος ε□χε ν□ον;

IAN DE GROOT.

Simon Steuin wenscht Rvdolf den IIen Roomsch keyser veel ghelvcx.

DAT Ghetal Grootheyt ende Ghewicht, in yder wesentlicke saeck * onscheydelicke ancleuinghen sijn, vol diepen ende nutte eighenschappen; en betuyghen niet alleen verscheyden gheleerden, maer tis duer d'eruaring in allen an elcken bekent. Tis oock openbaer, dat d'eerste twee tot grooten voordeele der menschen, ter form van beschreuen consten gherocht sijn, namelick [8] Telconst ende Meetconst, maer niet also t'Ghewicht, om dat sijn oirspronclicke eyghenschappen den voorighen verborghen bleuen. Wel is waer dat inde Rechtwichten duer eruaring bemerckt is, twee euestaltwichtighe met haer ermen * euerednich te wesen. Doch sy hebben ghemeent * soodanighe eueredenheyt te schuylen onder de ronden beschreuen op t'vastpunt duer d'uytersten der ermen; Uyt het welck, na den ghemeenen aert der dwaling, gheen kennis der oirsaken en volghde. Wat de Scheefwichten belangt, daer en is niet met allen af gheweten. Inder voughen dat dese * stof gheen form van Const als d'ander ghecrighen en conde. Maer doen t'gheual anders lucte, ende dat sulck langverborghen hem duer sijn uyterste beghinselen openbaerde, sy is eintlick daer toe ghecomen, in sulcker ghedaente als die uwe Keyserlicke M. hier toegheeyghent wort. Maer anghesien byde voordachtighe niet sonder oirsaeck ende bestaende reden

* *Inseparabilia accidentia.*

[8] *Arithmetica & Geometria.*

* *Proportionales.*

* *Als Aristoteles in Mechanicis met siin nauolghers.*

* *Materia.*

angheuanghen en wort, soo mocht hier de vraegh van t'einde mijns doens sijn, te weten of ick na de ghebruyck van velen, uwe K.M. tot beschermer mijns wercx versouck? Verre van daer, so doch de bescherming ende regiering des Rijcx, neit alleen tot sulcx, maer tottet uytlesen der voorredens an haer eyghentlick gheschreuen, selden eenighe tijdt toelaet: Te meer dat ick van meyning was (wie can sijn vermoeden weerstaen?) soo wel Form als Stof gheen verdedighing te behouuen. Ten is oock niet om met een groote Const, in een grooter spraeck eerst uytghegaen, den grootsten van Europa te vereeren, hoe lijckformich sulcx nochtans de reden soude mueghen wesen. Waerom dan? Op dat de Weeghconstens * daden streckende tot merckelicke verbetering der Ghemeensaeck, int werck ghebrocht worden, van sulcx als daer ick duer besonder brieuen van v Octroy af versouck. Waerom sal yemant mueghen segghen, dit niet bestelt duer leegher (naer de ghebruyck) totten Hoochsten vrie toeganck hebbende? Yghelick, om dattet t'onghehoort is, soude vreesen niet alleen met een lacherlick * voorstel te verschijnen, maer selfs oock belacht te worden: Nu op dat der spotters schamp tot ghetuych haerder onwetenheyt strecke, wy hebbent duer t'ghene willen versoucken, dat voor den verstandighen alsulcx ende meerder veruaet, daerafmen wyder en breeder soude connen segghen; Maer want ons einde tot Saken streckt, niet tot Woorden, sullen dese verlatende en die verwachtende, uwe K.M. in alle ootmoedighe eerbieding veel ghelucx wenschen. Uyt Leyden in Oogstmaent des 1586 Iaers.

*Effecta.

*Propositione.

Vytspraeck[+] vande weerdicheyt der Dvytsche tael.

[+]*Elogium.*

TIS wel waer datter inde Natuer niet wonderlick en is, nochtan tot onderscheyt der dinghen die wy duer de oirsaken verstaen, vande ghene welcker redenen ons onbekent sijn, soo gheuen wy dese met recht de naem van wonder, niet dat sijt eyghentlick sijn, maer om dattet hem voor ons alsoo ghelaet. T'welck soo wesende, wy sullen ons in desen ansien billichlick mueghen verwonderen, duer wat middel de Natuer mocht wercken, doen sy ons voorouders sich haer spraeck dede maken; ouermidts ons soo constighen werck, der oirsaken ghenouchsaem wetenschap ghebreect. Maer want een beclaghelicke verblintheyt, als duer [*] TSCHICSEL veroirdent, t'verstant van velen alsoo verduystert ofte betoouert heeft, dat sy t'licht vande Sonne bouen dat der Sterren, ick meen de weerdicheyt deses Taels bouen al d'ander, niet en connen bemercken, tot groot achterdeel des Duytschen gheslachts; Ghemerct daerbeneuen, dat wy voorghenomen hebben inde selue te beschrijuen de WEEGHCONST, wiens diepsinnighe [*] ghedaenten duer slechter spraken ten eersten niet wel bedietlick en sijn, soo sullen wy naer ons vermueghen daer wat af segghen, versouckende of t'uyterste des SCHICSELS bestemden tijts noch niet en naect. ende eerst van haer oudtheyt als volght:

[*]*Fatum.*

[*]*Qualitates.*

Tis te weten dat de Duytschen in die seer oude tijden vande welcke ter werelt gheen opentlicke schriften ghebleuen en sijn, gheweest hebben een treffelick seermachtigh Gheslacht, t'welck duer sulcke verderuende oirsaken als meer ander machtighe volcken weeruaren sijn, als oirloghe en dierghelijcke, voorderende uytroeying der wetten, breking van goe oirdens, verwoesting der steden, &c. tot manier van wiltheyt gherocht is, doch niet soo volcommen, of den ouden aert der grootmoedicheyt, rechtueerdicheyt, ende ghetrauheyt, daer Tacitus[+] oock af betuycht, en bleef altijt in hemlien ghewortelt. Dese haer woestheyt heeft gheduert tot ontrent de tijden van Iulius Caesar, welcke daer naer tot beteren staet begon te keeren, soo dat sy eintlick weder ghecommen sijn ter regiering ouer t'eertrijcxdeel Europa, als kenlick is. Maer want yemandt van haer voornomde eerste macht twyffelen mocht, ouermits wy

[+]*Li. de Morib. Germanor.*

daer af, soo weynich als van veel ander volcken diens tijts, gheen opentlicke schriften en hebben, soo sullen wy die aldus beuestighen.

Tis openbaer dat de Gallen die by ons Walen ghenoemt worden, ende int ghemeen nu Françoysen heeten, ouer oude tijden een machtich volck gheweest sijn, welcke Griecken, Spaeigne, Italie, strenghelick becrijghden ende ouerwonnen: vande welcke noch Gallograecia ofte Galatia in Griecken, ende Celtiberia in Spaeignie, de naem behouden hebben: In Italie stichten sy Milaen, Coma, Brescia, Verona, Bergamo, Trente, Vicentia. De selue Françoysen hebben ofte voormael Duytsch ghesproken, ofte het Duytsch in grooter eere ghehadt, ende voor hun wit ghehouden ghelijck sy nu t'Latijn doen. T'eerste wort aldus bethoont: Tis yder spraeck ghemeen datse inden eenen oirt des landts wat anders uytghesproken wort als op den anderen. By voorbeelt, daer de Neerlanders segghen *Dat, Wat, Vat,* d'Ouerlanders segghen *Das, Was, Vas:* Voor der Parisienen *Chanter, Charbon, Chaleur*, de Picarden ghebruycken *Canter, Carbon, Caleur*; Daer de Castilianen segghen *Hazer, Hierro, Harina*, in Portugael seytmen *Fazer, Ferro, Farina*, &c. Nu alsulck verschil van het Duytsch dat de Françoysen voormael spraken, tottet Duytsch van dese landen, was, dat sy voor ons *W* int ghemeene gebruycten *Gu.* Als daer wy segghen *Ick winde*, sy seyden ende segghen noch *Ie Guinde*. Ende voor ons *Windas* (t'welck een ghecoppelt woort is van Windt en as, als oftmen wilde segghen een as die windt) sy ghebruycken *Guindas*, sommighe *Guindal*, vande welcke oock commen hun *Guindement*, *Guindant*, *Guindeur*, &c. Wederom voor *Wincket, Wimpel, Want, Welp, Weet Wincken, Melcwey, Wildemalue,* sy segghen *Guichet, Guimple, Guant, Guespe, Guedde, Guigner, Megue, Guimalaue.* Voor *Waren*, ofte *bewaren, Guarder,* daer af commen la *Guarde, Guardeur, Guardebras, Guardemenger, Guarderobbe*, &c. oock *Guarir, Guarison*, dat me bewaren ende bewaring beteeckent, want de * Ghenesers achten dat sy duer drancken, cruyden, saluen &c. alleenlick t'ghebreck bewaren voor ongheual, ende dat sy gheensins en heelen, maer dat de Natuer altijt seluen gheneest: Van t'voornomde commen oock *Guarnir, Guarnison, Guarniture,* &c. welcke oock Bewaren ende bewaring bedien: Sghelijcx *warande*, daer sy *Guarenne* voor nemen. Wederom *Gue* (achterlatende *ch*, die sy soo als wy niet noemen en connen) dat is by ons *wech*, te weten den wech daer t'water van een riuier ouer loopt, waer af hun *Gueer* ende meer ander commen. Wederom *Guerdonner*, als oft sy wilden segghen W*eerdonner* dat is W*eergheuen* oft verghelden, daer af gheseyt wordt *Guerdon, Guerdonnement, Guerdonneur, &c.* Voorts *Mot de Guet*, dat is *woort vande* W*et*, ouermits sulck woort inde steden vande wet comt, ende duer haer ghegheuen wort: Oft andersins mach *Guet* van W*acht* commen, achterlatende *ch* die sy so niet en ghebruycken als voor gheseyt is, ende *e* voor *a* ghenomen, t'welck by

*Medici.

ons ghemeen is, wat men seght so veel Bert, Swert, als Bart, Swart: Tis ooc kennelick dat sommighe W*echt* voor W*acht* ghebruycken: Van *Guet* commen *Guetter, Guette, Guetteur, &c.* Wederom voor *Ter* W*eere*; *A la Guerre*, daer af gheseyt wort *Guetteur, Guerroyer, &c.* Voor *Op de* W*yse*; *A la Guise,* daer af ghemaect wordt *Guisarme, Deguiser, Deguisement*, ende soo met meer anderen die wy om cortheyt achterlaten. Vyt dese ghemeene reghel dan van *W* tot *Gu* (bouen de groote menichte van d'ander ghemeene woorden die sy ghewislick uyt het Duytsch hebben, welcke wy om cortheyt verswyghen, te meer datter boueschreuen an t'voornemen voldoet) schijnt ghenouch te mueghen besloten worden, de Françoysen voormael Duytsch ghesproken te hebben, dat is Duytschen gheweest te sijne, ende veruolghens dat de Duytschen eertijts een bekent machtich volck waren.

Doch so v dat niet en gheuiel, maer dat sy die woorden voormael uyt het Duytsch vergaert hebben, ghelijck sy nu sulcx uyttet Latijn doen (want een van tween is nootsaeclick) t'selue valter uyt te besluyten. Want dat soo ghenomen, tis gheschiet naer hemlien verwoestheyt, daer in, ofte daer vooren: Niet daer naer, want de Duytsche tael by haer sedert in gheen acht gheweest en heeft, maer de Latijnsche, daer sy de hunne naer verandert hebben: Oock niet daer in, want dat een machtich volck t'welck Spaeigne, Griecken, Italie, conde beuechten ende verwinnen, haer spraeck souden gheformt hebben naer de wildens tael, ten sluyt niet; Dat sulcken Gheslacht vande wilden soude leeren an t'windaes een naem gheuen, tis te belachelick, soo sy doch seluer eer dan wilden, windassen ghebruycten. Tis dan nootsaeclick dat sy dese woorden na der Duytschen ghemaect hebben voor haer verwoesting, te weten doen sy groot en machtigh waren, ende dat yder Gheslacht d'ooghe op hun had.

Hier toe helpt noch dit, dat hemlieder tael wyder strecte als ander, t'welck sy in haer woestheyt daer toe niet ghebrocht en hebben, want dat wilden die niet en handelen, noch verre en reysen, haer tael wyder souden doen verbreyden als ander machtighe volcken, die groote landen en Koninckrijcken onder haer ghebiedt hadden, het strijt teghen den ghemeenen loop des weerelts, t'waer ongheschict sulcx toe te laten. Dese wyde verbreyding dan der tael is gheschiet voor de verwoesting: Waer uyt oock te bemercken is in wat macht sy doen moesten wesen, anghesien t'verstroeyde eentalich ouerblijfsel na soo grooten menichte van iaren, hem wyder strecte dan die teghenwoordelick in groote macht waren: T'sijn voorwaer oirsaken die metgaders d'ander redenen, ons dwinghen te gheloouen, dat de Spaengnaerden voormael oock, of Duytschen gheweest sijn, of dat sy hun tael naer het Duytsch gherecht hebben. want sy, ghelijck de Françoysen, oock segghen *Guante, Guardar,* waer af com-

men *Guarda, Guardador, Guardoso,* oock *Guarnecer, Guarnicion, &c.* Wederom *Guerra*, daer sy af segghen *Guerrear, Guerredor, Guerrero, &c.* Wederom *Guinar*. Voort *Guisa*, daer *Guisar* af comt, &c, Ia dat etlicke Indianen welcke men segt veel duytsche woorden te ghebruycken, oock verscheyden ander contreyen in Asie wiens spraeck Hieronymus betuycht tsijnder tijt bycans de selue gheweest te sijne met die van Trier, ende meer ander volcken wiens talen met Duytsch ghemengt sijn, sulcx uyt het Duytsch hebben, al van die oude tijden af, dat sy in haer eerste groote macht waren.

T'voornomde wort noch sterker, opentlicker, ende nootsakelicker beuesticht, duer haer talens constich maecsel, voorwaer gheen werck van slechte wilden, maer te verwonderen hoe gheleerde tammen, sulcx hebben connen ter * daet brenghen. daer af wy breeder spreken, ende haer weerdicheyt bouen al d'ander, met merckelicke redenen beuestighen moeten, aldus: T'einde der spraken is, onder anderen, te verclaren t'inhoudt des ghedachts, ende ghelijck dat cort is, also begheert die verclaring oock cortheyt, de selue can bequamelicxt gheschien, duer ynckel saken met ynckel gheluyden te beteeckenen; Oock soodanighe, datse oueral de T'saemvoughing bequamelick lijden; Datse de Consten grontlick leeren; Ende den Hoorders heftelick beweghen tot des sprekers voornemen. Nu of dese alle vier, byden Duytschen beter ghetroffen sijn dan by eenighe ander, dat sullen wy oirdentlick verclaren, eerst bethoonende, ende dat metter daet, op datment ghelooue, der Duytschen 742 eensilbighe woorden inden eersten persoon; daerder de Latinen alleenlick 5 hebben; de Griecken gheen eyghentlicke, maer langhe vercort tot 45. Daernaer sullen wy segghen vande namen, bynamen, &c. welcke wy alle metter haest vergaert hebben yder uyt sijn Woortbouck als volgt.

*Effectum.

Dvytsche eensilbighe vvoorden.

Acht.	I'estiaene.	Existimo.
Aes.	I'apaste.	Inesco.
Back.	Ie cuis.	Pinso.
Baeck.		Pono pharum.
Baen.	Ie prepare le chemin.	Praeparo viam.
Ban.	Ie banne.	Proscribo.
Baer.	I'enfante.	Pario.
Bas.	I'abbaie.	Latro.
Baet.	Ie prouffite.	Commodus sum.
Bel.	Ie tire la clochette.	Tintinno.
Ben.	Ie suis.	Sum.
Berst.	Ie creue.	Crepo.
Bey.	I'attens.	Expecto.
Bid.	Ie prie.	Precor.
Biecht.	Ie confesse.	Confiteor.
Bied.	I'offre.	Praesento.
Bies.	Ie beze.	Mugio.
Bijt.	Ie mors.	Mordeo.
Bind.	Ie lie.	Ligo.
Blaeck.	Ie flamboye.	Flammo.
Blaes.	Ie souffle.	Flo.
Blaeu.	Ie coleure de blue.	Colore caetuleo pingo.
Bleck.	Ie couvre de lames.	Bracteo
Bleeck.	Ie pasli.	Palleo.
Bleet.	Ie beelle.	Balo.
Bleyck.	Ie blanchi du linge.	Candefacio.
Blijf.	Ie demeure.	Maneo.
Blinck.	Ie reluys.	Resplendeo
Block.	Ie labeure assiduellement.	Assiduè laboro.

	Bloe.	Ie saigne.	Sanguino.
	Bloey.	Ie fleuronne.	Floreo.
Ick {	Bloot.	Ie mects nud.	Nudo.
	Bloos.	Ie vermeillonne.	Rubeo.
	Blusch.	I'estain.	Extinguo.
	Bluts.	Ie froisse.	Collido.
	Boerd.	Ie bourde.	Nugor.
	Boet.	Ie remedie.	Medeor.
	Boey.	Ie mects des pleges aux pieds.	Compedio.
	Boock.	Ie bats.	Cudo.
	Bol.	Ie boule.	Voluo globum.
	Boord.	Ie borde.	Fimbrio.
	Boor.	Ie fore.	Perforo.
	Borg.	Ie pleige.	Fide iubeo.
	Bot.	Ie rebouche.	Hebeto.
	Bot.	Ie boutonne.	Gemmo.
	Bou.	I'edisie.	A Edisico.
	Bra.	Ie rosti.	Asso.
	Braeck.	Ie vome.	Euomo.
	Brand.	Ie brusle.	Ardeo.
	Bras.	Ie bauffre.	Epulor.
	Bree.	Ie say large.	Dilato.
	Breeck.	Ie romps.	Rumpo.
	Brey.	Ie entrelache.	Reticulo.
	Briesch	Ie rugis.	Rugio.
	Bring.	Ie apporte.	Adporto.
	Brock.	Ie coupe des morceaux de pain.	In frulla frango.
	Brod.	Ie radoube.	Resarcio.
	Broe.	Ie couue.	Incubo ouis.
	Broey.	Ie fourboelle.	Subferuefacio
	Brou.	Ie brasse.	Coquo cereuisiam
	Brul.	Ie murle.	Mugio.
	Bruyck.	Ivse.	Fruor

Buck.	Ie plie le dos.	Curuo
Buet.	Ie troque.	Commuto
Buyg.	Ie plie.	Flecto
Buysch.	Ie frappe.	Pulso
Caerd.	Ie carde.	Carmino.
Caert.	Ie ioue aux cartes.	Ludo chartis.
Caets.	Ie ioue à la paume.	Ludo pila
Cap.	Ie hache.	Concido
Cier.	I'orne.	Orno
Claer.	Ie fai claer.	Clarisico
Colf.	Ie croche.	Ludo claua.
Cop.	Ie scarisie.	Scarisico
Cost.	Ie couste.	Consto
Coot.	Ie ioue aux os.	Talis ludo.
Coock.	Ie cuisine.	Coquo
Crab.	Ie racle.	Rado
Craey.	Ie crie.	Crepito
Croon.	Ie courronne.	Corono.
Cruys.	ie crucifie.	Crucifigo
Cuyp.	Ie fai cuues.	Vico dolia.
Dab.	Ie patrouille.	Palpo
Daeg.	I'aiourne.	Cito
Dael.	Ie descens.	Descendo.
Danck.	Ie remercie.	Habeo gratiam
Dans.	Ie danse.	Tripudio
Dau.	Ie fai rosee.	Roro
Deck.	Ie couure.	Tego
Delf.	I'enfoni.	Fodio
Denck.	Ie pense.	Cogito
Derf.	I'ay besoing.	Egeo
Deys.	Ie recule.	Recedo
Dicht.	Ie compose en rime.	Co*m*pono
Dick.	I'espessis.	Denso
Dien.	Ie sers.	Seruio
Diep.	Ie fai profond.	Profundum facio.

Dijck.	Ie fay vne dique.	Iacio aggere*n*
Ding.	Ie barguine.	Liceor
Ding.	Le plaide.	Litigo
Doem.	Ie damme.	Damno
Doe.	Ie fai.	Facio
Dool.	I'erre.	Erro
Dood.	Ie tue.	Occido.
Doog.	Ie vaux.	Valeo
Doop.	Ie baptize.	Baptizo.
Dor.	Ie deuiens aride.	Aresco
Dorst.	I'ay soif.	Sitio
Dou.	ie presse.	Premo
Draey.	Ie tourne.	Torno
Draeg.	Ie porte.	Porto
Drael.	Ie tarde.	Tardo.
Draef.	Ie trote.	Succusso.
Dreich.	Ie menace.	Minor
Drijf.	Ie chasse.	Agito.
Drinck.	Ie boy.	Bibo
Dring.	Ie poulse.	Penetro turbam
Drooch.	Ie seiche.	Sicco
Droom.	Ie songe.	Somnio
Droop.	Ie arrouse quelque chose de gresse.	Conspergo pinguedine.
Druck.	I'imprime.	Imprimo
Dub.	Ie doubte.	Dubito
Ducht.	I'ai doubte.	Vereor
Duer.	Ie dure.	Duro
Duld.	Ie souffre.	Patior
Dun.	Ie tenue.	Extenuo
Dvvael.	I'erre.	Erro
Dvving.	Ie contrains.	Cogo
Eer.	Ie honnore.	Honoro
Eg.	I'herse.	Occo
Eind.	Ie fine.	Fiaio

Eet.	Ie menge.	Edo
Ets.	Ie mors en cuiure de l'eau forte	Inedo cuprum aqua forti.
Eysch.	Ie demande.	Peto
Fael.	Ie faille.	Fallor
Fluyt.	Ie ioue à la flute.	Cano fistula.
Fryt.	Ie fricasse.	Frigo
Frons.	Ie fronse.	Rugo
Gaen.	Ie voy.	Eo
Gaep.	Le baye.	Oscito
Geck.	Ie mocque.	Lasciuio
Gheef.	Ie donne.	Do
Gheel.	Ie fay iaune.	Rufo
Gheeu.	Ie baaille.	Oscito
Gheld.	Ie vaux.	Valeo
Ghiet.	Ie fonds.	Fundo
Ghisp.	Ie fouette.	Flagello
Ghis.	Ie souspeçonne.	Suspicor
Glat.	Ie polie.	Polio.
Glie.	Ie glisse.	Labor.
Gloey.	ie deuien rouge.	Candesco.
Gom.	Ie gomme.	Linio gummi.
Gord.	Ie ceinds.	Cingo.
Graef.	I'engraue.	Sculpo.
Greys.	Ie refrongne.	Obduco fronte*n*
Grijp.	Ie gripe.	Capio.
Grim.	Ie rugi.	Rugio.
Groey.	Ie verdoye.	Verno.
Grou.	I'ai en hooreur.	Abominor
Groen.	Ie paind verd.	Virido.
Gruet.	Ie salue.	Saluto.
Gun.	Ie fauorise.	Faueo.
Haeck.	Ie hache.	Concido.
Haest.	I'haste.	Festino.
Haeck.	I'accroche.	Iunco.

Hael.	Ie porte.	Adfero.
Hang.	Ie pends.	Pendo.
Harp.	I'harpe.	Lyram pulso.
Haet.	Ie hay.	Odio habeo.
Heb.	I'ai.	Habeo.
Hecht.	Ie attache.	Figo.
Heel.	Ie guarri.	Sano.
Heet.	Ie causse.	Calefacio.
Heet.	Ie nomme.	Nomino.
Heet.	Ie commande.	Iubeo.
Hef.	Ie leue.	Leuo.
Hel.	Ie panche.	Acelino.
Heel.	Ie cele.	Celo.
Help.	I'aide.	Iuuo.
Herd.	Ie durcis.	Duro.
Hey.	Ie hie.	Fistuco.
Hygh.	I'ahaine.	Anhelo.
Hinck.	Ie cloche.	Claudico.
His.	I'incite.	Instigo.
Hoed.	Ie garde.	Custodio.
Hoest.	Ie tousse.	Tussio.
Hol.	Ie creuse.	Cauo.
Hoop.	Ie comble en monceaux.	Cumulo.
Hoor.	I'oy.	Audio.
Hoop.	I'espere.	Spero.
Houd.	Ie tiens.	Teneo.
Hou.	Ie coupe.	Seco.
Hou.	Ie marie.	Nubo.
Hoy.	Ie fene du foin.	Sicco foenu*m* sole
Huc.	Ie croupe.	Sido.
Huer.	Ie loue.	Conduco.
Hul.	Ie coeffe.	Orno caput.
Huts.	I'hoche.	Quatio.
Huyl.	I'hurle.	Vlulo.

Iaech.	Ie chasse.	Gannio.
Iock.	Ie mocque.	Iocor.
Kaeck.	Ie cabasse.	Suppilo.
Kan.	Ie scay.	Scio.

Kau.	Ie masche.	Mando.
Keer.	Ie tourne.	erto.
Keer.	Ie ballie.	Scopo.
Kem.	Ie peigne.	Pecto.
Ken.	Ie cognoy.	Cognosco.
Kerm.	Ie lamente.	Lamentor.
Kern.	Ie bats le beure.	Butyru*m* pulso
Keur.	Ie visite.	Censeo.
Kick.	Ie gronde.	Mussito.
Kies.	I'elis.	Eligo.
Kijck.	Ie voy.	Intueor.
Kiif.	Ie tense.	Litigo.
Kip.	I'esclos poulsins.	Pullulo.
Klack.	Ie creuasse auec vn son esclatant.	Cum fragore rimas ago.
Klad.	Ie crotte.	I'enicillo vestem à luto detergo.
Klaeg.	Ie plains.	Queror.
Klap.	Ie babille.	Fabulor.
Klee.	Ie vests.	Vestio.
Klem.	Ie pince.	I'remo.
Klets.	Ie frappe du souet Ie faisant sonner.	Scutiuca ferio.
Kleef.	I'attache.	Visco.
Klein.	I'appetisse.	Minuo.
Klief.	Ie fends.	Findo.
Klim.	Ie monte.	Scando.
Klinck.	Ie sonne.	Sono.
Kluen.	Ie frappe.	Pulso.
Kloot.	Ie boule.	Voluo globum.
Kloop.	Ie hurte.	Pulso.
Klos.	Ie ioue à la boule par trauers d'vn anneau.	Ludo globo per annulum.

	Klucht.	Ie plaisante.	Facetias narro
	Knaeg.	Ie ronge.	Rodo.
	Knau.	Ie masche.	Mando.
	Kne.	Ie pestris.	Depso.
	Knes.	Ie grince les dens.	Dentibus strideo.
Ick {	Knich.	I'hoche la teste.	Nuo.
	Kniel.	I'agenouille.	Geniculor.
	Knip.	Ie chiquenaude.	Talitra insligo.
	Knoop.	Ie noue.	Necto.
	Knor.	Ie gronde.	Grunnio.
	Koel.	Ie fai tied.	Tepido.
	Kom.	Ie viens.	Venio.
	Koop.	I'achpte.	Emo.
	Kout.	Ie deuise.	Fabulor.
	Kraets.	Ie gratte.	Scabo.
	Krau.	Ie gratte.	Scabo.
	Kranck.	Ie debile.	Debilito.
	Kriel.	Ie remue comme entre les fourmis.	Mobilito per turbas.
	Krijg.	I'acquiers.	Acquiro.
	Krijt.	Ie pleure.	Eiulo.
	Krimp.	Ie retrecis.	Arcto.
	Kroch.	Ie geins.	Queror.
	Kroock.	Ie fronce.	Rugo.
	Krol.	Ie crespille.	Crispo.
	Krom.	Ie courbe.	Curuo.
	Krop.	I'emple le gouion.	Ingluuiem farcio auium.
	Kruy.	Ie poulse.	Vipello.
	Kruy.	I'espice.	Aromatibus condio
	Kruyp.	Ie rampe.	Repo.
	Kuch.	Ie tousse.	Tussito.
	Kus.	Ie baise.	Osculor.
	Kuysch.	Ie nettoye.	Nitido.
	Lach.	Ie ris.	Rideo.

La.	Ie charge.	Onero.
Laeck.	Ie diminue.	Diminuo.
Laeck.	Ie desprise.	Contemno.
Lang.	I'alonge.	Prolongo.
Lang.	I'aucins.	Porrigo.
Lap.	Ie rapiece.	Interpolo.
Laet.	Ie laisse.	Linquo.
Laef.	Ie rafreischis.	Foueo.
Laen.	Ie fai tiede.	Tepido.
Leck.	Ie liche.	Lambo.
Leeg.	I'abbaisse.	Humilio.
Leem.	I'enduis d'argille.	Luto.
Leen.	Ie preste.	Mutuo.
Leer.	I'enseigne.	Doceo.
Leg.	Ie mects.	Pono.
Leeck.	Ie coule.	Stillo.
Leen.	I'appuis.	Cubito.
Lees.	Ie lis.	Lego.
Lesch.	I'esteins.	Extinuo.
Let.	I'empesche.	Impedio.
Let.	Ie considere.	Considero.
Leef.	Ie vis.	Viuo.
Ley.	Ie meine.	Duco.
Licht.	I'esclaircis.	Luceo.
Licht.	Ie leue.	Leuo.
Lieg.	Ie mens.	Mentior.
Lig.	Ie couche.	Iaceo.
Lijd.	I'endure.	Fero.
Lisp.	Ie begaye.	Balbutio.
Lock.	I'alliche.	Alliceo.
Loer.	Ie lorne.	Obseruo.
Lol.	Ie grongnonne.	Eiulo ad instar felis.
Lol.	Ie me chauffe comme les vielles qui vsent d'vn pot	

	plein de feu le mettant soubs elles.	
Lonck.	I'œillade.	Oculo.
Loon.	Ie baille de loyer.	Remunero
Loop.	Ie cours.	Curro
Los.	Ie delaische.	Laxo.
Loot.	Ie iette le sort.	Sortior.
Loof.	Ie loue.	Laudo.
Lub.	Ie chastre.	Castro.
Lul.	Ie singe le son.	Sonum imitor.
Luym.	Ie lorne.	Insidiantibus oculis intueor.
Luys.	I'espluche des pouils.	Pediculos lego.
Lie.	Ie passe.	Transeo.
Mach.	Ie puis.	Possum.
Maey.	Ie fauche du foin.	Deseco prata.
Maeck.	Ie fay.	Facio.
Mael.	Ie peins.	Pingo.
Mael.	Ie moule.	Molo.
Maen.	Ie stipule.	Stipulor.
Maen.	Ie coniure.	Adiuro.
Melck.	Ie traicts le laict.	Mulgeo.
Meng.	Ie mesle.	Misceo.
Men als peerden oft vvaghen.	Ie meyne.	Duco.
Merck.	Ie marque.	Noto.
Mest.	I'engraisse.	Sagino.
Meet.	Ie mesure.	Metior.
Mets.	Ie massonne.	Extruo muros.
Mein.	Ie cuide.	Opinor.
Mick.	I'ay l'oeil à quelque chose.	Collimo.
Mye.	Ie contregarde.	Caueo.
Min.	I'ayme.	Amo.
Moet.	Il me faut.	Debeo.

Moey.	Ie moleste.	Molesto.
Moord.	Ie meurtris.	Trucido.
Mor.	Ie murmure.	Murmuro.
Muf.	Ie sens le relant.	Situ*m* redoleo
Munt.	Ie monnoye.	Cudo nummos.
Muyl.	Ie rechigne.	Contraho vultu*m*
Muyt.	Ie mutine.	Seditionem facio
Naey.	Ie couse.	Suo.
Naeck.	I'approche.	Propinquo
Nau.	Ie fay estroict.	Angusto.
Neem.	Ie prens.	Accipio.
Nest.	Ie niche.	Nidifico.
Nyg.	I'encline.	Inclino.
Nies.	I'esternue.	Sternuo.
Nieu.	Ie fay nouueau.	Nouo.
Nijp.	Ie pince.	Vellico.
Noem.	Ie nomme.	Nomino.
Noo.	I'inuite.	Inuito.
Noop.	I'aguilonne.	Stimulo.
Oogst.	Ie moissonne.	Messem facio.
Oos.	Ie vuide l'eau.	Exhaurio.
Pael.	Ie borne.	Termino.
Paer.	Ie mects pair à pair.	Binos pono.
Paert.	Ie partis.	Partior.
Paey.	I'appayse.	Paco.
Pand.	Ie mects en gaige.	Pignero.
Pap.	Ie colle.	Glutino.
Pas.	Ie le fais accorder.	Apto.
Peck.	Ie poisse.	Pico.
Peel.	Ie pele.	Decortico.
Pers.	Ie persse.	Premo.
Pick.	Ie beque.	Rostro.
Pijp.	Ie pipe.	Pipo.
Pis.	Ie pisse.	Meio.
Plaeg.	Ie vexe.	Vexo.

Plasch.	Ie pateline en l'eau.	In aqua palpo.
Pleck.	Ie macule.	Maculo.
Pleeg.	Ie soulois.	Soleo.
Pleyt.	Ie plaide.	Litigo.
Ploeg.	I'are.	Aro.
Plomp.	Ie rebouche.	Hebeto.
Plomp.	Ie plonge en l'eau.	Mergo
Ploy.	Ie plie.	Plico.
Pluck.	Ie cueille.	Carpo.
Pluys.	I'espluche.	Polio.
Poch.	Ie vante.	Iacto.
Pomp.	Ie vuide lossee.	Sentinam expurgo.
Poog.	Ie tasche.	Nitor.
Por.	I'incite.	Incito.
Pot.	I'amasse en pot.	In ollulis coaceruo.
Poy.	Ie boy.	Indulgeo potationibus.
Praem.	I'oppresse.	Opprimo.
Prang.	Ie oppresse.	Opprimo.
Praet.	Ie babille.	Fabulor.
Prick.	I'esguillonne.	Stimulo.
Preeu.	Ie derobbe finemen*t*.	Surripio.
Pris.	Ie prise.	Laudo.
Print.	I'imprime.	Imprimo.
Proef.	I'esprouue.	Probo.
Proef.	Gouste.	Gusto.
Pronck.	Ie tiens grauité comme vne espousée.	
Put.	Ie puise.	Haurio aquam.
Quel.	Ie fasche.	Molesto.
Quets.	Ie blesse.	Laedo.
Quist.	Ie degaste.	Dissipo.
Quijl.	Ie baue.	Stillo pituita*m* ex ore

Ra.	I'aduinne.	Diuino.
Raeck.	Ie touche.	Tango.
Raep.	I'amasse.	Colligo.
Raes.	Ie rage.	Lasciuio.
Reck.	Ie tens.	Tendo.
Ren.	Ie cours.	Cursito.
Reul.	Ie troque.	Commuto.
Rey.	Ie danse.	Duco choreas.
Reyck.	Ie tends.	Porrigo.
Reys.	Ie chemine.	Proficiscor.
Richt.	I'erige.	Erigo.
Rieck.	Ie sens.	Sentio.
Riem.	Ie rame.	Remigo.
Rie.	Ie cheuauche.	Equito.
Rijm.	Ie rhime.	Versifico.

Ryp.	Ie meuris.	Praecoquo.
Rys.	Ie me leue.	Subleuo.
Rips.	Ie route.	Ructo.
Reck.	I'estrique la quenouille.	Pensum struo.
Roem.	Ie me vante.	Iacto.
Roep.	Ie crie.	Clamo.
Roer.	Ie remue.	Moueo.
Roest.	Ie enrouille.	Rubigine*m* traho
Roey.	Ie rame.	Remigo.
Rol.	Ie roulle.	Voluo.
Ronck.	Ie ronfle.	Sterto.
Rond.	I'arondis.	Rotundo.
Roof.	Ie rauis.	Spolio.
Rot.	Ie pourris.	Putreo.
Ruck.	I'arrache.	Auello.
Ruet.	I'engraisse.	Sebo.
Run.	Ie coagule.	Coagulo.
Run.	Ie flotte.	Fluo.
Rust.	Ie repose.	Quiesco.
Ruym.	I'amplifie.	Amplifico.
Ruysch.	Ie bruys.	Strepo.
Saey.	Ie seme.	Semino.
Saeg.	Ie sie.	Serro.
Saelf.	I'oings.	Vngo.
Scha.	I'endomage.	Noceo.
Schaf.	Ie traicte.	Tracto.
Schaeck.	Ie prens vne fille par force.	Rapio virginem.
Schaem.	I'hontis.	Erubesco.
Schamp.	Ie glisse.	Labor.
Schants.	Ie fortifie rempars.	Munio vallis.
Schat.	I'estime.	AEstimo.

	Schaef.	Ie rabotte.	Dolo.
	Scheer.	Ie tonds.	Tondeo.
	Scheld.	Ie tense.	Obiurgo.
	Schel.	I'escorche.	Decortico.
Ick {	Schenck.	Ie verse.	Infundo.
	Schend.	Ie gaste.	Corrumpo.
	Schep.	Ie cree.	Creo.
	Scherm.	I'escrime.	Digladior.
	Scherp.	I'aguise.	Acuo.
	Scherf.	Ie hace.	Concido.
	Schuer.	Ie deschire.	Lacero.
	Scheyd.	Ie separe.	Separo.
	Schick.	I'ordonne.	Ordino.
	Schiet.	Ie tire.	Sagitto.
	Schijn.	Ie luis.	Luceo.
	Schil.	Ie differe.	Differo.
	Schimp.	Ie brocarde.	Iocor.
	Schock.	Ie secoue.	Succusso.
	Schors.	Ie trousse.	Succingo.
	Schau.	Ie contemple.	Contemplor.
	Schrab.	I'esgrattigne.	Vnguibus scabo.
	Screeu.	Ie crie esclatant.	Exclamo.
	Screy.	Ie pleure.	Lachrymo.
	Schrick.	Ie saillis.	Dissilio.
	Scroef.	Ie vire.	Torqueo cochleam.
	Scroem.	I'effraye.	Horreo.
	Schrie.	I'aiambe.	Facio gradum.
	Schrijf	I'ecripts.	Scribo.
	Schud.	Ie secoue.	Quasso.
	Schup.	I'houe.	Palea leuo.
	Schur.	I'escure.	Tergo.
	Schut.	Ie contregarde.	Assamentis occludo.
	Schu.	I'euite.	Euito.
	Schuil.	Ie m'embusche.	Lateo.

Schuyf.	Ie coule.	Trudo.
Seep.	Ie sauonne.	Sapone linio.
Seg.	ie di.	Dico.
Send.	I'enouie.	Mitto.
Seng.	Ie brusle quelque peu.	Suburo.
Set.	Ie mets.	Pono.
Stel.	Ie mets.	Pono.
Suer.	Ie trompe.	Impono.
Seyl.	Ie vogue.	Velifico.
Sie.	Ie boullis.	Ferueo.
Sie.	Ie voy.	Video.
Sift.	Ie crible.	Cribro.
Sijp.	Ie degoute.	Mano.
Sinck.	I'enfonse.	Mergo.
Sing.	Ie chante.	Canto.
Sit.	I'assis.	Sedeo.
Slab.	Ie baue.	Squaleo.
Sla.	Ie frappe.	Verbero.
Slacht.	Ie resemble de condition.	Assimilor.
Slaep.	Ie dors.	Dormio.
Slap.	Ie lasche.	Laxo.
Slaef.	Ie trauaille comme esclaue.	Laboro.
Slem.	Ie fai bonne chere.	Comessor.
Sleur.	Ie traine.	Traho.
Sleyp.	Ie traine.	Traho.
Slicht.	Ie fais vni.	Plano.
Slijp.	I'aguise.	Acuo.
Slijt.	I'vse.	Tero.
Slis.	I'appaise.	Paco.
Slick.	I'aualle.	Gurgito.
Slof.	Ie trousse.	Replico.
Slorp.	I'hume.	Sorbeo longo tractu.
Sluym.	Ie sommeille.	Dormito.

Sluyp.	Ie voy en cachette.	Clanculum ingredior.
Sluyt.	Ie ferme.	Claudo.
Smacht.	Ie suffoque.	Suffoco.
Smack.	Ie rue de roideur.	Proijcio
Smaeck.	Ie gouste.	Gusto.
Smal.	I'attenue.	Extenuo.
Sme.	Ie forge.	Cudo.
Smeeck.	Ie amadoue.	Adulor.
Smeer.	I'oins.	Linio.
Smelt.	Ie fonds.	Fundo.
Smet.	Ie macule.	Maculo.
Smets.	Ie bauffre.	Comessor.
Smoeck.	Ie fume.	Fumo.
Smoor.	I'estouffe.	Suffocor.
Smijt.	Ie bats.	Verbero.
Snap.	Ie babille.	Garrio.
Snau.	Ie parle rudement.	Duriter loquor.
Snie.	Ie coupe.	Scindo.
Snoep.	Ie friande en cachette.	Clam cupedias edo.
Snoer.	I'enfile.	Filo traiicio.
Snoey.	I'esbranche.	Frondo.
Snorck.	Ie sanglotte.	Sterto.
Snuyt.	Ie mouche.	Mungo.
Soeck.	Ie cherche.	Quaero.
Soen.	Ie reconcilie.	Reconcilio.
Soog.	I'alecte.	Lacto.
Sorg.	I'ay soing.	Curo.
Sout.	Ie sale.	Salio.
Spa.	I'houe.	Fodio.
Span.	Ie tends.	Tendo.
Spaer.	I'espargne.	Parco.
Speck.	Ie larde.	Lardo.
Speel.	Ie ioue.	Ludo.

Spen.	Ie seure.	Ablacto.
Speer.	Ie tends.	Tendo.
Speet.	I'embroche.	Figo veru.
Speur.	Ie trache.	Indago.
Spie.	Ie cheuille.	Clauis ligneis figo.
Spie.	I'espie.	Insidior.
Spin.	Ie file.	Neo.
Spits.	Ie fai pointu.	Acuo.
Spit.	Ie foue.	Fodio.
Splijt.	Ie fends.	Findo.
Spoey.	Ie me haste.	Accelero.
Spoel.	Ie devuide du fil pour tistre.	Glomero.
Spoor.	I'esperonne.	Calcaribus concito.
Spot.	Ie mocque.	Derideo.
Spou.	Ie craiche.	Spuo.
Spreeck.	Ie parle.	Loquor.
Sprey.	I'estens.	Tendo.
Spring.	Ie saute.	Salto.
Spruyt.	Ie germe.	Germino.
Spuel.	Ie reinse.	Eluo.
Spuyt.	Ie iecte l'eau par vn esclissoire.	Eijcio aquam syringe.
Staeck.	Ie paissele.	Palo.
Sta.	Ie me tiens sur les pieds.	Sto
Staeck.	Ie cesse.	Desiito.
Stamp.	Ie pile.	Tundo.
Stap.	I'aiambe.	Pleno gradu incedo.
Steeck.	Ie pique.	Pungo.
Steel.	Ie derobbe.	Furor.
Stel.	Ie pose.	Pono.
Stelp.	I'estanche le sang.	Sisto sanguinem.
Stem.	Ie baille ma voix.	Suffragium fero.
Steen.	Ie ahenne.	Gemo.
Sterf.	Ie meurs.	Morior.

Steun.	I'appuye.	Fulcio.
Steyl.	Ie dresse contremont.	Erigo.
Sticht.	Ie fonds.	Fundo.
Stijg.	Ie monte.	Scando.
Stijf.	Ie roidis.	Rigeo.
Stil.	I'appaise.	Paco.
Stinck.	Ie sens mal.	Oboleo.
Stoor.	Ie trouble.	Turbo.
Stoot.	Ie hurte.	Trudo.
Stop.	I'estoupe.	Obthuro.
Stort.	I'espans.	Effundo.
Stoof.	I'estuue.	Foueo.
Stou.	I'incite de faire ou d'aller.	Propello.
Strael.	Ie rayonne.	Radio.
Straf.	Ie punis.	Punio.
Streck.	Ie tens.	Tendo.
Streel.	Ie peine.	Pecto.
Strick.	Ie noue.	Nodo.
Stroop.	I'escorche.	Deglubo.
Stroey.	I'espars.	Spargo.
Strijck.	Ie frotte.	Linio.
Strie.	Ie combats.	Pugno.
Stier.	Ie conduicts.	Duco.
Stuyp.	I'encline.	Inclino.
Stuyt.	Ie vante.	Iacto.
Stuyt.	Ie bonds.	Resulto.
Stuyf.	Ie pouldroye.	Puluero.
Sucht.	Ie souspire.	Suspiro.
Suf.	Ie radotte.	Deliro.
Suyg.	Ie tette.	Sugo.
Suym.	Ie chome.	Moror.
Suyp.	I'hume.	Sorbeo.
Svvack.	I'affoiblis.	Infirmo.

Svvaer.	I'appesantis.	Grauo.
Svvalp.	Ie flote.	Affluo.
Svvert.	ie noircis.	Nigro.
Svveet.	Ie sue.	Sudo.
Svvelg.	I'aualle.	Glutio.
Svveel.	I'enfle.	Tumeo.
Svvem.	Ie nage.	Nato.
Svveer.	Ie iure.	Iuro.
Svverm.	I'escheme.	Examino.
Svvicht.	Ie cesse.	Cesso.
Svvig.	Ie tais.	Taceo.
Tael.	I'enquiers.	Inquiro.
Tap.	Ie tire.	Promo.
Tas.	I'entasse.	Acerbo.
Tast.	Ie taste.	Palpo.
Tees.	I'espluche.	Carpo.
Tel.	Ie nombre.	Numero.

	Tem.	Ie dompte.	Domo.
	Tems.	Ie tamise.	Cribro.
	Teer.	Ie digere.	Coquo cibum.
	Tier.	Ie tempeste.	Tumultuo.
	Toef.	I'attens.	Expecto.
	Tol.	Ie donne gabelle.	Tributu*m* do.
	Ton.	I'entonne.	Infundo in dolia
	Toog.	Ie monstre.	Ostendo.
	Toom.	Ie bride.	Freno.
	Toon.	Ie sonne.	Tono.
	Top.	Ie ioue de la toupie.	Trocho ludo.
	Tau.	Ie tanne.	Coria perficio.
	Tracht.	Ie delibere.	Delibero
	Traen.	Ie larmoye.	Lachrymo.
	Treck.	Ie tire.	Traho.
	Terd.	Ie marche.	Gradior.
	Tref.	Ie touche.	Tango.
	Troost.	Ie console.	Consolor.
	Trau.	I'espouse.	Duco vxorem.
Ick {	Treur.	Ie contriste.	Moereo.
	Tuyg.	Ie tesmoigne.	Testor.
	Tuyn.	I'enuironne de hayes.	Sepio
	Tuysch.	Ie ioue à dets.	Alea ludo.
	Tvvist.	I'estriue.	Alterco.
	Tvvyn.	Ie tors du fil.	Torqueo filu*m*
	Val.	Ie tombe.	Cado.
	Valsch.	Ie faulce.	Falso.
	Vang.	Ie prens.	Capio.
	Vaer.	Ie voy par chariot ou par nauire.	Meo.
	Vast.	Ie ieune.	Ieiuno.
	Vaet.	i'entonne.	Infundo modios

Vaet.	i'empoigne.	Comprehendo
Vecht.	ie combats.	Pugno.
Vel.	I'abbats.	Prosterno.
Verg.	Ie mects au deuant.	Propono
Vest.	Ie confirme.	Confirmo.
Veyl.	Ie mects en vente.	Venale propono.
Veins.	Ie dissimule.	Dissimulo.
Vier.	ie fai feu de ioye.	Celebro Vulcania.
Vyl.	ie lime.	Limo.
Vys.	ie vire.	Verto cochleam.
Vil.	i'escorche la peau.	Deglubo.
Vind.	Ie trouue.	Inuenio.
Visch.	Ie pesche.	Piscor.
Vlack.	ie planis.	Planum facio.
Vlam.	ie flamboye.	Flammo.
Vlecht.	i'entrelasse.	Vieo.
Vleck.	Ie macule.	Maculo.
Vley.	Ie flatte.	Adulor.
Vlie.	ie fui.	aufugio.
Vlieg.	ie vole.	Volo.
Vliem.	ie lance.	Scalpello lancino.
Vliet.	ie flotte.	Fluo.
Vloeck.	ie maudis.	Execror.
Vloey.	ie flotte.	Fluo.
Vlooy.	i'espluche.	Capto pulices.
Vlucht.	ie prens la fuite,	Agito fugam.
Vocht.	ie ramoitis.	Humecto.
Voed.	ie nourris.	Nutrio
Voel.	ie sens.	Sentio.
Voer.	Ie meine.	Veho.
Volg.	ie sui.	Sequor.
Vau.	ie plie.	Plico.
Vracht.	Ie charge voicture.	Onero vectura.
Vraeg.	ie demande.	Interrogo.
Vrees.	ie crain.	Timeo.

Vries.	i'engele.	Gelo.
Vroom.	Ie corrobore.	Corroboro
Vrye.	Ie fay l'amour.	Procor
Vul.	i'emplis.	Impleo.
Wacht.	ie garde.	Custodio.
VVaeg.	ie hasarde.	Aleam omnem iacio.
VVaeck.	ie fai le guet.	Vigilo.
Vvaey.	ie vente.	Spiro.
Vvalg.	i'ay appetit de vomir.	Nauseo.
Vval.	ie fourboulis.	Subferueo.
Vvaen.	ie presume.	Praesumo.
Vvan.	ie vanne.	Vanno.
Vvasch.	ie laue.	Lauo.
Vvas.	ie crois.	Cresco.
Vvas.	ie couure de cire.	Cero.
Vved.	ie gage.	Certo.
Vveyck.	i'amollis.	Mollio.
Vveen.	ie pleure.	Ploro.
Vveer.	ie defends.	Defendo.
Vvend.	ie tourne.	Verto.
Vven.	i'accoustume.	Assuefacio.
Vverck.	ie besongne.	Operor.
Vverm.	ie chauffe.	Calefacio.
Vverp.	ie iette.	Iacio.
Vver.	i'empestre.	implico.
Vveet.	ie scay.	Scio.
Vvet.	i'aguise.	Acuo.
Vveef.	ie tis.	Texo.
Vveyd.	ie pasture.	Pasco.
Vvie.	ie sarcle.	Extirpo herbas.
Vvieg.	ie berche.	Ventilo.
Vvil.	ie veux.	Volo.
Vvinck.	ie cile.	Nuo.

Vvind.	i'enuelope.	inuoluo.
Vvin.	ie gaigne.	Lucror.
Vvip.	ie bransle haut & bas.	Sursum & deorsum mobilito.
Vvisch.	ie troche.	Tergo.
Vvit.	ie blanchis.	Albo.
Vvoel.	ie fais tumulte.	Tumultuo.
Vvoest.	ie desole.	Desolo.
Vvond.	ie naure.	Vulnero.
Vvoon.	ie demeure.	Moror.
Vvreck.	ie venge.	Vindico.
Vvring.	ie tords.	Torqueo.
Vvroet.	ie fouille.	Volutor.
Vvrijf.	ie frotte.	Frico.
Vvurg.	i'estrangle.	Strangulo.
Vvyck.	ie fui place.	Cedo.
Vvyd.	i'eslargis.	Amplifico.
Vvye.	ie dedie.	Dedico.
Vvys.	ie monstre.	Monstro.

Latynsche eensyllabighe vvoorden, *die in het Duytsch oock al een silbich siin.*

Do.	ie donne.	Ick gheef.
Flo.	ie souffle.	Ick blaes.
No.	ie naige.	ick svvem.
Sto.	ie suis debout.	ick stae.
Sum.	ie suis.	ick ben.

Griecsche eensylbighe wwoorden *die uyt langhe vercort sijn*.

βδ□	βδίω of βδ□μι
βλ□	βλ□μι
B□	Bó□
Γν□	Γνόω

Γρ□		Γρόω
Γ□		Γάω ende Γόω
Δμ□		Δμάω of Δμία
Δρ□	Voor	Δράω
Δ□		Δίω ende Δίδωμι
Ζ□		Ζάω ende Ζέω
Θλ□		Θλάω
Θν□		Θνάω of Θνήσκω
Θ□		Θέω
Κλ□		Κλάω, κλέω κλείω
Κν□		Κνάω of κν□μι
Κρ□		Κρέω ende Κέρω
Κτ□		Κτάω ende Κτέω
Κ□		Κάω ende Κοώ
Λ□		Λάω
Μν□		Μνάω of Μνέω
Ν□		Νάω of Νέω
Ξ□		Ξέω
Πλ□	Voor	Πλέω of Πλεόω
Πν□		Πνέω of Πνεύω
Πτ□		Πτάω of Πτ□μι
Π□		Πάω Π□μι
Ρ□		Ρέω Ρόω en*de* Ερέω
Σκλ□		Κλίω
Σμ□		Σμέα of Σμίω
Σπ□		Σπάω
Σχ□		Σχέω
Σ□		Σάω ende Σίω
Τλ□		Τλάω
Τμώ		Τέμιω
Τρ□		Τριώ
Τ□		Τάω
Φθ□		Φθάω Φθέω Φθείω
Φλ□	Voor	Φλάω ende Φλέω
Φρ□		Φρ□μι

Φ□	Φάω Φ□μι
Χρ□	Χράω χρέω χρόω χρείω
Χ□	Χέω χευω
Ψ□	Ψάω ende Ψίω
□	□ώ
□	□□

D'ander Dvytsche ynckel ghelyden, als der namen, bynamen, voorset*tinghen, &c. siin in ghetale tot* 1428 *de Latijnsche (tot de tsaemvouging onbequaem) alleenlick* 158 *de Griecsche* 220 *Als volght.*

Dvytsche eensilbighe namen, bynamen, &c.

Acht.	Huict.	Octo.
Ael.	Anguille.	Anguilla.
Aem.	Caque.	Cadus.
An.	Aupres.	Apud.
Aep.	Sing.	Simia.
Aer.	Espie.	Spica.
Aert.	Complexion.	Complexio.
Aes.	Apast.	Esca.
Aex.	Hache.	Ascia.
Af.	Ius.	De.
Al.	Tout.	Totus.
Alf.	Fee.	Fatifer.
Als.	Quand.	Cum.
Am.	Nourrice.	Nutrix.
Ampt.	Office.	Officium.
Angst.	Anxieté.	Anxietas.
Arm.	Bras.	Brachium.
As.	Essieu.	Axis.
Back.	Auge.	Linther.
Badt.	Bain.	Balneum.
Baeck.	Machoire.	Maxilla.
Baeck.		Pharus.
Bael.	Bale.	Sarcina.
Baen.	Parterre.	Sphaeristerium.
Baer.	Biere.	Feretrum.
Baer.	Onde.	Vnda.
Baert.	Barbe.	Barba.
Baersch.	Perche.	Perca.

Baes.	Hoste.	Herus.
Baet.	Gaing.	Commodum.
Baeg.	Bague.	Monile.
Bal.	Esteuf.	Pila.
Balch.	Panche.	Bestiarum venter.
Balck.	Poutre.	Trabs.
Bald.	Incontinent.	Breui.
Ban.	Excommunication.	Excommunicatio.
Banck.	Banc.	Scamnum.
Bandt.	Lien.	Vinculum.
Bang.	Angoisseux.	Anxius.
Bar.	Present.	Praesens.
Barg.	Porceau chastré.	Maialis.
Bas.	Abbay.	Latratus.
Bast.	Canepin.	Scheda.
Bast.	Har.	Laqueus.
Bat.	Mieux.	Melior.
Bay.	Bayette.	Badius color.
Beck.	Bec.	Rostrum.
Bed.	Lict.	Lectus.
Be.	Petition.	Petitio.
Beelt.	Image.	Imago.
Beemt.	Prai.	Pratum.
Been.	Os.	Os.
Been.	Iambe.	Crus.
Beer.	Verrat.	Verres.
Beer.	Ours.	Vrsus.
Beest.	Beste.	Bestia.
Bel.	Clochette.	Tintinnabulum.
Ben.	Banne.	Sporta.
Berdt.	Ais.	Asser.
Berg.	Mont.	Mons.
Best.	Mieux.	Melior.
Bey.	Tous deux.	Ambo.
Biecht.	Confession.	Confessio.

Bie.	Mouche à miel.	Apes.
Bier.	Biere.	Cereuisia.
Bies.	Ionc.	Iuncus.
Biest.	Caille.	Colostra.
Bladt.	Foeuille.	Folium.
Blas.	Soufflement.	Flatus.
Blaes.	Vessie.	Vesica.
Blaeu.	Bleu.	Caerulus.
Bleck.	Foeuille ou lame de quelque metal.	Lamina.
Bleeck.	Palle.	Pallidus.
Blein.	Empoulle.	Pustula.
Blie.	Ioyeux.	Hilaris.
Blindt.	Aueugle.	Caecus.
Block.	Tronc.	Truncus.
Bloet.	Sang.	Sanguis.
Bloem.	Fleur.	Flos.
Blont.	Blont.	Flauus.
Bloo.	Timide.	Timidus.
Bloot.	Nud.	Nudus.
Bock.	Bouc.	Hircus.
Bo.	Messagier.	Nuncius.
Boeck.	Liure.	Liber.
Boef.	Ribaud.	Nebulo.
Boel.	Amoureuse.	Amica.
Boer.	Villageois.	Rusticus.
Boerd.	Bourde.	Nugae.
Boet.	Penitence.	Pœnitentia.
Boey.	Piege.	Pedica.
Boog.	Arc.	Arcus.
Bolck.	Molue.	Molua.
Bol.	Boule.	Globus.
Bom.	Bedon.	Tympanum.
Bont.	Fourrure.	Pelles.
Boom.	Arbre.	Arbor.

Boon.	Febue.	Faba.
Boord.	Bord.	Margo.
Boos.	Mauuais.	Malus.
Boot.	Bateau.	Scapha.
Borg.	Bourg.	Castrum.
Boor.	Vibrequin.	Terebrum.
Bors.	Bourse.	Bursa.
Borst.	Poictrine.	Pectus.
Bosch.	Bois.	Sylua.
Bot.	Petoncle.	Passer.
Bot.	Stolide.	Stolidus.
Bot.	Bouton de fleur.	Gemma.
Bou.	Hardi.	Audax.
Bout.	Bougeon.	Sagitta capitata.
Brack.	Sentant la marine.	Marinum
Brack.	Bracque.	Canis sagax.
Braey.	Le gras de la iambe.	Sura.
Braem.	Ronce.	Rubus.
Brand.	Vn grand feu brulant vne maison ou semblable.	Incendium.
Brau.	Sourcil.	Supercilium.
Breet.	Large.	Latus.
Breuck.	Amande.	Mulcta pecuniaria
Brief.	Lettre.	Literae.
Brijn.	Saumure.	Muria.
Bril.	Lunette.	Specillum.
Brim.	Genest.	Genista.
Brock.	Vn petit morceau du pain taillé ou rompu.	Frustum.
Broeck.	Marez.	Palus.
Broeck.	Brayette.	Subligaculum.
Broer.	Frere.	Frater.
Broot.	Pain.	Panis.
Broosch.	Fragile.	Fragilis.

Brug.	Pont.	Pons.
Bruyck.	Vsage.	Vsus
Bruydt.	Espouse.	Sponsa.
Bruyn.	Brun.	Beticus color.
Bry.	Boullie de farine de panis.	Puls.
Buel.	Bourreau.	Carnifex.
Buer.	Voisin.	Vicinus.
Buyt.	Butin.	Praeda.
Bult.	Bosse.	Gibbus.
Burn.	Fontaine.	Fons.
Bus.	Canon.	Tormentum.
Bus.	Boite.	Pyxis.
Buyck.	Ventre.	Venter.
Buil.	Gibeciere.	Marsupium.
Buil.	Bosse.	Tuber.
Buis.	Canal.	Canalis.
By.	Pres.	Propê.
Cael.	Chauue.	Caluus.
Caen.	Canissure.	Canus.
Caerd.	Chardon.	Virga Pastoris.
Caets.	Chasse.	Meta.
Caf.	Paille.	Acus.
Calck.	Chaux.	Calx.
Cant.	Bord.	Extremitas.
Cap.	Cappe.	Cuculla.
Car.	Chariot.	Carrus.
Caes.	Fourmage.	Caseus.
Cas.	Casse.	Capsa.
Cat.	Chat.	Felis.
Cau.	Chucas.	Monedula.
Cijs.	Cens.	Census.
Cier.	Chere.	Vultus laetus.
Claer.	Clair.	Clarus.
Clerck.	Clerc.	Clericus.

Cloof.	Fente.	Fissura.
Cluit.	Farce.	Facetiae.
Cock.	Cuisinier.	Coquus.
Colf.	Massue.	Claua.
Com.	Escueille.	Scutella.
Comst.	Venue.	Aduentus.
Cond.	Notoire.	Notus.
Coord.	Corde.	Chorda.
Cop.	Chef.	Caput.
Cop.	Coupe.	Calix.
Corf.	Corbeille,	Corbis.
Corst.	Crouste.	Crusta.
Cort.	Court.	Curtus.
Cost.	Coust.	Sumptus.
Cot.	Taniere.	Cauus.
Coot.	Osselet.	Talus.
Cous.	Chausse.	Caliga.
Coy.	Estable à brebis.	Ouile.
Crab.	Escreuisse.	Cammarus.
Craem.	Boutique.	Officina.
Craen.	Robinet.	Epistomium.
Craen.	Grue.	Grus.
Craey.	Corneille.	Cornix.
Crap.	Garance.	Erythrodanum.
Croon.	Couronne.	Corona.

Cruyn.	Sommet. de la teste.	Vertex capitis.
Cruys.	Croix.	Crux.
Cuyp.	Cuue.	Cupa.
Cuyt.	Oeufs d'vn poisson.	Oua piscium
Dach.	Iour.	Dies.
Dack.	Toict.	Tectum.
Daet.	Effect.	Effectus.
Daer.	La.	Ibi.
Dal.	Val.	Vallis.
Dam.	Terrain.	Agellus.
Damp.	vapeur.	vapor.
Dan.	Donc.	Tunc.
Danck.	Gre.	Gratia.
Dans.	Danse.	Saltatio.
Darm.	Boiau.	Intestinum.
Das.	Daim.	Dama.
Dat.	Ce.	Hoc.
Dau.	Rosee.	Ros.
De.	Le.	Illa.
Deech.	Paste.	Massa.
Deel.	Part.	Pars.
Deern.	Seruante.	Ancilla.
Den.	Le.	
Des.	Du.	
Dees.	Cestui.	Hic.
Deucht.	vertu.	virtus.
Dicht.	Solide.	Solidus.
Dicht.	Rim.	Rithmus.
Dick.	Espes.	Densus.
Die.	Cuisse.	Femur.
Die.	Le.	Ille.
Dief.	Larron.	Latro.
Diep.	Profond.	Profundus.

Dier.	Animal.	
Dier.	Cher.	Carus.
Dies.	A telle condition.	Sub conditione.
Dijc.	Dique.	Agger.
Dinc.	Chose.	Res.
Disch.	Table.	Mensa.
Dit.	Ceci.	Hoc.
Doch.	Aumoins.	Saltem.
Doe.	Alors.	Tunc.
Doec.	Toile.	Tela.
Doel.	But.	Scopus.
Door.	Par.	Per.
Door.	Huis.	Fores.
Donst.	Duuet.	Plumulae molliores.
Doot.	Mort.	Mors.
Doof.	Sourd.	Surdus.
Doop.	Baptesme.	Baptismus.
Door.	Fol.	Stultus.
Doos.	Boitte.	Capsa.
Dop.	Escaille entier d'vn oeuf quand le dedans est osté.	Ouum exinanitu*m*.
Dorp.	village.	Pagus.
Dorst.	Soif.	Sitis.
Doy.	Degel.	Regelatio.
Dra.	Incontinent.	Statim.
Draec.	Dragon.	Draco.
Draet.	Fil.	Filum.
Draf.	Bran.	Furfur.
Draf.	Trot.	Succussatio equi.
Dranc.	Beuvrage.	Potus.
Drec.	Boue.	Lutum.
Dreef.	Vne longue rangee d'arbres plantees.	Series arborum.
Droef.	Triste.	Tristis.

Droes.	vne emflure venant à la gorge derriere les aureilles ou es eines.	Panus.
Drom.	Le fil de la treme du tisserant.	Licium.
Dronc.	Yvre.	Ebrius.
Drooch.	Sec.	Siccus.
Droom.	Songe.	Somnium.
Druc.	Tristesse.	Tristitia.
Drop.	Goute.	Gutta.
Druyf.	Grappe.	Vua.
Drie.	Trois.	Tres.
Dul.	Enragé.	Furiosus.
Dun.	Tenue.	Tenuis.
Duyst.	Mille.	Mille.
Duym.	Poulce.	Pollex.
Duyn.	Dune.	Agger arenosus.
Duyf.	Colomb.	Columba.
Dvvael.	Touaille.	Mantile.
Dvvaes.	Sot.	Stultus.
Dvvanc.	Contraincte.	Vis.
Dvvee.	Mol.	Mollis.
Dvveers.	De trauers.	Ex transuerso
Dvverch.	Nain.	Nanus.
Dy.	Toi.	Tibi.
Dijn.	Tien.	Tuus.
Echt.	Mariage.	Matrimonium.
Eec.	Vinaigre.	Acetum.
Eedt.	Serment.	Iuramentum.
Een.	Vn.	Vnus.
Eer.	Auant.	Prius.
Eer.	Honneur.	Honor.
Eerd.	Terre.	Terra.
Eerst.	Premier.	Primus.
Eg.	Herse.	Occa.

Elf.	Onze.	Vndecim.
Elst.	Alose.	Alosa.
El.	Aulne.	Vlna.
Eind.	Fin.	Finis.
Eng.	Estroict.	Angustus.
Erch.	Maling.	Malignus.
Erm.	Pauure.	Pauper.
Ernst.	A bon escient.	Seriò.
Erf.	Heritage.	Haeredium.
Esch.	Fresne.	Fraxinus.
Ey.	Oeuf.	Ouum.
Eyc.	Chesne.	Quercus.
Eysch.	Petition.	Petitio.
Fael.	Faulte.	Error.
Faem.	Renom.	Fama.
Feest.	Feste.	Festum.
Fel.	Felon.	Crudelis.
Feil.	Faute.	Error.
Fielt.	Gueu.	Mendicus.
Fier.	Fier.	Ferus.
Fijn.	Fin.	Exilis.
Flesch.	Flacon.	Lagena.
Flucx.	Subit.	Subito.
Fluym.	Fleume.	Phlegma.
Fluyt.	Fluite.	Fistula.
Foc.	Trinquet.	Artemon.
Foey.	Phi.	
Form.	Forme.	Forma.
Fraey.	Ioli.	Lepidus.
Fret.	Foret.	viuerra.
Frisch.	vigoureux.	viuidus.
Fruit.	Fruict.	Fructus.
Gaef.	Pur.	Purus.
Gaer.	Totalement.	Omnino.
Gay.	Gai.	Psittacus.

Gal.	Fiel.	Fel.
Galgh.	Gibbet.	Patibulum.
Galm.	Retentissemen*t* de la voix.	Echo
Ganc.	Allure.	Incessus.
Ganc.	Allee.	Ambulacrum.
Gans.	Oie.	Anser.
Gants.	Entier.	Integer.
Garst.	Ranci.	Rancidus.
Gast.	Hoste.	Hospes.
Gat.	Trou.	Foramen.
Gaef.	Don.	Donum.
Gau.	Prompt.	Promptus.
Gec.	Badin.	Sannio.
Geel.	Iaune.	Rufus.
Gheen.	Nul.	Nullus.
Gheest.	Esprit.	Spiritus.
Ghelt.	Argent.	Pecunia.
Ghelt.	Porceau chastrè.	Maialis.
Ghelt.	Lot.	Quatuor haeminae.
Ghent.	Iar.	Anser mas.
Geut.	Fonte.	Fusura.
Gheit.	Cheure.	Capra.
Ghi.	vous.	Tu.
Ghier.	vautour.	vultur.
Ghift.	Don.	Donum.
Ghild.	Homme liberal.	Prodigus.
Ghins.	vers la.	Illuc.
Ghist.	Lie.	Faex.
Glants.	Resplendeur.	Splendor.
Glas.	verre.	vitrum.
Glat.	Poli.	Politus.
Godt.	Dieu.	Deus.
Goedt.	Bon.	Bonus.
Gom.	Gomme.	Gummi.

Gort.	Orge seiche.	Hordeum aridum.
Goot.	Ruisseau.	Aquaeductus.
Goudt.	Or.	Aurum.
Gracht.	Fosse.	Fossa.
Graef.	Comte.	Comes.
Graen.	Grain.	Granum.
Graet.	Areste.	Arista.
Graf.	Sepulchre.	Sepulchrum.
Gram.	Courroucé.	Iratus.
Gras.	Herbe.	Gramen.
Graeu.	Gris.	Glaucus.
Grents.	Frontiere.	Ora.
Greep.	Poignee.	Manipulus.
Griel.	Gripaille.	
Grijs.	Gris.	Canus.
Groef.	Fosse.	Fouea.
Grof.	Gros.	Grossus.
Grond.	Fond.	Fundum.
Groot.	Grand.	Grandis.
Grou.	Horreur.	Horror.
Gruen.	verd.	viridis.
Gruet.	Salutation.	Salutatio.
Gruis.	Moilon.	Rudus.
Gunst.	Faueur.	Fauor.
Guit.	Gueu.	Mendicus.
Haec.	Croc.	Hama.
Haeg.	Haie.	Seps.
Haen.	Coc.	Gallus.
Haer.	Poil.	Pilus.
Haest.	Haste.	Properatio.
Haet.	Haine.	Odium.
Half.	Demi.	Dimidius.
Hals.	Col.	Collum.
Ham.	Iambon.	Perna.
Handt.	Main.	Manus.

Harp.	Harpe.	Lyra.
Hars.	Resine.	Resina.
Haes.	Lieure.	Lepus.
Hecht.	Manche.	Capulus.
Hec.	Claie.	vacerra.
Heel.	Tout.	Totus.
Heerdt.	Fouier.	Focus.
Heer.	Seigneur.	Herus.
Heesch.	Enroué.	Raucus.
Heet.	Chaud.	Calidus.
Hel.	Clair.	Clarus.
Held.	Homme Noble.	Herus.
Hel.	Enfer.	Infernus.
Helm.	Heaume.	Galea.
Hem.	Lui.	Illi.
Hemd.	Chemise.	Indusium.
Hengst.	Estallon.	Caballus.
Hert.	Dur.	Durus.
Herst.	Autumne.	Autumnus.
Herst.	Eschinee.	Spina porci.

Hert.	Cœur.	Cor.
Hesp.	Iambon.	Perna.
Het.	Ce.	Id.
Heur.	Sienne.	Sua.
Heusch.	Courtois.	Ciuilis.
Heus.	Anse.	Ansa.
Hex.	Sorciere.	venefica.
Hey.	Lande.	Campus sterilis.
Hey.	Hie.	Fistuca.
Heyl.	Salut.	Salus.
Heir.	Armée.	Exercitus.
Hic.	Hoquet.	Singultus.
Hiel.	Talon.	Talus.
Hier.	Ici.	Hic.
Hind.	Biche.	Cerua.
Hin.	Poulle.	Gallina.
Hirs.	Mil.	Milium.
Hoe.	Comment.	Quomodo.
Hoeck.	Coing.	Angulus.
Hoen.	Poulle.	Gallina.
Hoer.	Paillarde.	Meretrix.
Hoest.	Toux.	Tussis.
Hoet.	Chapeau.	Pileus.
Hoef.	Metaire.	Villa.
Hof.	Iardin.	Hortus.
Hoir.	Heritier.	Heres.
Hol.	Caue.	Cauus.
Hondt.	Chien.	Canis.
Hooch.	Hault.	Altus.
Hooft.	Teste.	Caput.
Hoop.	Monceau.	Aceruus.
Hoop.	Espoir.	Spes.
Hop.	Houbelon.	Lupulus.

Hop.	Hupe.	Vpupa.
Hord.	Caye.	Crates.
Hoos.	Chausse.	Caliga.
Hout.	Bois.	Lignum.
Hou.	Coup de taille.	Ictus.
Hoy.	Foin.	Fœnum.
Hulp.	Aide.	Auxilium.
Hulst.	Boux.	Aquifolia.
Hupsch.	Elegant.	Elegans.
Hut.	Loge.	Mapale.
Huych.	Luette en la gorge.	Angina.
Huyck.	Hucque.	Cucullus.
Huyl.	Cheueche.	Vlula.
Huys.	Maison.	Domus.
Hy.	Il.	Ille.
Ia.	Oui.	Ita.
Iacht.	Chasse.	Venatus.
Iaer.	An.	Annus.
Ick.	Ie.	Ego.
Iet.	Quelque chose.	Aliquid.
Iuecht.	Ieunesse.	Iuuentus.
Ys.	Glace.	Glacies.
In.	En.	In.
Inct.	Encre.	Atramentum
Iock.	Ioug.	Iugum.
Iock.	Raillerie.	Iocus.
Ionck.	Ieune.	Iuuenis.
Is.	Est.	Est.
Kaeck.	Machoire.	Maxilla.
Kaey.	Cai.	Acta.
Kaeck.	Pilori.	Numellae versatiles.
Kalf.	Veau.	Vitulus.
Kam.	Peigne.	Pecten.
Kan.	Pot.	Amphora.
Kans.	Chansse.	Casus aleae.

Kant, als brood.	Chanteau.	Frustum
Keel.	Garderobbe.	Supparum.
Keer.	Tour.	Circuitus.
Keers.	Chandelle.	Candela.
Kelck.	Calice.	Calx.
Keel.	Gorge.	Guttur.
Kees.	Fourmage.	Caseus.
Kemp.	Chanure.	Cannabis.
Kerck.	Eglise.	Templum.
Kerf.	Crenne.	Crena.
Kern.	Pepin.	Semen.
Kers.	Guine.	Cerasa.
Kers.	Cresson.	Narstutium.
Kert.	Cren.	Crena.
Keur.	Chois.	Optio.
Keurs.	Corset.	Cyclas.
Key.	Caillou.	Cautes.
Kiel.	Carine.	Carina.
Kim.	Cipeau d'vn tonneau.	Ora vasis.
Kindt.	Enfant.	Puer.
Kin.	Menton.	Mentum.
Kist.	Coffre.	Cista.
Kit.	Boisson.	Brochus.
Klacht.	Querelle.	Querela.
Klack.	Creuasse.	Crepitatio.
Klad.	Crote.	Macula luti.
Klamp.	Membrure d'vn huis.	Membrum asseris.
Klanck.	Tintement.	Tinnimentum.
Klap.	Babil.	Loquacitas.
Klau.	Patte.	Vnguis.
Kleet.	Vestement.	Vestis.
Klef.	Attachant comme glu.	Tenax.
Kley.	Argille.	Argilla.

Klein.	Petit.	Paruus.
Klier.	Aposteume.	Tonsilla.
Klinck.	Clichet.	Pessulus.
Klis.	Grateron.	Aparine.
Klock.	Cloche.	Campana.
Kloeck.	Hardi.	Audax.
Kloet.	Rable.	Rutabulum.
Klomp.	Billot.	Massa.
Kloot.	Boule.	Sphaera.
Klop.	Coup.	Ictus.
Kloof.	Creuasse.	Rima.
Klucht.	Farce.	Facetiae.
Kluys.	Heremitage.	Sacellum.
Knaep.	Seruiteur.	Seruus.
Knecht.	Garson.	Seruus.
Knick.	Hocement de la teste.	Nutus
Knie.	Genouil.	Genu.
Knip.	Chiquenaude.	Talitrum.
Knol.	Naueau.	Napus.
Knoop.	Neud.	Nodus.
Knop.	Bouton.	Bulla.
Koe.	Vache.	Vacca.
Koeck.	Gateau.	Libum.
Koel.	Tiede.	Tepidus.
Koen.	Hardi.	Audax.
Koets.	Couche.	Cubile.
Kool.	Charbon.	Carbo.
Kool.	Chou.	Brassica.
Koop.	Achapt.	Emptio.
Korck.	Liege.	Suber.
Koudt.	Froid.	Frigus.
Kout.	Deuis.	Fabula.
Kracht.	Force.	Virtus.
Krack.	Son esclatant.	Crepitus.

Kraegh.	Gouion.	Iugulus.
Kramp.	Crampe.	Spasmus.
Kram.	Crampon.	Fibula.
Kranck.	Debile.	Debilis.
Krans.	Chapeau de fleurs.	Sertum.
Kreeft.	Escreuisse.	Cancer.
Krib.	Creche.	Praesepium.
Krieck.	Cerise.	Cerasus.
Krijch.	Guerre.	Bellum.
Krijt.	Croie.	Creta.
Krijt.	Braiement.	Eiulatio.
Kroes.	Goblet.	Scyphus.
Krom.	Tortu.	Tortus.
Krop.	Cropion.	Iugulum.
Kruyck.	Cruche.	Vrna.
Kruym.	Mie.	Mica.
Kruydt.	Herbe.	Herba.
Kud.	Troupeau de bestes.	Grex.
Kund.	Notoire.	Notus.
Kunst.	Art.	Ars.
Kus.	vn baiser.	Basium.
Kuyl.	Spelonque.	Spelunca.
Kuysch.	Chaste.	Castus.
Kuyt.	Le mol derriere la iambe.	Sura.
Kuyt.	Petite biere.	
Lach.	Ris.	Risus.
Laey.	Layette.	Capsa.
Laet.	Tard.	Sero.
Laf.	Fade.	Flaccidus.
Laegh.	Rang.	Series.
Lam.	Affoible.	Paralyticus.
Lam.	Agneau.	Agnus.
Lamp.	Lampe.	Lampas.
Lanc.	Flanc.	Femen.

Lanc.	Long.	Longus.
Landt.	Terre.	Terra.
Lap.	Piece de drap.	Segmentum.
Last.	Charge.	Moles.
Lat.	Late.	Assula.
Laeu.	Tiede.	Tepidus.
Lec als Lec schip.		
Leer.	Cuir.	Corium.
Leech.	Oisif.	Otiosus.
Ledt.	Membre.	Membrum.
Leech.	Bas.	Humilis.
Leec.	Lay.	Laicus.
Leer.	Eschelle.	Scala.
Leedt.	Desplaisir.	Luctus.
Leem.	Argille.	Argilla.
Leen.	Fief.	Praedium beneficiarium.
Leep.	Chassieux.	Lippus.
Leep.	Cauteleux.	Astutus.
Leer.	Doctrine.	Doctrina.
Leest.	Forme de corduanier.	Forma.
Leeu.	Lion.	Leo.
Lil.	Le mollet du bout de l'aureille.	Cartilago.
Leen.	Appuy.	Podium.
Lest.	Dernier.	vltimus.
Lets.	Laisse.	Lorum.
Leur.	Rauauderie.	Res nullius valoris
Ley.	Ardoise.	Ardosia.
Licht.	Lumiere.	Lux.
Licht.	Legier.	Leuis.
Licht.	Poulmon.	Pulmo.
Liet.	Chanson.	Cantio.
Lief.	Cher.	Charus.
Lief.	Ami.	Amicus.

Lier.	Lire.	Lyra.
Lijc.	Funerailles.	Exequiae.
Lijf.	Corps.	Corpus.
Lijm.	Colle.	Colla.
Lijn.	Lin.	Linum.
Lijst.	Bordure.	Limbus.
Lind.	Tillet.	Tilia.
Lint.	Ruben.	vitta.
Lip.	Leure.	Labium.
Lis.	Ranse.	Carex.
List.	Finesse.	Astutia.
Loen.	Lourdaut.	Idiota.
Lof.	Los.	Laus.
Lont.	Meiche.	
Looc.	Des aulx.	Allium.
Loof.	Foeuille.	Frons
Loogh.	Lexiue.	Lixiuium.
Loon.	Salaire.	Salarium.
Loop.	Cours.	Cursus.
Loos.	Subtil.	Subtilis.
Loos.	Poulmon.	Pulmo.
Loot.	Plomb.	Plumbum.

Loof.	Armier d'vne maison.	Vmbraculum.
Loos.	Mot de guet.	Tessera.
Los.	Deslie.	Laxus.
Losch.	Lousche.	Strabo.
Lot.	Sort.	Sors.
Lucht.	Air.	Aer.
Lul.	Resonance d'vne chanson.	
Lust.	Volupté.	voluptas.
Luy.	Paresseux.	Ignauus.
Luys.	Pouil.	Pediculus.
Luyt.	Luc.	Testudo.
Macht.	Puissance.	Potestas.
Maech.	Affin.	Affinis.
Maecht.	vierge.	virgo.
Mael.	Malle.	Mantica.
Mael.	Fois.	
Maen.	Lune.	Luna.
Maent.	Mois.	Mensis.
Maer.	Mais.	Sed.
Maer.	Bruict.	Rumor.
Maet.	Mesure.	Mensura.
Maet.	Compaignon.	Socius.
Maegh.	Estomach.	Stomachus.
Mal.	Fol.	Stultus.
Mals.	Tendre.	Tener.
Mam.	Mammelle.	Mamma.
Man.	Homme.	vir.
Manck.	Boisteux.	Claudus.
Mast.	Matz.	Malus.
Mat.	Las.	Defessus.
Me.	Auec.	Cum.

Mee.	Garance.	Rubra.
Meel.	Farine.	Farina.
Meeps.	Fragile.	Fragilis.
Meer.	Mer.	Mare.
Meers.	Hune.	Carchesium.
Meer.	Plus.	Plus.
Meersch.	Marez.	Palus.
Mees.	Mausangle.	Parix.
Meest.	Tout le plus.	Plurimus.
Meeu.	Oiseau marin.	Aquila marina.
Melck.	Laict.	Lac.
Mem.	Nourrice.	Nutrix.
Men.	On.	
Mensch.	Homme.	Homo.
Merch.	Moelle.	Medulla.
Merck.	Marque.	Signum.
Merc.	Marché.	Forum.
Mes.	Cousteau.	Culrer.
Met.	Auec.	Cum.
Mey.	May.	Frons festa.
Mier.	Fourmi.	Formica.
Mijl.	Lieue.	Milliare.
Mijn.	Mon.	Meus.
Mijne.	Mine.	Fodina.
Mijt.	Mite.	Mita.
Milt.	Liberal.	Liberalis.
Min.	Moins.	Minus.
Mis.	Faute.	Defectus.
Mest.	Fiens.	Fimus.
Mist.	Bruyne.	Bruma.
Moe.	Las.	Lassus.
Moer.	Mere.	Mater.
Moes.	Porée.	Holus.
Moet.	Courage.	Animus.
Moey.	Tante.	Matertera.

Mol.	Taulpe.	Talpa.
Mondt.	Bouche.	Os.
Moort.	Meurtre.	Internecio.
Mos.	Mousse.	Muscus.
Most.	Moust.	Mustum.
Mot.	Teigne.	Tinea.
Mout.	Grain appareillé pour brasser de la biere.	Polenta.
Mau.	Manche.	Manica.
Moy.	Orné.	Ornatus.
Muer.	Mur.	Murus.
Muf.	Relant.	Situs.
Mug.	Moucheron.	Culex.
Munt.	Monnoie.	Moneta.
Muts.	Bonet.	Pileus.
Muil.	Mulet.	Mulus.
Muyl.	Museau.	Rostrum.
Muys.	Sourris.	Sorex.
Muyt.	Mue.	Cauea.
Na.	Apres.	Post.
Nacht.	Nuict.	Nox.
Naeckt.	Nud.	Nudus.
Naem.	Nom.	Nomen.
Naen.	Nain.	Nanus.
Naest.	Tout le plus prochain.	Proximus.
Naet.	Coussure.	Sutura.
Nap.	Plat creux.	Catinus.
Nues.	Nez.	Nasus.
Nat.	Mouillé.	Madidus.
Nau.	Estroict.	Strictus.
Neck.	Chainon.	Ceruix,
Neer.	Bas.	Inferus.
Neef.	Nepveu.	Nepos.
Neen.	Non.	Non.

Neep.	Pinsure.	Compressio.
Nest.	Nid.	Nidus.
Net.	Net.	Nitidus.
Net.	Retz.	Rete.
Neet.	Lende.	Lens.
Nicht.	Niepce.	Neptis.
Nier.	Rein.	Ren.
Niet.	Rien.	Nihil.
Nieu.	Nouueau.	Nouus.
Nijdt.	Enuie.	Inuidia.
Noch.	Encore.	Adhuc.
Noen.	Midi.	Meridies.
Noo.	A regret.	Inuitus.
Noort.	North.	Septentrion.
Noot.	Necessité.	Necessitas.
Nop.	Floc.	Floccus.
Nuet.	Noix.	Nux.
Noit.	Iamais.	Nunquam.
Nu.	Maintenant.	Nunc.
Nut.	Vtile.	Vtilus.
Och.	Ah.	Hei.
Oft.	Ou.	Vel.
Olm.	Orme.	Vlmus.
Om.	Pour.	Ob.
Ons.	Nostre.	Noster.
Oock.	Aussi.	Etiam.
Oog.	Oeil.	Oculus.
Oogst.	Moisson.	Messis.
Oom.	Oncle.	Patruus.
Oor.	Aureille.	Auris.
Oort.	Lieu.	Locus.
Oost.	Orient.	Oriens.
Op.	Dessus.	Super.
Os.	Beuf.	Bos.
Oudt.	Viel.	Vetus.

Oyt.	Onques.	Vnquam.
Pacht.	Ferme.	vectigal.
Pack.	Fardeau.	Sarcina.
Pael.	Pau.	Palus.
Paer.	Paire.	Par.
Paert.	Part.	Pars.
Palm.	Paulme.	Palma.
Pand.	Hypoteque.	Pignus.
Pandt.	Pand.	Lacinia.
Pan.	Paelle.	Sartago.
Pap.	Papin.	Pappa.
Pas.	En poinct.	Commodum.
Pat.	Sentier.	Semita.
Paeu.	Paon.	Pauo.
Paeis.	Paix.	Pax.
Peck.	Poix.	Pix.
Peert.	Cheual.	Equus.
Peersch.	Pers.	Coeruleus.
Pels.	Peau.	Pellis.
Pen.	Plume.	Calamus.
Pens.	Trippe.	Intestina.
Perck.	Parc.	Septum.
Peer.	Poire.	Pirum.
Pers.	Presse.	Torcular.
Peez.	Corde d'arc.	Chorda arcus.
Pijp.	Tuyau.	Tubus.
Pier.	Vers de terre.	Lumbricus.
Pijck.	Pique.	Hasta.
Pie.	Manteau à marinier.	Nautica penula.
Pijl.	Flesche.	Sagitta.
Pijn.	Doleur.	Dolor.
Pin.	Baston poinctu.	Veruculum.
Pips.	Pepie.	Pituita.
Plack.	Ferule.	Ferula.
Plaet.	Planche.	Syrtes.

Plaets.	Place.	Locus.
Plaegh.	Vexation.	Vexatio.
Planck.	Planche.	Planca.
Plas.	Marée.	Lacuna.
Plat.	Plat.	Planus.
Pleck.	Tasche.	Macula.
Pleit.	Bateau large & plat.	Stlata.
Plicht.	Office.	Officium.
Ploech.	Charrue.	Aratrum.
Plomp.	Rebouché.	Hebes.
Ploy.	Plis.	Plica.
Pluym.	Plume.	Pluma.
Pock.	Verolle.	Lues venerea.
Poer.	Pouldre.	Puluis.
Poel.	Lac.	Lacuna.
Pol.	Concubinaire.	Concubinus.
Pols.	Pouls.	Pulsus.
Pomp.	Ossée.	Sentina.
Pondt.	Liure.	Pondo.
Poort.	Porte.	Porta.
Poos.	Petit espace de temps.	Momentum.
Poot.	Patte.	Palma pedis.
Pop.	Pouppée.	Pupa.
Post.	Posteau.	Postis.
Post.	La poste.	Cursor.
Poot.	Sion.	Talea.
Pot.	Pot.	Olla.
Pracht.	Magnificence.	Magnificentia.
Prat.	Fier.	Arrogans.
Prick.	Lampreie.	Mustula.
Priem.	Poinson.	Pugiunculus.
Prijs.	Pris.	Laus.
Proef.	Preuue.	Proba.
Pruym.	Prume.	Prunum.

Pruts.	Superbe.	Superbus.
Prye.	Charogne.	Cadauer.
Punt.	Poinct.	Punctum.
Put.	Puis.	Puteus.
Puyst.	Empoule.	Pustula.
Quaet.	Mauuais.	Malus.
Quael.	Langueur.	Languor.
Quaent.	Gallant.	Scitus homo.
Quijt.	Quicte.	
Radt.	Roue.	Rota.
Raedt.	Conseil.	Consilium.
Raem.	Chassis.	Fulcrum fenestrae quadratum.
Raep.	Naueau.	Rapum.
Ram.	Belier.	Aries.
Ramp.	Malheur.	Infelicitas.
Ranck.	Branche.	Ramus.
Ranck.	Finesse.	Astutia.
Ranck.	Gresle.	Gracilis.

Randt.	Bord.	Ora.
Rasch.	Soudain.	Cito.
Rasp.	Rape.	Scalprum.
Rat.	Rat.	Glis.
Raef.	Corbeau.	Coruus.
Raeu.	Cru.	Crudus.
Recht.	Droict.	Rectus.
Ree.	Biche.	Cerua.
Reep.	Cercle.	Circulus.
Rest.	Reste.	Residuum.
Rueck.	Odeur.	Odor.
Rue.	Chien masle.	Canis mas.
Rues.	Geant.	Gigas.
Rey.	Danse.	Chorea.
Reyn.	Pur.	Purus.
Reys.	Fois.	
Reys.	voiage.	Profectio.
Reb.	Coste.	Costa.
Riet.	Canna.	Arundo.
Riem.	Ceinture.	Cingulum.
Riem.	Rame.	Remus.
Rijck.	Riche.	Diues.
Rijm.	Gelée.	Pruina.
Rijm.	Rhitme.	Rhitmus.
Rijp.	Meur.	Maturus.
Rijs.	Riz.	Oriza.
Rijs.	Branche.	Ramus.
Rinck.	Anneau.	Annulus.
Rindt.	Beuf.	Bos.
Ring.	viste.	velox.
Rin.	Cage.	Cauea.
Rinsch.	Aucunement sur.	Subacidus
Roch.	Raye.	Raia.

Rock.	Saie.	Toga.
Rock.	Quenouille.	Colus.
Roe.	verge.	virga.
Roedt.	Suie de cheminée.	Fuligo.
Roef.	Poupe.	Puppis.
Roem.	vanterie.	Iactantia.
Roep.	Cri.	Clamor.
Roer.	Gouuernal.	Gubernaculum.
Roest.	Enrouillure.	Rubigo.
Roogh.	Oeuf de poisson.	Oua piscium.
Rog.	Seigle.	Siligo.
Rol.	Roulle.	Phalanga.
Rondt.	Rond.	Rotundus.
Roock.	Fumée.	Fumus.
Root.	Rouge.	Ruber.
Roof.	Butin.	Praeda.
Room.	Creime.	Cremor.
Roos.	Rose.	Rosa.
Ros.	Roux.	Rufus.
Ros.	Ceual.	Equus.
Rot.	Pourri.	Putris.
Rot.	Bende de gens.	Classis.
Rou.	Rude.	Rudis.
Ruet.	Suif.	Seuum.
Rug.	Dos.	Dorsum.
Rups.	Chenille.	Bruchus.
Rust.	Repos.	Quies.
Ruim.	Ample.	Amplus.
Ruyn.	Hongre.	Cantherius.
Ruyt.	Rue.	Ruta.
Ruyt.	Lozenge.	Tessera.
Rie.	Rang.	Series.
Sacht.	Mol.	Mollis.
Sac.	Sac.	Saccus.
Sael.	Selle.	Ephippium.

Sael.	Salle.	Atrium.
Saen.	Tost.	Statim.
Saen.	Cremme.	Cremor.
Saet.	Semence.	Semen.
Saey.	Saiette.	
Saeg.	Sie.	Serra.
Saec.	Cause.	Causa.
Salf.	Onguent.	vnguentum.
Salm.	Saumon.	Salmo.
Sandt.	Arene.	Arena.
Sap.	Suc.	Succus.
Sarck.	Tombe.	Cippus.
Sadt.	Saul.	Satur.
Saus.	Saulse.	Condimentum.
Saut.	Sel.	Sal.
Schacht.	Flesche.	Sagitta.
Scha.	Dommage.	Damnum.
Schaeu.	Ombre.	Vmbra.
Schaeck.	Eschetz.	Alueus.
Schael.	Tasse.	Patera.
Schaep.	Brebis.	Ouis.
Schaerd.	Test.	Ruma.
Schaers.	A peine.	Vix.
Schaets.	Eschasse.	Gralla.
Schalck.	Caut.	Cautus.
Schamp.	Brocard.	Scomma.
Schand.	Deshonneur.	Ignominia.
Schants.	Rempart.	Vallum.
Schaer.	Grande multitude de gens.	Caterua.
Schat.	Thresor.	Thesaurus.
Schaef.	Rabot.	Dolabra.
Schee.	Gaine.	Vagina.
Scheef.	Bihay.	Obliquus.
Scheel.	Louche.	Luscus.

Scheel.	Greue de la teste.	Separatio comae.
Scheel.	Couuercle.	Operculum.
Scheer.	Force.	Forfex.
Schel.	Sonnette.	Tintinnabulum.
Schel.	Escorce.	Cortex.
Schelm.	Meschant.	Nequam.
Schelp.	Coquille.	Calix.
Schenck.	Don.	Donum.
Scheen.	Creue de la iambe.	Tibia.
Scherf.	Test.	Testa.
Scherp.	Agu.	Acutus.
Scheur.	Fente.	Fissura.
Scheut.	Scion.	Surculus.
Schicht.	Dard.	Iaculum.
Schier.	Tantost.	Mox.
Schijn.	Lueur.	Splendor.
Schijf.	Tableau.	Mensa.
Schil.	Difference.	Differentia.
Schilt.	Escu.	Scutum.
Schimp.	Brocard.	Iocus.
Schip.	Nauire.	Nauis.
Schoe.	Soulier.	Calceus.
School.	Escole.	Schola.
Schol.	Sole.	Solea.
Schoof.	Gerbe.	Fascis spicarum.
Schoon.	Beau.	Pulcher.
Schoot.	Giron.	Gremium.
Schors.	Escorce.	Cortex.
Schout.	Preteur.	Praetor.
Schrab.	Esgrattigneure.	Laceratio vnguium.
Schraegh.	Tresteau.	Fulcru*m* mensariu*m*.
Schram.	Berlaffe.	Vibex.
Schre.	Adiambée.	Passus.
Schreeu.	Cri.	Clamor.

Schreef.	Traict.	Tractus lineae.
Schrift.	Escripture.	Scriptura.
Scroef.	Escrouue.	Cochlea.
Schub.	Escaille de poisson.	Squamma
Schud.	Vautneant.	Scurra.
Schult.	Debte.	Debitum.
Schup.	Pelle.	Pala.
Schuer.	Grange.	Granarium.
Schurft.	Rongneux.	Scabiosus.
Schu.	Sauuage.	Agrestis.
Schuym.	Escume.	Spuma.
Schuyt.	Nasselle.	Nauicula.
Se.	Coustume.	Mos.
See.	Mer.	Mare.
Seel.	Grosse corede.	Funis.
Seem.	Sameau.	Corium haedinum.
Seep.	Sauon.	Sapo.
Seer.	Vlcere.	Vlcus.
Seer.	Fort.	Valdè.
Self.	Mesme.	Ipsum.
Ses.	Six.	Sex.
Seyl.	Voile.	Velum.
Seys.	Faux.	Falx.
Sich.	Soy.	Se.
Sieck.	Malade.	AEgrotus.
Siel.	Ame.	Anima.
Sift.	Crible.	Cribrum.
Sijn.	Son.	Suus.
Sim.	Singe.	Simia.
Sin.	Sens.	Sensus.
Sint.	Depuis.	Post illa.
Slab.	Bauette.	Fascia pituitaria.
Slach.	Coup.	Ictus.
Slaep.	Tempes de la teste.	Tempora.
Slaep.	Somne.	Somnus.

Slang.	Couleuure.	Coluber.
Slap.	Lasche.	Laxus.
Slaef.	Esclaue.	Seruus emptitius.
Slecht.	Simple.	Simplex.
Sleck.	Limaçon.	Limax.
Sle.	Traineau.	Traha.
Slee.	Prune.	Acatium.
Slet.	Torchon.	Peniculamentum.
Sleyp.	Longue queue de vestement.	Syrma.
Slijck.	Boue.	Lutum.
Slijm.	Limon.	Limus.
Slim.	Abihay.	Obliquus.
Slincx.	Gauche.	Sinister.
Slip.	Pand.	Peniculamentum.
Slot.	Serrure.	Sera.
Sluys.	Escluse.	Cataracta.
Smaet.	Calumnie.	Calumnia.
Smaeck.	Goust.	Gustus.
Smal.	Estroict.	Arctus.
Smeer.	Graisse.	Abdomen.
Smert.	Doleur.	Dolor.
Smet.	Macule.	Macula.
Smis.	Forge.	Fabrica ferraria.
Smit.	Mareschal.	Faber ferrarius.
Smout.	Gresse.	Pinguedo.
Snap.	Babil.	Garrulitas.
Snaer.	Corde de luc.	Fides
Snau.	Mot dit auec despit.	Iracunda locutio.
Sne.	Coupure.	Scissura.
Snee.	Neige.	Nix.
Snel.	Viste.	Celer.
Snip.	Beccasse.	Gallinago.
Snick.	Souspir.	Suspirium.
Snoeck.	Brochet.	Lupus.

Snoer.	Cordon.	Chorda.
Snuf.	Rume.	Rheuma.
Snoo.	Meschant.	Vilis.
Snot.	Morue.	Pituita.
Soo.	Ainsi.	Sic.
Soch.	Laict.	Succus.
Sock.	Chausson.	Soccus.
Soch.	Truye.	Porca.
Soet.	Doulx.	Dulcis.
Sool.	Semelle.	Solea.
Soon.	Fils.	Filius.
Son.	Soleil.	Sol.
Soom.	Bord.	Limbus.
Sop.	Feste.	Fastigium.
Sop.	Ius.	Ius.
Sorg.	Soing.	Cura.
Sot.	Fol.	Stultus.
Spa.	Houe.	Ligo.
Spaey.	Tard.	Tardus.

Spaen.	Esclat.	Assula.
Span.	Extension de la paulme.	Spithama.
Specht.	Piemar.	Picus.
Speck.	Lard.	Lardum.
Spel.	Ioeu.	Lusus.
Speer.	Lance.	Lancea.
Speur.	Trace du pas qui demeure apres auoir marché.	Vestigium.
Spie.	Cheuille.	Impages.
Spie.	Espieur.	Insidiator.
Spier.	La chair blanche qui est à la poictrine d'vn oiseau.	Pulpa.
Spies.	Pique.	Hasta.
Spil.	Fuseau.	Fusus.
Spind.	Huche.	Penarium.
Spin.	Araigne.	Aranea.
Spint.	Picotin.	Corbula.
Spit.	Broche.	Veru.
Spits.	Haultain.	
Spoet.	Haste.	Properatio.
Spoel.	Nauette.	Glomus textorius.
Spond.	Chaslit.	Sponda.
Spoor.	Esperon.	Calcar.
Sport.	Eschellon.	Climacter.
Spot.	Mocquerie.	Irrisio.
Spraeck.	Langaige.	Lingua.
Spreuck.	Dicton.	Sententia.
Spreeu.	Estourneau.	Sturnus.
Spriet.	Iauelot.	Venabulum.
Sproet.	Lentille.	Lentigo.
Spronck.	Sault.	Saltus.

Sprot.	Harangade.	Membras.
Sprau.	Pepie des poules.	Pituita in gallinis.
Spruyt.	Ietton d'arbre.	Germen.
Speu.	Excluse.	Cataracta.
Speut.	Esclissoire.	Syrinx.
Spijs.	Viande.	Cibus.
Spijt.	Despit.	Contumelia.
Stadt.	Ville.	Vrbs.
Staeck.	Pali.	Palus.
Stael.	Acier.	Chalybs.
Staet.	Estat.	Status.
Staey.	Loisir.	Otium.
Staf.	Baston.	Baculus.
Stal.	Estable.	Stabulum.
Stam.	Lignage.	Genus.
Stanck.	Puanteur.	Foetor.
Standt.	Cuue.	Cupa.
Stang.	Perche.	Pertica.
Stand.	Estat.	Status.
Stap.	Pas.	Passus.
Steck.	Baston.	Baculus.
Steeds.	Assiduel.	Assiduè.
Steech.	Obstiné.	Obstinatus.
Steeck.	Coup.	Ictus.
Steel.	Tige.	Caulis.
Steen.	Pierre.	Lapis.
Steert.	Queue.	Cauda.
Stel. (als stel bier)	Estale.	Vetus.
Stelt.	Eschasse.	Gralla.
Stem.	Voix.	Vox.
Sterck.	Fort.	Fortis.
Steur.	Estourgeon.	Tursio.
Steyl.	Contremont.	Sursum.
Stier.	Taureau.	Taurus.
Stijf.	Roide.	Rigidus.

Stijl.	Posteau.	Postis.
Stil.	Quoy.	Quietus.
Stock.	Baston.	Baculus.
Stoel.	Selle.	Sedes.
Stof.	Poudre.	Puluis.
Stom.	Muet.	Mutus.
Stompt.	Rebouché.	Obtusus.
Stoop.	Lot.	Gelta.
Stoot.	Poulsement.	Concussus.
Storm.	Tempeste.	Tempestas.
Stoof.	Estuue.	Hypocaustum.
Stout.	Hardi.	Audax.
Stracx.	Incontinent.	Quamprimum.
Strael.	Ray.	Radius.
Straet.	Rue.	Platea.
Straf.	Rigoreux.	Durus.
Strang.	Riuage de la mer.	Littus.
Streeck.	Traict.	Tractus.
Streng.	Aspre.	Seuerus.
Streep.	Traict.	Stria.
Strick.	Lacs.	Laqueus.
String.	Ridelle.	Restis.
Stronck.	Tronchet.	Truncus.
Stroo.	Estrain.	Stramen.
Stroom.	Cours de l'eau.	Fluxus aquae
Strop.	Har.	Vinculum.
Struyck.	Planson.	Frutex.
Struys.	Austruche.	Strutiocamelus
Struyf.	Crespes.	Laganum.
Strijt.	Bataille.	Prœlium.
Stuck.	Piece.	Frustum.
Stuer.	Seuere.	Seuerus.
Suer.	Aigre.	Acer.
Sulck.	Tel.	Talis.
Sus.	Ainsi.	Sic.

Sus.	Tout quoy.	Silentium.
Suydt.	Midi.	Meridies.
Suyl.	Pilier.	Columna.
Svvack.	Debile.	Debilis.
Svvaer.	Pesant.	Grauis.
Svvart.	Noir.	Niger.
Svveem.	Becasson.	Rusticula minor
Svveep.	Fouet.	Flagrum.
Svveert.	Espee.	Ensis.
Svveer.	Vlcere.	Vlcus.
Svveet.	Sueur.	Sudor.
Svverm.	Iecton de mouches.	Examen apum.
Svvyn.	Porceau.	Porcus.
Sy.	Elle.	Illa.
Tack.	Rameau.	Ramus.
Taeck.	Certain oeuure par iour.	Pensum.
Tael.	Langue.	Lingua.
Taert.	Tarte.	Scriblita.
Taey.	Coriace.	Lentus.
Tal.	Nombre.	Numerus.
Tam.	Dompte.	Mansuetus.
Tang.	Tenaille.	Forceps.
Tant.	Dent.	Dens.
Tap.	Broche d'vn tonneau.	Embolum vasis.
Tas (als hoytas)	Fenil.	Fenile.
Teen.	Osier.	vimen.
Teen.	Orteil.	Digitus pedis.
Teer.	Tendre.	Tener.
Tel.	Haquenée.	Gradarius equus.
Temst.	Tamis.	Cribrum.
Teuch.	Traict.	Haustus.
Teyl.	vn plat creux de terre.	Gabata figlina.
Thien.	Dix.	Decem.

Tob.	Cuue.	Cupa.
Toch.	Certes.	verè.
Tocht (als tocht des heyrs)	Le marcher de l'armée.	Agmen.
Toe (als tot daer toe)	A.	Ad.
Tol.	Gabelle.	vectigal.
Tong.	Langue.	Lingua.
Ton.	Tonneau.	Dolium.
Toom.	Reine d'vne bride.	Habena.
Toon.	Monstre.	Demonstratio.
Toon.	Son.	Tonus.
Top.	Toupie.	Trochus.
Torn.	Ire.	Ira.
Torsch.	Grappe.	Racemus.
Torts.	Torche.	Fax.
Tot.	Iusques.	Vsque.
Tau.	Corde.	Funis.
Traech.	Lente.	Lentus.
Traen.	Larme.	Lachryma.
Trap.	Degré.	Gradus.
Treck.	Traict.	Tractus.
Treeft.	Trespie.	Tripes.
Troch.	Auge.	Linter.
Tromp.	Trompe.	
Tronck.	Tronck.	Truncus.
Troost.	Solas.	Solatium.
Tros.	Bagage qu'on porte à la guerre.	Impedimenta exercitus.
Trau.	Fidele.	Fidelis.
Trijp.	Tripe.	
Tucht.	Modesteté.	Modestia.
Turf.	Tourbe.	Cespes.
Tuych.	Hardes.	Arma.
Tuygh.	Tesmoing.	Testis.
Tuyn.	Iardin.	Hortus.

Tvvaelf.	Douze.	Duodecim.
Tvvee.	Deux.	Duo.
Tvvist.	Discord.	Discordia.
Tvvyn.	Fil tors.	Filum retortum.
Tijck.	Coutil.	Culcitra.
Tijt.	Temps.	Tempus.
Vaem.	Toise.	Hexappus.
Vaer.	Pere.	Pater.
Vaeck.	Sommeil.	Sopor.
Vael.	Baillet.	Heluus.
Vaen.	Baniere.	Vexillum.
Vaer.	Peril.	Periculum.
Vaert.	Fosse nauigable.	Fossa.
Vaert.	Allure.	Profectio.
Valck.	Faucon.	Falco.
Val.	Cheute.	Casus.
Val.	Trebuchet.	Decipulum.
Valsch.	Faulx.	Falsus.
Van.	De.	A.
Vast.	Ferme.	Firmus.
Vat.	Vaisseau.	Vas.
Vee.	Bestial.	Pecus.
Veel.	Beaucoup.	Multus.
Veer.	Passage.	Traiectus.
Veers.	Vers.	Versus.
Veldt.	Champ.	Campus.
Vel.	Peau.	Pellis.
Veint.	Garson.	Infans.
Versch.	Frez.	Recens.
Vest.	Muraille d'vne ville.	Moenia.
Vet.	Graisse.	Pinguedo.
Veul.	Poulain.	Pullus equinus.
Veych.	Qui est prochain de sa mort.	
Veyl.	Exposé en vente.	Venalis.

Vier.	Quatre.	Quatuor.
Vier.	Feu.	Ignis.
Vies.	Facheux.	Morosus.
Vijf.	Cinc.	Quinque.
Vijg.	Figue.	Ficus.
Vijl.	Lime.	Lima.
Vijs.	Vis.	Cochlea.
Vilt.	Feultre.	Cento.
Vinck.	Becfigue.	Frigilla.
Vin.	Lopin de chair.	Offa.
Vin.	Aisle de poisson.	Pinna.
Visch.	Poisson.	Piscis.
Vlack.	Plain.	Planus.
Vlaey.	Flan.	Scriblita.
Vlaegh.	Ondée de pluye.	Nimbus.
Vlam.	Flambe.	Flamma.
Vlas.	Lin.	Linum.
Vleck.	Village.	Pagus.
Vleesch.	Chair.	Caro.

Vlieg.	Mouche.	Musca.
Vliem.	Lancette à chirurgien.	Scalpru*m*
Vlier.	Sureau.	Sambucus.
Vlies.	Toison.	Vellus.
Vliet.	Riue.	Ripa.
Vlijt.	Diligence.	Diligentia.
Vlock.	Floc.	Floccus.
Vloeck.	Maudisson.	Imprecatio.
Vloet.	Flot.	Fluctus.
Vloer.	Aire.	Area.
Vloi.	Pulce.	Pulex.
Vlucht.	Fuite.	Fuga.
Vocht.	Humide.	Humidus.
Voet.	Pied.	Pes.
Voor.	Deuant.	Ante.
Volck.	Peuple.	Populus.
Vol.	Plain.	Plenus.
Vonck.	Estincelle.	Scintilla.
Vondt.	Inuention.	Inuentio.
Voocht.	Tuteur.	Tutor.
Voort.	Auant.	Vltra.
Voos.	Corrompu.	Insipidus.
Vorck.	Fourche.	Furca.
Vorsch.	Grenouille.	Rana.
Vorst.	Gellée.	Gelu.
Vort.	Pourri.	Putridus.
Vos.	Regnard.	Vulpes.
Vau.	Pli.	Plicatura.
Vracht.	Voicture.	Vectura.
Vraegh.	Demande.	Interrogatio.
Vranck.	Franck.	Liber.
Vreck.	Chiche.	Parcus.

Vre.	Paix.	Pax.
Vrees.	Craincte.	Timor.
Vreemt.	Estrange.	Extraneus.
Vreucht.	Ioye.	Gaudium.
vriendt.	Ami.	Amicus.
vroech.	Tempre.	Mane.
vroet.	Sage.	Prudens.
vroet.	Escars.	Parcus.
vro.	Dehait.	Hilaris.
vroom.	Preux.	Probus.
vrau.	Femme.	Femina.
vrucht.	Fruict.	Fructus.
vrij.	Libre.	Liber.
vyr.	Heure.	Hora.
vyt.	Hors.	Ex.
vyl.	Chatuan.	Bubo.
v.	vous.	Tibi.
vurst.	Prince.	Princeps.
vuyl.	Ord.	Sordidus.
vuyst.	Poing.	Pugnus.
Wacht.	Garde.	Custodia.
vvaeck.	veille.	vigilia.
vvaen.	Presomption.	Praesumptio.
vvaer.	Ou.	vbi.
vvaer.	Marchandise.	Merx.
vvaer.	vray.	verus.
vvaegh.	Balance.	Libra.
vval.	Rempars.	vallum.
vvandt.	Paroy.	Paries.
vvang.	Ioue.	Mala.
vvan.	van.	vannus.
vvant.	Car.	Nam.
vvant.	Gand.	Manica.
vvas.	Cire.	Cera.
vvat.	Quoi.	Quid.

vveb.	Fil pour tistre.	Textura.
vvech.	Chemin.	Iter.
vveer.	Belier.	Aries.
vveer.	Temps.	Tempus.
vveer.	Derechef.	Iterum.
vvee.	Malheur.	vae.
vveech.	Paroy.	Paries.
vveyck.	Mol.	Mollis.
vveet.	Guedde.	Glastum.
vveeld.	Delice.	Delitiae.
vveer.	Toutes armes de defence.	Arma.
vveret.	Hoste.	Hospes.
vvees.	Orphelin.	Pupillus.
vveeck.	Sepmaine.	Septimana.
vvelck.	Quel.	Quis.
vvel.	Bien.	Bene.
vvensch.	Souhait.	Optio.
vverck.	Estoupe.	Stupa.
vverck.	Oeuure.	Opus.
vverf.	Cay.	Acta.
vverm.	Chaud.	Calidus.
vverp.	Iect.	Iactus.
vvesp.	Guesp.	Vespa.
vvest.	Occident.	Occidens.
vvet.	Loy.	Lex.
vvey.	Megue.	Serum.
vvicht.	Enfant.	Puer.
vvicht.	Pois.	Pondus.
vvie.	Qui.	Quis.
vvieck.	Tente.	Pannus.
vviegh.	Berceau.	Cunae.
vviel.	voile de Nonnain.	velum.
vviel.	Roue.	Rota.
vvilt.	Sauuage.	Siluester.

vvil.	volonté.	voluntas.
vvinck.	Cil d'oeil.	Nictus oculi.
vvint.	vent.	ventus.
vvinst.	Gain.	Quaestus.
vvip.	Bascule.	Tollenon.
vvisch.	Trochon.	Penicillus.
vvis.	viorne. D'oisier.	vimen.
vvis.	Certain.	Certe.
vvit.	Blanc.	Albus.
vvoest.	Desert.	Desertus.
vvolck.	Nuée.	Nubes.
vvolf.	Loup.	Lupus.
vvol.	Laine.	Lana.
vvond.	Plaie.	Plaga.
vvoort.	Mot.	verbum.
vvorst.	Saucisse.	Botulus intestinarius
vvoudt.	Forest.	Silua.
vvraeck.	vengeance.	vindicta.
vvrat.	verrue.	verruca.
vvreet.	Cruel.	Crudelis.
vvronck.	Torsement.	Torsio.
vvelp.	Ieusne Chien.	Catulus.
vvulps.	Folastre.	Lasciuus.
vvurm.	ver.	vermis.
vvy.	Nous.	Nos.
vvydt.	Large.	Amplus
vvyf.	Femme.	Mulier.
vvyl.	Temps vacant.	Spatium.
vvyn.	vin.	vinum.
vvys.	Sage.	Sapiens.
Zier.	Ciron.	Chiron.

Latynsche eensilbighe namen, bynamen, &c.

A Ab Abs.	De.	van.
Ac.	Et.	Ende.
Ad.	A.	Tot.
AEs.	Cuire.	Coper.
Ah.	Ach.	Ach.
An.		Aduerbium interrogantis.
Ars.	Art.	Const.
Arx.	Chasteau.	Borch.
As.	Liure.	Pont.
Ast.	Mais.	Maer.
At.	Mais.	Maer.
Au.		Interiectio consternati animi.
Aut.	Ou.	Oft.
Bis.	Deuxfois.	Tvveemael.
Bos.	Bœuf.	Os.
Calx.	Chaulx.	Kalck.
Cis.	Deça.	Op dees sijde.
Clam.	En cachette.	Heymelic.
Cor.	Cœur.	Hert.
Cos.	Queue.	vvetsteen.
Cras.	Demain.	Morghen.
Crus.	Iambe.	Been.
Crux.	Croix.	Cruys.
Cum.	Auec.	Met.
Cur.	Porquoy.	vaerom.
De.	De.	van.
Dos.	Dost.	Houvvelicke ghift.
Dux.	Duc.	Leydtsman.
E.	De.	vyt.
En.	voici.	Siet hier.
Et.	Et.	Ende.
Ex.	De.	vyt.

Foex.	Lie.	Ghist.
Falx.	Faulx.	Sickel.
Fas.	Licite.	Toeghelaten.
Fax.	Fallot.	Torts.
Fel.	Fiel.	Gal.
Flos.	Fleur.	Bloem.
Fons.	Fonteine.	Born.
Frons.	Fueille.	Blat.
Frons.	Front.	Stirn.
Fur.	Larron.	Dief.
Git.	Genus seminis.	
Glans.	Gland.	Eeckel.
Glos.	Seur de mon mari.	Mijns mans suster.
Grex.	Troupeau de bestes.	Kud.
Grus.	Grue.	Craen.
Ha.	A.	A.
Hac.	Parci.	Lancx hier.
Heu.	Helas.	Eylas.
Heus.	He.	Hau.
Hic. Haec Hoc Hunc Hanc Hi Hae Hos Has His.		
Huc.	Ici.	Hervvaert.
Hiems.	Yuer.	vvinter.
Iam.	Ia.	Nu.
Id.	Cela.	Dat.
In.	En.	In.
Is.	Ea.	Id.
Ius.	Ius.	Sop.
Ius.	Droict.	Recht.
Lac.	Laict.	Melc.
Lanx.	Bassin.	Schael.
Lar.	Fouyr.	Heerdt.
Laus.	Los.	Lof.
Lex.	Loy.	vvet.
Lis.	Noise.	Tvvist.
Lux.	Lumiere.	Licht.

Me.		
Mel.	Miel.	Honich.
Mens.	Sens.	Sin.
Merx.	Marchandise.	vvaer.
Mons.	Montaigne.	Berch.
Mors.	Mort.	Doot.
Mox.	Tantost.	Terstont.
Mus.	Souris.	Muys.
Nae.	Certainement.	vvaerlic.
Nam.	Car.	vvant.
Ne.	Non.	Niet.

Nil.	Rien.	Niet.
Nix.	Neige.	Sneeu.
Non.	Non.	Neen.
Nos.	Nous.	vvy.
Nox.	Nuict.	Nacht.
Num.	Aduerb.	
Nunc.	Maintenant.	Nu.
Nux.	Noix.	Nuet.
O.	O.	O.
Ob.	Pour.	Om.
Oh.	Interiect.	
Os.	Bouche.	Mondt.
Os.	Os.	Been.
Par.	Paire.	Paer.
Pax.	Pais.	Paeys.
Per.	Par.	Door.
Pes.	Pied.	voet.
Phy.	Interiect.	
Pix.	Poix.	Pec.
Plebs.	Peuple.	Ghemeinte.
Plus.	Plus.	Meer.
Pons.	Pons.	Brug.
Post.	Depuis.	Nae.
Prae.	Deuant.	Voor.
Pro.	pour.	voor.
Proh.	Interiect.	
Puls.	Papin.	Pap.
Pus.	Boue.	Etter.
Quis Qui Quae Quod Quid.		
Quin.	Que ne.	Dat niet.
Quot.	Combien.	Hoeveel.
Quum.	Quand.	Als.
Res.	Chose.	Dinc

Ros.	Rosée.	Dau.
Rus.	Les champs.	Velt.
Sal.	Sel.	Saut.
Sat.	Asses.	Ghenouch.
Scobs.	Sciure.	Saegmeel.
Scrobs.	Fosse.	Gracht.
Se.	Accus.	
Sed.	Mais.	Maer.
Seps.	Haye.	Tuyn.
Seps.	Serpens.	
Seu.	Ou.	Oft.
Sex.	Six.	Ses.
Si.	Si.	Ist dat.
Sic.	Ainsi.	Soo.
Sin.	Mais si.	Maer ist dat.
Sol.	Soleil.	Son.
Sons.	Coupable.	Misdadich.
Sors.	Fortune.	Fortune.
Spes.	Esperance.	Hoop.
Splen.	Rate.	Milt.
Stips.	Denier.	Penninc.
Stirps.	Racine.	Struyc.
Sub.	Soubs.	Onder.
Sus.	Porc.	Soch.
Tam.	Tant.	Soo seer.
Tax.	Son de fouet.	Clets.
Ter.	Troisfois.	Driemael.
Thus.	Encens.	Vvierooc.
Tot.	Autant.	Soo veel.
Trabs.	Poultre.	Balc.
Tres.	Trois.	Drie.
Trux.	Cruel.	vvreet.
Tu.	Toy.	Ghy.
Tunc.	Adonc.	Dan.
Vae.		Vvee.

Vas.	vaisseau.	Vat.
ve.	Ou.	Oft.
vel.	ou.	Oft.
ver.	Printemps.	Lenten.
vir.	Homme.	Man.
vis.	Force.	Stercte.
vix.	A grand paine.	Naulicx.
vos.	vous.	Ghylien.
vox.	voix.	Stem.
vrbs.	ville.	Stadt.
vt.	Afin.	Op dat.

Griecsche eensilbighe namen bynamen. *&c.*

□β.	mensis September.
□ιξ.	Capra.
□λς.	Sal, mare.
□ν.	Si.
□ς. □ως.	Usquequó.
□υ.	Autem.
□ψ.	Aduerbium & coniunct.
Βεκ.	Panis.
Β□ξ.	Tussis.
Βλ□ξ.	Mollis.
Βλ□ρ.	Musca.
Βλ□ξ.	Assiduè.
Βο□ς.	Bos.
Βρ□ξ.	Lactuca.
Β□ξ.	Profunditas.
Β□ξ.	Genus piscis.
Β□ς.	Tergus bubulum.
Γ□ρ.	Nam.
Γ□.	Terra.
Γλ□ξ.	Herbae genus.

Γλα□ς.	Noctua.
Γν□ξ.	Genu.
Γο□ν siue γ□ν pro γο□ν.	Igitur.
Γρα□ς	Anus.
Γρ□ξ.	Sordes vnguium.
Γύψ.	Vultur.
Δα□, vel Δ□.	Autem.
Δα□ς.	Conuiuium.
Δ□ς.	Fax.
Δε□.	Oportet.
Δ□ν.	Corpus.
Δ□.	Sanè.
Δ□ν.	Diu.
Δ□ξ.	Vermis lignu*m* corrodens.
Δ□ς.	Bis.
Δμ□ς.	Seruus.
Δόρξ.	Caprea.
Δράξ.	Manipulus.
Δρίς.	Virtus.
Δρ□ς.	Quercus.
Δ□ pro δ□μα.	Domus.
Δ□ς.	Dos.
□ι siue □ν.	Si.
Ε□ρ.	Procella.
Ε□ς.	Vnus.
□κ. siue □ξ.	Ex.
□ν siue □ν, Ε□ς □ς.	In.
□ξ.	Sex.
Ε□.	Bene.
Ζ□ψ.	mare.
Ζ□ρ.	Genus vestis.
Ζε□ς siue Δε□ς. Ζ□ν. Ζ□ν.	Iupiter
Ζ□ς.	Viuus.
Ζ□ν.	Animal.
Θ□ν.	Cumulus.

Θ□ς.	Debitor.
Θ□ρ.	Fera.
Θ□ς.	Mercenarius.
Θ□ν.	Littus.
Θις.	Nomen piscis.
Θρ□ξ.	Nomen auis.
Θρ□ς.	Capillus.
Θρ□ψ.	Vermiculus.
Θριψ.	Parcus.
Θ□θ.	September apud Aegyptios.
Θ□ς.	Genus lupi.
Θ□ψ.	Adulator.
□ siue □ς.	Genus mensurae.
□ξ.	Vermis.
□ς.	Neruus.
□ψ.	Vermis.
Κα□.	Nam.
Κ'□ν Κα□ ε□ν.	quamuis pro
Κ□ρ.	Caput.
Κήξ.	Genus auis.
Κ□ρ.	Cor.
Κ□ς.	Vermis.
Κλ□ξ.	Clauis.
Κλ□ν.	Ramus.
Κλ□ψ.	Fur.
Κν□ψ.	Culex.
Κν□ψ.	Caecus.
Κο□ξ.	Plantae genus.
Κο□.	Vbi.
Κρ□ς.	Caro.
Κρ□ς.	caput.
Κρ□ pro Κρι θ□.	Hordeum.
Κτε□ς.	Pecten.
Κτ□ρ.	Possessio.
Κτ□ς.	Viuerra.

Λ□ξ. Aduerbium. cum calcibus

Λ□ς.	Lapis.
Λ□ς.	Leo.
Λ□ς.	Pannus lineus.
Λ□γξ.	Inanis singultus.
Λ□γξ.	Ferae genus.
Λ□ξ.	Lux.
Λ□ψ.	Chlamys.
Μ□.	Aduerbium iurandi.
Μ□ν.	Quidem.
Μ□ψ.	Frustrá.
Με□ς pro Μ□ν.	mensis.
Μ□ν.	Tamen, quidem.
Μ□.	aduerb. Ne.
Μ□ν.	Mensis & aduerbium tamen.
Μν□.	Mina.
Μνο□ς.	Lana tenerrima cum qua nascuntur agni.
Μ□ς.	Mus.
Μ□ν.	An.
Μ□ψ.	Cui hebes acies oculoru*m*.
Να□.	Certè.
Να□ς.	Nauis.
Νο□ς.	Mens.
Ν□ν.	Nunc.
Ν□ξ.	Nox.
Ν□ψ.	Lusciosus.
Ξ□ν pro σ□ν	Cum.
□.	Hic.
Ο□ pro □που.	Vbi.
□ς.	Qui.
Ο□κ.	Non.
Ο□ν.	Ergo.
Ο□ς.	Auris.
□ψ.	Vox.

Π□.	Qua, Quó, Vbi.
Πα□.	Idem.
Πα□ς.	Puer.
Π□ς.	Omne.
Π□ξ.	Genus calceamenti.
Π□ρ pro Παρ□.	A, Ab, Ex.
Πα□ pro Πα□σαι.	Pausa.
Π□.	Qui.
Πλ□ξ.	Tabula.
Πλ□ν.	Praeter.
Πλ□ξ.	Stimuli genus.
Πλ□ξ.	Gressus.
Πλο□ς.	nauigatio.
Πν□ξ.	Suffocatio.
Πο□.	Quodammodo.
Πο□,	Vbi, Partim, Alibi.
Πο□ς.	Pes.
Πρ□ν pro πρώην	Dudum.
Πρ□ν.	Prius.
Πρ□.	Antè.
Πρ□ξ.	Animal seruo simile.
Πρ□ς.	Per, Ad.
Πρ□ν.	Eminentia montis.
Πρ□ξ.	Ros.
Πτύγξ.	Genus auis.
Πτ□ξ.	Plicatura.
Πτ□ξ.	Timidus.
Π□ξ.	Aduerb. pugnis.
Π□ρ.	Ignis.
Π□ς.	Quò.
Πω pro	πόθεν vbi.
Π□ς.	Quomodo.
□□.	Genus radicis.
□□ξ.	Acinus vuae.
□□ν.	Ouis.

□□ν.	Naris.
□□ς.	Nasus.
□□ψ.	Vimen flexile.
Πο□ς.	Fluxus.
□□ξ.	Rupes.
□□ψ.	Virgultum.
Σ□.	Incolumia.
Σ□ρξ.	Caro.
Σε□ρ.	Sol.
Σε□ς.	Vermis.
Σ□ς.	Tinea.
Σ□ψ.	Serpens.
Σκ□ρ.	Merda.
Σκ□ψ.	Auis loquax.
Σ□ς.	Tuus.
Σπλ□ν.	Splen.
Στα□ς.	Φαρινα.
Στ□ξ.	Turma continens viros trecentos.
Στρ□γξ.	Auis.
Στρο□ς, id est, Στρουθ□ς	Passer auis.
Σ□.	Tu.
Σ□ς.	Sus.
Σφ□ν.	Cuneus quo ligna scinduntur.
Σφ□ξ.	Vespa.
Σφ□γξ.	Sphinx animal.
Σ□ς.	Saluus.
Τ□ρ.	Autem.
Τ□ς.	Quis, Aliquis.
Τρε□ς.	Tres.
Τρ□ς.	Ter.
Τρ□ξ.	Faex.
Τρ□ξ.	Gurgulio.
Τ□.	Tu.
Τ□ς.	Sic.
□ς.	Sus, & piscis nomen.

Φ□ψ.	Auis genus.
Φε□.	Heu.
Φ□ρ pro θ□ρ	Fera.
Φθε□ρ.	Pedunculus, etiam medium calui.
Φθο□ς.	Genus placentae.
Φλ□ξ.	Flamma.
Φρ□ν.	Praecordia.
Φρ□ξ.	Maris vel fluctuum fremitus.
Φ□ξ.	Aduerbialiter cum fuga.
Φ□ρ.	Fur.
Φ□ρ.	Genus apium.
Φ□ς.	Inustio ab igne facta in cruribus.
Φ□ς.	Vir.
Φ□ς.	Lux.
Χε□ρ.	Manus.
Χρ□.	Oportet.
Χλο□ς.	Herba.
Χνο□ς.	Lanugo.
Χο□ς.	Agger.
Χο□ς.	Congius.
Χρο□ς, & χρ□ς.	Corpus.
Ψ□ξ.	Mica.
□ς.	Vt.
□ψ.	Facies.

ANGAENDE ymandt totte voorschreuen Latijnsche ende Griecsche ynckel gheluyden, die metter haest vergaert sijn, noch eenighe derghelijcke mocht vinden, aldaer niet bescreuen, sulcx soudemen int Duytsch oock connen doen, ende onghelijck in al veel meerder menichte, want wy de schandelicke om noemen, ende ander die ons buyten *Den schat der Duytscher talen* (welcke t'Woortbouck was daerwyse uyt vergaerden) ons wel inden sin quamen, moetwillens uytghelaten hebben, ons daer in vernoughende, dat duer de voorgaende opentlick blijct, d'oude Duytschen met voorset, d'uyterste volmaectheyt in desen, meer dan eenighe ander naghetracht, ende ghetroffen te hebben.

Merckt noch dat sy t'selue oock ghedaen hebben in des * Letterconts beghinselen, dat is inde boucstaffen ofte letteren, die sy al met eensilbighe gheluyden noemen, t'welck voorwaer d'uyterste volcommenheyt naerder is, dan de contrari; want ghelijct inde * Meetconst ongheschict waer, t'punt, beghin der grootheyt, meerder te stellen dan grootheyt, alsoo ist oock inde Letterconst ombetaemlick, t'beghin van meer gheluyden te sijn, dan t'ghene van verscheyden beghinselen ghemaect wort. Als by voorbeelt int spellen van *Dal*, datmen opt Griecsche seght Delta, Alpha, Lambda, Dal; ofte opt Hebreusch Daleth, Aleph, Lamed, Dal; alwaer yder beghin ongheschictelick van meer gheluyden is, dan t'ghene vande drie beghinselen ghemaect wort. Daerom segghen wy veel natuerlicker ende aerdigher, De, A, El, Dal. want t'ghene inde Consten beghin is, moet daerin het alder eenvoudichste sijn, t'welck hier, soot de Duytschen ghetroffen hebben, ynckel gheluyt is. Daerom deden de Latinen wel, doe sy leerden lesen en schrijuen, dat sy in desen d'ander lieten varen, en*de* de Duytschen volghden. Wat de onghegronde meyning van hemlien belangt, die souden duruen segghen de Duytschen sulcx eer vande Latinen te hebbe*n*, die en spreken niet duer beweeghnis der reden, maer ghedreuen van eensinnighe moetwillicheyt, soo doch de Latinen na sulcke cortheyt niet ghetracht en hebben, maer ter contrari, t'gheen by ons cort en goet was, dat hebben sy naer huerlieden ghebruyck gheern verlangt: als Angst, Caes, Beest, Put, Muer, Recht, Cael, Graen, Heer, &c. daer sy voor segghen *Anxietas, Caseus, Bestia, Puteus, Mursus, Rectus, Caluus, Granum, Herus*. Tis dan vande Duytschen dat de letteren de volmaecste namen hebben.

*Grammatica elementia.

*Geometria.

Wat de Fransche, Italiaensche, Spaensche, ende meer talens eensilbighe gheluyden belangt, welcke hier yemandt begheeren mocht, wy en hebben die niet ghestelt, om datter Griecx ende Latijn in volcomenheyt d'ander te bouen gaende, tottet voornemen voldoen; want als wy bewesen hebben, het Duytsch volmaecter dan dese twee te sijne, soo volght uyt noch stercker reden, dattet veel volmaecter is dan eenighe van dien. Wel is waer dat de Fransche eensibilghe gheluyden, de La-

tijnsche in menichte te bouen gaen, ouermidts de Françoysen dickmael snoeyen ende vercorten, t'ghene sy vande Latijnen ontleenen, als voor *Facio, Seruio, Venio, Rideo, Sentio*, &c. te segghen *Ie Fay, Sers, Vien, Ri, Sens*; welcken aert der vercorting sy noch schijnen behouden te hebben van weghen dat sy, als vooren gheseyt is, eens Duytsch spraken; maer wat isser af? sy en lijden gheen binding, sy sijn ter Tsaemvoughing onbequaem, ende veruolghens van cleinder weerde.

TEN tweeden soo volghter van der woorden voornomde T'saemvoughingh gheseyt te worden, welcke niet t'onrecht voor een der voornaemste ende nutste eyghenschappen die in talen begheert worden, gheacht is; wiens voordering ende nootlicheyt den ghenen die hun inde Consten oefnen, niet onbekent en is, ouermidts der dinghen namen daer duer oock haer corte * bepalinghen sijn. Hier in wort byden gheleerden het Griecx gheluckigher gheacht als d'ander, dat is, als de ghene die by haer verleken wierden, onder welcke het Duytsch gheen plaats en had; anders ten waer gheen oirdeel van gheleerden, maer van verkeerden gheweest, want ghelijck gheen menschen die wel by haer sinnen sijn drie grooter ghetal en achten dan Duyst, maar veel cleender; alsoo oock de Griecsche Tsaemvoughing niet bouen de Duytsche, maer verre daer onder, want in die sijn hier en daer sommighe woorden diese lijden, maer in dese oueral, ende dat met een ander besonder cortheyt, gheschictheyt, ende eyghentlicker beteeckening haers grondts, welcke nootsakelick volghen uyt de voorgaende groote menichte der ynckel gheluyden, daerenbouen ter bequame T'saemvoeghing wonderlick ghetroffen. Ymant mocht nu van desen eenighe voorbeelden begheeren; maer wanttet licht ende te slicht waer, uyt de oneindelicke een groote menichte te vergaren (als inde T'saemspraeck der * Bewysconst beghonnen is) soo gheuen wy hem seluer eenighe voor te stellen die hem ter coppeling onbequaemst duncken. Ick neem dat hy daertoe verkiest (om haer aldermerckelicste verscheydenheyt, ende gheduerighen strijt) Water en Vier: voorwaar soot den noot erghens voorderde dese te vergaren, als by ghelijcknis, ymandt willende segghen, *Tot d'incomst des Kuenincx waren vieren ghemaect die van selfs int water onstaken*, hy sal die noemen (ghelijck wy anders segghen Turfvieren, Eyckevieren) *Watervieren:* ende daer toe en behouft hy gheen gheleerde te sijne, noch hem lang te bedencken, maer de leecken worden, duer de wonderlicke eyghenschap des taels, van selfs daertoe ghedronghen. Ten is den hoorenden oock gheen nieu noch vreemt woort, hoewel hy dat van te vooren noyt ghehoort en had, reden dat sulcke niet alleen duer de ghewoonte verstaen en worden, maer uyt den ghemeenen aert der gheluyden, welcke d'oude Duytschen soo constelick

*Definitiones.

*Dialectica.

daertoe gheuonden hebben, dat ick, met al de ghene die van d'oirsaeck niet meer en weten, ons alsvooren noch met recht mueghen verwonderen duer wat middelen dat mach gheschiet sijn. Merckt bouen al dit noch een besonder, ende weerdighe eyghenschap, by hemlien constelick inde T'saemvoughing veroirdent, ia sulcke, dat gheen Griecx, noch Latijns * Letteraer, soodanighe uyt die talen perssen en sal, al wrong hy tot sweetens toe: Te weten datter laetste der ghecoppelde altijdt * Grondt is, ende t'voorgaende * Ancleuing; Als wanneermen seght, *Putwater*, so is water grondt, ende put ancleuing; want onsen sin dan voornamelick tot water strect, om t'welck t'onderscheyden van stroomwater, reghewater, &c. men vougter Put voor: Maer als wy dit verkeeren, segghende *Waterput*, dan is den sin (hoewel het de selue woorden sijn) al een ander, want Put is dan grondt, ende Water ancleuing, ouermidts de voornamelicke meyning dan is van een Put, om welcke t'onderscheyden van een Mesput, Calckput, &c. men stelter water voor. Alsoo oock is *Glasveinster*, een veinster van glas, maer *Veinsterglas*, is glas niet daermen uyt drinckt, maer plat daermen veinsters af maect. Wederom *Olinuet*, is een nuet des gheslachts daermen olie uyt perst, maer *Nuetolie*, is olie van nueten. Sghelijcx *Iachthondt*, is een hondt daemen mede iaecht, maer *Hondiacht,* een iacht niet met voghelen, dan met honden, &c. Wat den ghenen belangt die noch van meyning mueghen sijn, het Griecx in desen gheualle voor het Duytsch te gaen, wy achten dat sulcx gheschiet duer dat hem het Duytsch onbekent is, of datter verstandt der oirdeling ghebreect, of dat hy hartneckich sy, of eenich der ghelijcke beletsel heb, niet weerdích een woort daer af meer te roeren.

*Grammaticus.

*Subiectum.

*Adiunctum.

TEN derden moeten wy segghen vande bequaemheyt deses taels tot de leering der Consten, waer af wy (bouen dien sulcx nootsaeclick volght uyt het voorgaande toeghelaten) de volghende Weeghconst, sulck sy is, tot voorbeelt stellen; welcke ghy, ghemerct de groote rijcheyt onses taels, uyt welcke alles veel beter behoort ghedaen te sijne, daertoe misschien niet weerdich en sult achten, te meer datter duysenden by ons sijn, diese veel beter, ende met beuallicker woorden beschrijuen souden: Maer niet teghenstaende al dit, soo ist doch soo ghedaen, dat gheen van al d'ander Gheslachten der volcken wie hy sy, t'selue soo veel des spraecx grondelicke beteeckening, ende uytbeelding der Saeck belangt (ick en wil niet segghen, soude connen verbeteren, daer gheen vreese voor te hebben en is, want hemlien ghebreect Stof * welcke gheweert soo wort oock gheweert de daet) soude connen soo nauolghen. want weer wildy spraken halen daermen duer segghen sal, Euestaltwichtich, Rechthefwicht, Scheefdaellini, en dierghelijcke daer de Weeghconst vol af is? sy en sijnder niet, de Natuer heeft daer toe aldereyghentlicxt het Duytsch veroirdent.

*Sublata materia tollitur effectus, 4. v. 2. strijtreden der Bewysconst.

TEN laetsten moeten wy, na t'voornemen, deses taels beweeghlicheyt bethoonen, waer toe ons onder anderen tot voorbeelt dienen can, Hendrick Glareaen, in sijn Latijnsche * uytspraeck te Friburg op Suetonius ghedaen, alwaer hy heftelick ontsteken op der Keysers boosheden, ende gheen Latijnsche noch Griecsche woorden (hoewel-hy in die spraken seer eruaren was) bequaem ghenouch vindende, om den hoorders haer afgrijslicheden tot een walghe te maken, heeft dat ondertusschen door duytsche bestelt, als daer hy segt: *Quid enim de Tiberio dicam? vlceroso in omnem inuidiam animo, quo nihil vmquam fucatius toto terrarum orbe, nihil nocentius, nihil turpius vixit. De eo sanè, quod vix Latinè dixeris, nostra lingua ornatissimè dici poterit*: Ein abgfeimpter, eerloser, znichtigher boesswicht. *Si licet Graecaimmiscere Latinis, saepe etiam apud non intelligentes Graea, cur non liceat inferere Celtica ac Germanicae non minus vetustae linguae verba, apud intelligenteis? Sed pudet plura de eo Diuo: dixissem libentius*, von dem leidighen Tüfel. *Producatur Caligula Imperator, merdosus ille pusio*, Das schantlich physickguckly, *pudenda Germanici Caesarius progenies, &c*. Ende corts daer na sprekende van Nero, Galba, Otto, Vitellius: *Cui enim monstro potius comparabuntur belluones illi, bibones, comedones, lurcones, abdomines, ventres*, brasser, schlemmer, pfuser, schlucker?

*Oratione.

Neemt noch merckelicker voorbeelt, ande prekinghen ofte verscheyden leeringhen der gheloouen, die inde Duytsche landen gheschien. waer vindtmen ander contreyen daer de ghemeenten alsoo ghetrocken worden, den eenen tot dit, den anderen tot dat, ende elck tot t'ghene hy hoort? wat is d'oirsaec? de beweeghlicheyt der Duytsche woorden, al veel heftelicker des menschen sin ende ghemoet tot des Redenaers voornemen dringhende, als eenighe ander, want soo hy de tong wel t'sijnen beuele heeft, ende dat hem maer int hooft quaem een bessem de bruyt te sijne, hy sal de ghemeente beweghen ter bruyloft te commen; Ia noch al slimmer dinghen doen bestaen, streckende niet alleen tot ellende van wyf en kinderen, tot verlies van lijf en goedt, maer oock tot ghemeene verderfnis des landts, als metter daet, dat beclaghelick is, te veel blijct; Ende dit aldoor die heftighe beweeghlicheyt deses taels: Daerom waert wel te wenschen, dat gheen ander begaefde der Duytsche tong, sulck ampt ten deele en viele, dan diens einde tot de ghemeene welvaert streckt; want soodanigher menschen Duytsche woorden, vaten inde hoorders herten als clissen an wolle, sy sijn als den breydel des peerts, als t'roer eens schips, duer t'welck de ghemeente gheuoert wort daert den stierman belieft. Angaende yemandt sulcx der Duytschen lichtveerdicheyt soude willen toeschrijuen, seker t'waer teghen d'oude oirconden van Cesar, Tacitus, ende veel ander des huydighen daechs, welcke, rekenende int ghemeene Gheslacht teghen Gheslacht, hun voor t'stantvastichste ende ghestadichste achten: Daerom soo wy gheseyt hebben,

tis duer de heftighe beweeglichheyt der Duytsche woorden, nootsakelick volghende uyt haren voorschreuen constighen grondt.

MAER wat hebben doch d'uytheemsche verachters der Duytsche spraek; die schampweerdighe schampers, die oirdeelders als blinden vande verwe, voor * strijtredens by te brenghen? Ia, segghen sy, als wy al veel iaren die tael gheleert hebben, soo spreken wy noch soo erbarmelick, dat de Duytschen lachen moeten wanneer syt hooren, maer d'onse hebben sy terstont gheleert, hoe can d'hare dan goedt sijn? O aerme ongheuallige ghedierten! O iammerlicke wysheyt! Om dat een witte muer beter om schilderen is dan Paris oirdeel, is sy daerom oock constigher? Om dat den volmaecten omtreck eens naecten menschen lichaems, onder de formen de aldermoeylicste is die den schilder ontmoet, is sy daerom de verachtste? Om dat een * Singconstich stick met vier of vyf stemmen, vol schoonder * vluchten, bequamer * vallen, lieflicker * teghepunten, den leerenden luytslaghers moeylicker valt, als danskens, ende ghemeene straetlijkens, ist daerom oock het verworpenste? Iaet voor verworpen plompaerts, die haer grofheyt bedecken souden costen sy swyghen: Alsoo oock, om dat de Duytsche spraeck, welcke de diepe verborghentheden der natuer grondelick uytbeelden can, lastigher om leeren is als d'ander diese verswyghen moeten, is sy daerom de slichtste? Ia sy voor slichter dan slichte slichthoofden, die niet en weten waerin goetheyt of soetheyt van talen gheleghen is. Voorwaer souden woorden an woorden hanghen om eenwoordighe redenen te maecken, ghelijck letteren an letteren woorden baren, sy moeten als de letteren constighe gheluyden hebben, niet naer t'gheual van hier en daer t'samen gheschrapt, als de hare, maer sulcke als ons voorouders ghetroffen hebben, ende dat duer middelen, daer alle verstanden (soomen uyt het sijne van eens anders oirdeelen mocht) voor rusten moeten; Reden is dese, dat de spraken niet duer eenen, maer duer velen van verscheyden gheuoelen ghemaect worden, d'een sus, d'ander soo, dese beter, die ergher willende; maer de voorighe Duytschen hebben ghedaen, als of sy altemael de saken eruaren daer de talen toe dienen, met een selfde gheneghentheyt aldus eendrachtelick ghedocht hadden: *Anghesien wy duer t'behulp van tong, lippen, tanden, verhemelt, keel, bycans oneindelicke verscheyden eensilbighe gheluyden connen uyten, soo ist billich dat wy yder ynckel saeck een eensilbich gheluyt toeyghenen (want min is onmueghelick, meer is onnut) ende van sulcker aert, dat sy de Tsaemvoughing bequamelick lijden, op dat wy daer duer niet alleen de ghemeene dinghen, maer oock de wonderlicke die de Natuer daghelicx baert, beuallick ende verstaenlick uytbeelden mueghen*. Wat der woorden langhe silben belangt, welcke int Griecx, Latijn, ende meer ander talen, sonder grondt gheno-

*Argumenta.

*Musicalis.
*Fuga.
*Cadentiae.
*Contrapuncta

men sijnde, t'Latijn daertoe ghebrocht hebben, dattet in twyffel is of de ghesproken woorden der ouden nu ter deghe soude connen verstaen worden, daer schijnen sy aldus gheseyt te hebben: *Nadien de Natuer als duer ghemeen insturting allen menschen inghebeelt heeft, dat de ghesproken woorden een manier van ghesanck eysschen als* * *hoochbyclanck* * *leeghbyclanc en dierghelijcke onder welcke des woorts langhe silb van meesten ansien is de reden wil dat wy des spraecx soo besonder* * *ancleuing niet na t'gheual, maer na yet behoirlicx ende sekers veroirdenen: wat sal dat wesen? dit, datse voor ghemeen reghel altijt comme op des* * *doende woorts ende dieder uyt spruyten, voornaemste silb, als in Hōoren, Verhōorende, Ghehōort, Behōorende, Hōorende, dat de langhe silb, altijt op Hōor valle, die aldaer de weerdichste is, wantmen inden eersten persoon seght Hōor, d'ander silben als en, ver, ende, ghe, be, en siin maer by ghestte, daermen alle woorden me verandert. Maer inde ghecoppelde, daer salse altijt op d'eerste vallen, Als Sāutvat, Hāumes, v□ytgaen, īnsien, en dierghelijcke*. Soo hebben sijt afgheclaert, ende dit noch als sommighe meenen, in haer wiltheyt, waeruytmen aldus strijden mocht: *Hebben sy sulcx ghedaen in haer wiltheyt, wat connen sy in haer temheyt*!+ Voorwaer wy souden dese eere wel draghen, maer ghemerct de Natuer niet teghen Natuer en doet, de reden wil dat wy ons met een minder vermoughen, te weten, dattet voormael een seer wys, gheleert, ende ouertreflick Gheslacht is gheweest, als vooren bethoont is, daertoe ghecommen sijnde met langher tijdt, duer veel eruaringhen. Ende soo wy van dese voorghanghers weerdighe navolghers willen gheacht sijn, en sullen niet duer een beestelick ghetuych van ondancbaerheyt so groote gauen ons naghelaten, duer onwetenheyt versmaen, noch, den lasteraers diese niet en kennen, sottelick gheloouen, noch verlatende den spieghel des talen, ons dickmael behaghen in haer leelick schrapsel van schuym der vuyllicheyt; maer sullen ter contrari die clouclick beschermen, niet met ydel woorden als d'hare sijn, noch na t'onuerstandt van hemlien die de goetheyt der Saken in haer talen beschreuen, onbescheydelick de goetheyt der talen meenen te wesen; maer ghelijck t'gout duer t'vier beproeft wort, alsoo salmen haer weerdicheyt duer de * daet bethoonen: Welcke sal die sijn? dese, neemt voor * grondt t'ghene in al d'ander spraken tot noch toe der Naturen diepe verholentheden sijn, welcke sy niet ter deghe bedien en connen, als dat sy (onder duysentich anderen daer het Duytsch vol af is) dit na segghen: *Ghelijck rechtheflini tot scheefheflini, alsoo rechthefwicht tot scheefhefwicht*;+ ende diet soo doen connen, belooftse vrielick een koeck; Ia dat sy t'auent sullen blijuen (voor kinderen dienen doch kinder prijsen) ende ick verseker v dat ghyder sonder schade sult afcommen, want het is blijckelijck ghenouch wat sy hier in vermueghen, te weten voor dese woorden langhe redenen te stellen, die t'onderscheyt der * palen, ende de form der * euenredenheyt oueral seer

*Accentus acutus.

*Accentus grauis.

*Adiunctum.

*Verbi activi.

+*Strijtreden van het onghelooflicker tot het ghelooflicker door de 13e strijtreden des 4e voorstels der Bewysconst*

**Effectum.*

**Subiecto.*

+*20, v. 1. B. der Begh. vande Weeghconst.*

**Kinderen in kennis der weerdigheyt vande Duytsche tael.*

**Terminorem Proportiones.*

verduysteren. Maer soo sy vraghen wat sulcke woorden te bedien hebben, men mach antwoorden, dattet de opening is van t'ghene tot nochtoe den voorighen sterflicken seerbegheerde verborghentheden gheweest sijn, streckende tot groot voordeel van t'menschelick gheslacht, want hoewel yder lichaem in sijn eyghen plaets licht noch swaer en is, nochtans t'ghewicht des lochts is duer sulcx nu volcomelick ghelijck van ander stoffen, metgaders ettelicke sijn noyt bekende * ancleuinghen, openbaer gheworden, soo de * daet van dies ende meer anderen cortelick betuyghen sal. Laetter maer cloeclick anuallen, want hebbender Reuchlinus, Valla, Erasmus, Barbarus, Picus, Politianus, &c. me duer gherocht, die maer Latijn en beschermden, Sghelijcx de Françoysen, wiens * strijtredenen ende talens * stof ons kennelick ghenouch sijn, wat sullen wy die het (O weerdighen* grondt!) DVVTSCH voorstaen? Seker niet alleen de spraeck ophelpen, noch ons seluen voorderen, maer oock ander volcken, welcke alsdan niet alleen huer wooninghen ende lichamen met der Duytschen constighe wercken vercieren sullen, maer oock haren gheest met wetenschap, want de Consten welcke ander met haer eyghen woorden niet uyten en connen, die sal den ghemeenen man alhier duer de beghinselen grondelick mueghen verstaen, ende door sijn ingheboren gheneghentheyt tot de selue, die tot yder volcx baet al andersins connen voorderen dant den anderen mueghelick is.

*Adiunctis.
*Effectus.
*Argumenta.
*Materia.
*Subiectum.

Dit is t'ghene wy vande weerdicheyt der Duytsche tael voorghenomen hadden te verclaren; Inde selue sullen wy de WEEGHCONST, die de wonderlicste der vrie is, eerst tot Constens form laten commem als spraeck die der Natueren eyghenschappen grondelicxt beteeckenen can, ende als bequaemste wit, daer al d'ander die willen, tot yder ghemeentens grootste nut, na micken, ende haer * bepalinghen, daer inde Consten veel an gheleghen is, na rechten mueghen. Oock by aldien der Duytschen vliet daerin alsoo vermeerderde, ghelijct de reden wel eyscht, t'selue soude ons voornemen verstercken om met ander angheuanghen voort te varen: Doch soo de contrarie gheschiede, ick can my vernoughen in een eerlick voornemen mijn goede wille te verclaren, welcke in haer beroup tot yders dienst gheeyghent is.

*Definitiones.

Cort begryp.[+]

[+] *Argumentii.*

DE Beghinselen der Weeghconst, welcke van swaerheyt sijn duer t'ghedacht van natuerlicke stof gheweert, sullen in twee boucken begrepen worden. Des eersten boucx eerste deel sal van 14 [*] bepalinghen wesen: T'ander van 28 [*] voorstellen, vande ghedaenten der ghewichten, die tweederhande sijn, als Rechtwichten, ende Scheefwichten. Der Rechtwichten sijn twee [*] afcomsten, te weten Rechtdaelwichten, ende Rechthefwichten, beschreuen inde achtien eerste voorstellen. Der Scheefwichten sijn oock twee afcomsten, als Scheeldaelwichten, ende Scheefhefwichten, verclaert inde rest der voorstellen.

[*] *Definitiones.*
[*] *Propositionibus.*
[*] *Species.*

HET tweede bouck der Beghinselen sal vande vinding der [*] swaerheyts middelpunten sijn; wiens eerste deel vande [*] Platten is; T'ander vande lichamen. Twelck wy tot meerder claerheyt int corte ende tafelwys aldus vervaten:

[*] *Centrorum grauiatum.*
[*] *Planorum.*

De feilen des drucx verbetert aldus.
Int 1e bovck vande beginselen der Weeghconst.

2. *Sijde*. 4. *Reghel. voor* t'verkerde *stelt,* t'verkeerde. 6. *siide* 26. *reg. voor* scheefhwicht *stelt,* scheefhefwicht. 7. *siide* *23. reg. voor* Aiunctum *stelt,* Adiunctum. 13 *inde eerste form voor* D *stelt*, C. 32. *siide* 7 *reg. voor* rechtreckwicht *stelt,* rechtdaelwicht. 45. *siide* 18. *reg. voor* toi *stelt,* tot. 52. *siide inde form* E L *is te lanck want sy moet euen siin met* E F. 56. *siide* 36. *reg. voor* blijft *stelt,* blijct. 70. *siide* 8. *reg. voor ende* B C *stelt, ende* A C.

Inde beghinselen des Waterwichts.

17. *Sijde* 4. *Reghel voor der stelt, des*. 24. *siide* 39. *reg. voor* an Y y *stelt,* an V y. 29. *siide* 28. *reg. voor* diens bodem wy *stelt* diens bodem A C D E wy. 31. *siide* 27. *reg. voor* meerder *stelt,* minder. 31. *siide* 28. *reg. voor* minder *stelt,* meerder. 32. *siide* 11. *reg. voor* boden *stelt,* bodem. 38. *siide* 2. *reg. voor* euewydich *stelt,* oneuewydich. 47 *siide 24 reghel voor* sucke *stelt,* sulcke. 49. *siide* 32. *reghel voor* leeghste *stelt,* hoochste. 65. *siide* 18. *reghel voor* te *stelt,* de. 80. *siide. 2. reg. voor* maer dese*, stelt,* maer duer dese.

Het eerste bovck vande beghinselen der weegconst, *beschreuen door Simon Steuin*.

Teerste deel vande bepalinghen.

I. Bepaling.[+]

[+] *Definitie.*

WEEGCONST is die, welcke leert de Redenen, Eueredenheden, ende ghedaenten vande ghewichten ofte swaerheden der lichamen.

Verclaring.

GHELIICK de [*] Meetconst ansiet der formen grootheden niet hare swaerheden, houdende die alleenelick voor euen ofte oneuen, diens grootheden euen oft oneuen sijn; Alsoo ansiet ter contrarie de Weegconst haer swaerheden, niet haer grootheden, houdende die voor euen ende oneuen, diens ghewichten euen ofte oneuen sijn: Ende ghelijck diens voornamelicke wercking bestaet int ondersoucken der [*] Redenen, Eueredenheden, ende Ghedaenten haerder grootheden, Also desens int ondersoucken der Redenen Euerenheden, ende ghedaenten haerder swaerheden ofte ghewichten, welcker bescriuing t'voornemen is deses handels.

[*] *Geometria*

[*] *Rationum, Proportionum & qualitatum.*

II. Bepaling.

Swaerheydt eens lichaems, is de macht sijnder daling in ghestelde plaets.

Verclaring,

D E swaerheydt ofte lichticheydt die wy ghemeenelick segghen een lichaem te hebben, en is niet sijn eyghen wesentlicke ghedaente, maer veroirsaect uyt sijn ghemeenschap met een ander (wiens breeder verclaring wy elders gheschiet hebben) want veel Stoffen[+] die swaer sijn inde locht, worden licht beuonden int water, ende de lichte inde locht, sijn el-

[+] *Materia.*

ders swaer; daerom als wy segghen een haudt te weghen hondert pondt, wy verstaen daer by de macht sijnder daling in ghestelde plaets, dat is in dien * Grondt daert in gheweghen was.

*Subiecto.

DOOR tverkerde deser bepaling is te verstaen, dat lichticheyt eens lichaems de macht is sijnder rijsing, maer in ghestelde plaets, want eyghentlick is alle lichaem swaer.

III. Bepaling.

BEKENDE swaerheyt is diemen door bekent ghewicht uytet.

Verclaring.

ALS wanneermen seght een lichaem ofte swaerheydt te weghen ses pont, ofte acht marck, oft drie oncen, &c. Om datse door sulcke bekende ghewichten gheuytet wort, wy noemense Bekende swaerheydt.

IIII. Bepaling.

SWAERHEYDTS middelpunt is, na twelck het lichaem door ons ghedacht hanghende, alle ghestalt houdt diemen hem gheeft.

Verclaring.

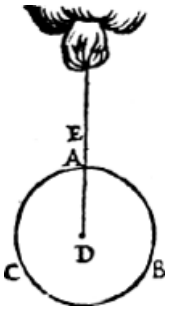

LAET A B C ecn cloot sijn, diens stof ouer al eueswaer is, welcke wy met haer middelpunt D door ons ghedacht nemen te hanghen ande lini E D; Ende is kennelick dat dien cloot ghekeert wordende, sal houden alle ghestalt diemen haer gheeft, want soo men B keerde daer A is, B sal daer blijuen, ende voort yder deel op sijn plaets, want soo dat niet en gheschiede, de stof soude an deen sijde swaerder sijn als an d'ander, twelck teghen tghestelde waer. D dan naer luyt deser bepaling is Swaerheydts middelpunt des cloots A B C; Ende alsoo salmen verstaen dat binnen alle lichamen soo wel ongeschicter form ende van stof oneenuaerdigher swaerheydt als gheschicter

ende eenvaerdigher, is eenich sulcken punt, waer an tlichaem also hanghende, alle ghestalt houdt diemen hem gheeft, welck punt ghenoemt wort sijn Swaerheydts middelpunt. Ende op dattet door eenighe sijne eyghenschappen kennelicker sy, sullender noch dit toe segghen: Het swaerheydts middelpunt der oirdentlicke lichamen als Pilaren, Clooten, * Lancworpighe Clooten, der Vijf gheschicte lichamen, &c. ouer al eue-

*Sphaeroidalium.

wichtigher Stof sijnde, is tselue der Form ofte grootheydt, datmen anders Meetconstich middelpunt noemt. Maer die niet ouer al euewichtigher Stof en sijn, en hebben dese twee punten niet nootsaeckelick tot een selfde plaets. Wat de * naelden, ende ongheschicte lichamen belangt, sy en hebben gheen formens ofte grootheydts middelpunt, maar alleen des swaerheydts. Het ghebuert oock in veel lichamen als Rynghen, Haecken, Beckens, ende dier ghelijcke, dat haer swaerheydts middelpunt niet en valt inde stof des lichaems, maer binnen tlichaem uyt de stof.

*Pyramides.

Daer wort inde bepaling gheseydt *Duer ons ghedacht* reden datmen int bepalen moet nemen, tghene den aert van tbepaelde best verclaert, twelck Pappus (daer hy int 8e bouck het swaerheydts middelpunt bepaelt) door tghedacht oock bequamelick ghedaen heeft. Men soudet oock mueghen aldus bepalen: *Swaerheydts middelpunt eens lichaems, is door twelck alle plat, tlichaem deelt in euestaltwichtighe deelen.* Wat Euestaltwichticheyt is sal door de 11e Bepaling verclacrt worden.

V. Bepaling.

SWAERTHEYTS middellini eens lichaems, is de oneindelicke hanghende door sijn swaerheydts middelpunt.

Verclaring.

ALS inde form der 4e bepaling, de oneindelicke hanghende lini door tswaerheydts middelpunt D, daer an de swaerheyt door ons ghedacht hangt, ghelijck D E ouer beyden sijden oneindelick voortghetrocken, noemen wy de Swaerheydts middellini des lichaems A B C.

VI. Bepaling.

SWAERHEYTS middelplat eens lichaems, is alle plat hem deelende door sijn swaerheydts middelpunt.

Verclaring.

ALS eenich plat sniende den Cloot der 4e bepaling door sijn middelpunt D, wort des selfden Swaerheyts middelplat gheseyt, ende alsoo met allen anderen. Sijn eyghenschap is tlichaem alsins te deelen in twee euestaltwichtighe stucken.

VII. Bepaling.

ALLE rechte lini begrepen tusschen twee swaerheyts middellinien, noemen wy dier swaerheden Balck.

Verclaring.

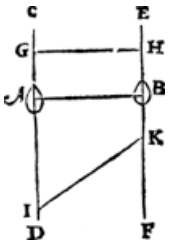

LAET A ende B twee lichamen wesen, ende haer swaerheydts middellinien C D ende E F, tusschen de welcke ghetrocken sijn, eenighe linien soot valt als G H, A B, l K, yder van dien, ende alle ander alsoo begrepen russchen twee swaerheydts middellinien, noemen wy den Balck der swaerheden A B.

VIII. Bepaling.

WESENDE den Balck ghedeelt met de swaerheyts middellini daer de twee swaerheden euestaltwichtich an sijn, wy noemen de deelen Ermen.

Verclaring.

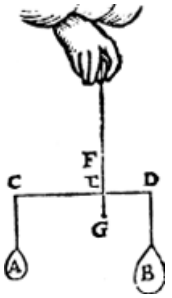

LAET. A B. twee lichamen wesen, diens balck sy C D, welcke ghedeelt is in E, met de swaerheydts middellini F G, daer de twee swaerheden euestaltwichtich an hanghen; de twee deelen des balcx als E C ende E D worden Ermen ghenoemt.

IX. Bepaling.

ENDE die swaerheydts middellini der twee swaerheden, heeten wy Handthaef.

Verclaring.

ALS E F, der 8e bepaling wort Handthaef ghenoemt.

X. Bepaling.

ENDE des Handthaefs punt inden balck, Vastpunt.

Verclaring.

ALS E, der 8^{e} bepaling wort Vastpunt gheseyt.

XI. Bepaling.

ENDE die twee swaerheden noemen wy Evestaltwichtighe.

Verclaring.

ALS A ende B, inde form der 8e bepaling, tsy haer eyghenwichten euen ofte oneuen sijn, wy noemen die Euestaltwichtighe, ouermidts sy naer de ghestalt euewichtich sijn, want A doet anden balck door tghestelde soo grooten ghewelt als B, ende B als A.

Dese Euestaltwichticheydt dient nootsaeckelick verstaen, ende onderscheyden vande Eueneyghenwichticheydt, anghesien dit al wat anders is als dat, want om by voorbeelt daer af te spreken, tghewicht ande cortste sijde des onsels hanghende, is somtijts thienmael swaerder als tander, nochtan hebben sy een ghelaet van euewichticheyt, maer ten is niet eyghen, dan alleenlick na de ghestalt.

XII. Bepaling.

HEFWICHT is t'ghene oirsaeck is van eens swaerheydts verheffing, ende Daelwicht van eens swaerheydts daling.

Verclaring.

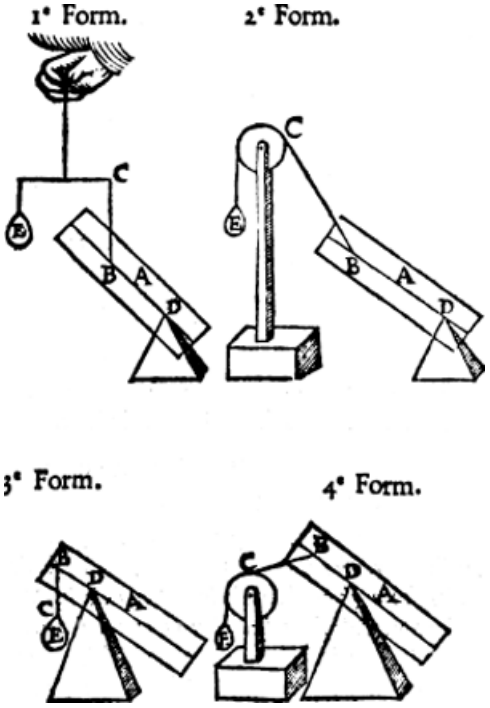

LAET den pilaer A, een swaerheyt wesen, diens lini daer sy alsoo by ghehouden wort sy B C, en*de* tpunt daer sy op rust D, en*de* E, sy t'ghewicht dat tlichaem A in die ghestalt houdt. Wy noemen E der eerste ende tweede Form Hefwicht, overmidts tselve wicht, het lichaem A verheft, oft in die verheven ghestalt houdt. Maer E der derde ende vierde Form, Daelwicht, om dattet het lichaem an sijn gehechte sijde B doet dalen, ofte in die ghedaelde gestalt houdt.

XIII. Bepaling.

ENDE de rechte lini vande verheven swaerheyt naer thefwicht, noemen wy Heflini, maer vande ghedaelde swaerheyt naer het daelwicht, Daellini, en*de* alsulcke linien in t'gemeen, Trecklini.

Verclaring.

ALS de rechte lini C B der 12e bepaling noemen wy inde 1e ende 2e form Heflini, maer inde 3e ende 4e Daellini. Ende sulcke linien (die bouen de voorgaende ons oock euewidich vanden sichtender connen ontmoeten) in t'ghemeen Trecklini.

XIIII. Bepaling.

ENDE als de Heflini ofte Daellini rechthouckich is op den * Sichteinder, soo noemen wy die Rechtheflini, Rechtdaellini, ende hare ghewichten Rechthefwicht, Rechtdaelwicht: Maer opden Sichteinder scheefhouckich wesende, alsdan Scheefheflini, Scheefdaellini, ende hare ghewichten Scheefhefwicht, Scheefdaelwicht.

*Horizon.

Verclaring.

ALS de Heflini en*de* Daellini C B der 1e ende 3e form vande 12e bepaling, om dat sy door t'ghestelde rechthouckich sijn op den sichteinder, wy noemen die Rechtheflini, en dese Rechtdaellini, ende haer ghewichten E Rechthefwicht, Rechtdaelwicht: Maer wesende de Heflini ofte Daellini C B, scheefhouckich opden sichteinder, als inde 2e ende 4e form, dan heeten wy die Scheefheflini, ende dese Scheefdaellini, ende haer ghewichten E Scheefhefwicht, Scheefdaelwicht.

Ie Merck.

WAER *Sichteinder by ons een woort soo ghemeen ende bekent als byden Griecken* Horizon*, t'welck de Latinen oock ghebruycken, ende daer vooren altemet* Finitor*, ofte* terminator visus*, wy en souden daer af hier niet segghen, ouermits siin eyghen plaets inde * Sterconst is; Maer want den ongheuallighen slaep des Spieghels der talen sulcx niet toeghelaten en heeft, oock dat dit woordt hier naer dickmael sal ghenoemt worden, sullen dat verclaren, doch niet als wesentlicke bepaling deses boucx, om de redenen als vooren, Aldus:* Sichteinder is

*Astrologia.

des weerelts grootste rondt, dat haer sienlick deel scheydt van het onsienlick: *Dat is, onder veel ronden die inde Sterconst bepaelt worden, soo isser een het aldermerckelicste, scheydende ooghenschynlick den oppersten haluen weereltcloot vanden ondersten, ende in ons ansien den hemel met sijn omtreck naeckende, t'welck volcommentlicxst schijnt vande hoochste plaets eender contreyen, ofte op een water daer hem nerghens landt en vertoocht; Ende ouermits ons ghesicht langs der eerden ofte langs het water niet voorder strecken en can dan tot diens rondts voornoemden omtreck, ende daer in eindet, soo wort dat rondt ghenoemt den Sichteinder, dat is den Einder van t'ghesicht. Ende alle platten die op t'eertrick vanden Sichteinder * euewydich siin (welcke by ons ghemeenelick gheseyt worden op waterpas te ligghen) worden * lijckspreuckelick oock sichteinders ghenoemt. Ick seg lijckspreucklick want eyghentlick ofte * wisconstelick en isser gheen ander, dan dat door des weerelts middelpunt strect.*

*Parallela.

*Metaphorice.

*Mathematice.

IIe Merck.

DE *form vanden Weegconstighen * Pilaer, is de selue der * Meetconst, maer wy nemen hier siin stof eenuaerdigher swaerheyt te wesen, ende siin grondt ende decsel viercanten. Wat de ghemeene constwoorden belangt int Latijn aldus ghebruyckt.*

*Columna.

*Geometriae.

Materia		Stof`
Forma		Form
Effectus		Daet
Subiectum		Grondt
Aiunctum		Ancleuing
Genus		Gheslacht
Species		Afcomst
Definitio		Bepaling
Propositio		Voorstel
Problema		Eysch
Theorema	} Daer voor sullen wy soodanige Duytsche stellen {	Vertooch
Ratio		Reden
Aequales		Everedenheyt
Similes		Even
Exemplum		Ghelijcke
Centrum grauitatis		Swaerheyts middelpunt
Axis		As

Diameter	Middcllini
Circumferentia	Omtreck
Parallelae	Euewydeghe
Homologa latera	Lijckstandichghe sijden
Superfices	Vlack

Planum	Plat
Columna	Pilaer
Arithmetica	Teleconst
Geometria	Meetconst
Ars Mathematica	Wiskunst
Mathematicus	Wisconstnaer
Mathematice	Wistconstlick

WELCKE *Latijnsche met eenighe ander dieder by mueghen vallen wy tot meerder claerheyt, somwylen inden cant sullen scriven neven haer duytsche. Dese drie letteren v.b. E. altemet inde cant ghestelt beteeckenen om cortheydt, voorstel, bouck, Euclides, als* 2 *v.* 6. *b. E. dat is te segghen het* 2$^{\text{e voorstel des}}$ 6$^{\text{en boucx van Euclides.}}$

Begheerten.

ANGHESIEN sommige saken als beghinselen door ghemeene wetenschap bekendt sijn, ende gheen bewijs en behouven, Ander bedectelicker den berispers tot stof souden dienen, om te straffen t'ghene gheen straf en verdient, Wy sullen naer * Wisconstenaers ghebruyck, eer wy tot de voorstellen commen, begheeren dat ons alsulcke toeghelaten worden.

**Mathematicorum more.*

I. Begheerte.

WY begheeren datmen toelate euen ghewichten an euen ermen oock euestaltwichtich te sijne.

II. Begheerte.

ENDE ande * wisconstighe lini alle ghewicht te connen hanghen ofte daer op te connen rusten, sonder dat sy breke ofte buyghe.

**Mathematica.*

III. Begheerte.

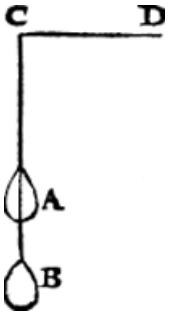

ENDE de swaerheydt hoogher ofte leegher hangende, altijt van een selfde gewicht te blijven.

Verclaring.

ALS de swaerheydt A neerghetrocken sijnde tot B, aldaer euen soo swaer te wesen, ofte sulcken macht an C D te doen, als sy ter plaets van A dede.

IIII. Begheerte.

ENDE datmen by des pilaers beschreuen plat t'welck hem door de langde des as deelt, verstaen sal den voorghestelden pilaer.

Verclaring.

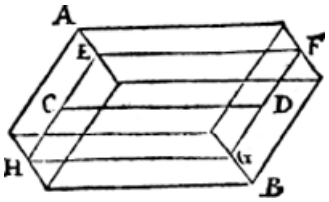

ALS wesende A B een pilaer diens as C D, ende de selue doorsneen met eenich plat als E F G H, datmen door t'bescreuen plat E F G H, al de rest achterghelaten, verstaen sal den ghegheuen pilaer.

V. Begheerte.

ENDE alle hanghende linien voor * evewydighe ghehouden te worden.

**Parallelis.*

Verclaring.

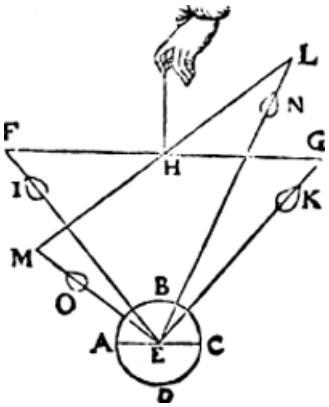

DE reden is dese; Laet A B C D den eertscloot sijn, wiens middelpunt E, ende * sichteinder A C, ende F G een balck, euewydich vanden sichteinder A C, diens balcx even ermen H F, H G, ende euen swaerheden daer an I, K; alwaer het blijct, dat de hanghende linien F I, ende G K, gheen euewydighe en sijn, maer onder naerder malcander dan bouen; Laet daer naer den balc F G ghekeert worden op t'vastpunt H, alsoo dat G comme daer nu L is, ende F daer M, ende K sal commen daer nu N, ende I daer nu O is, ende den houck L M E is naerder den rechthouck dan M L E, waer duer O (als in het volghende 22e voorstel blijcken sal) naer de ghestalt swaerder is

**Horizon.*

dan N. Vyt desen volght oock dat onder alle lichamelicke formen die inde natuer bestaen, so en isser gheen ander, * wisconstelick sprekende, dan den cloot, an wiens swaerheydts middelpunt het lichaem door ons ghedacht hanghende, alle ghestalt houdt diemen hem gheeft; Ofte door t'welck alle plat, t'lichaem deelt

*Mathematice.

in euestaltwichtighe deelen, maer om de oneindelicke verscheyden ghestalten, sullender oneindelicke verscheyden swaerheyts middelpunten in sijn. Oock en soude (teghen t'volghende 1e voorstel) de swaerste swaerheyt niet sulcken reden hebben tot de lichtste, als den langsten erm tot den cortsten, maer d'eene soude naer de ghestalt swaerder sijn, om dat haer houck plomper ende den rechthouck naerder is dan des anders houck. Maer om t'selue by voorbeelt te verclaren, laet A B den cortsten erm sijn, diens ghewicht C, ende A D den langsten erm, diens ghewicht E in sulcken reden sy tot tghewicht C, als A B tot A D, ende F sy t'sweerelts middelpunt; Alwaer blijct dat den houck F B A plomper ende den rechthouck naerder is, dan den houck A D F, waer uyt volght (door tvoornoemde 22e voorstel) dat C naer de ghestalt swaerder sal sijn dan E.

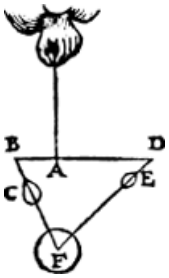

Alle dese ongheuallen spruyten daer uyt, dat F E met G E in d'eerste form, ofte B F met D F der tweede form, gheen evewydighe linien en sijn: Maer ouermits dat verschil in alle t'ghene de menschen weghen, onbemerckelick is, want den balck soude al veel milen lanck moeten sijn eer hem dat soude connen openbaren, soo begheeren wy datse voor euewydighe ghehouden worden. Wel is waer dat wy die ansiende voor t'ghene sy sijn, volcommelick souden connen wercken na haerlieder ghedaente, maer want dat moeyelicker soude wesen, ende tot de saeck, dat is de WEEGDAET nochtans niet voorderlicker, so ist beter ghelaten.

Het andere deel vande voorstellen.

I. Vertooch.[+] I. Voorstel.[+]

[+]*Theorema.*
[+]*Propositio.*

WESENDE twee euestaltwichrighe swaerheden, de swaerste heeft sulcken reden tot de lichtste, als den langsten erm tot den cortsten.

1e Voorbeelt.

[+]TGHEGHEVEN Laet A B C D een pilaer sijn weghende 6 □. welcke ghedeelt sy in 6 euen deelen, door [*] platen euewydich van sijn grondt A D, als E F, G H, l K, L M, N O, sniende den as P Q in R, S, T, V, X: Laet ons nu nemen L M D A voor de swaerste swaerheydt, wiens swaerheyts middelpunt is S, ende L M CB voor de lichtste swaerheydt, wiens swaerheyts middelpunt is X, en*de* S X is dier deelen balck door de 7[e] bepaling, en*de* Tis t'swaerheyts middelpunt des heelen pilaers, ende T I d'hanthaef, waer an L M D A ende L M C B evestaltswichtich hangen, ende T X is den langsten erm, ende T S den cortsten door de 8[e] bepaling.

[+]*Datum.*
[*]*Plana parallela.*

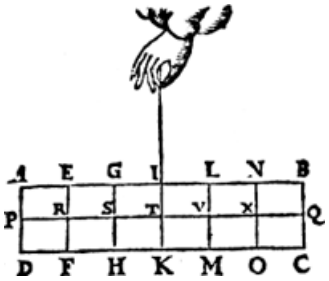

TBEGHEERDE. wy moeten bewysen .dat ghelijck de swaerste swaerheydt L M D A, tot de lichste L M C B, alfo den langsten erm T X, tot den cortsten T S. TBEWIS.[+] De swaerste swaerheydt L M D A weeght 4 □, ende de lichtste L M C B 2 □, ende den langsten erm T X heeft sulcken reden tot de cortste T S, ghelijck 2 tot 1 door t'ghegheven: Maer ghelijck 4 tot 2, alsoo 2 tot 1, ghelijck dan de swaerste swaerheyt L M D A, tot de lichtste L M C B, also den langsten erm T X, tot den cortsten T S.

MAER op datmen niet en dencke dit daer alfo by gheualle ghesciedt te sijne, wy sullender [*] Wisconstich bewys afdoen aldus:

[+]*Demonstratio.*

[*]*Mathematicam demonstrationem.*

IIe Voorbeelt

TGHEGHEVEN. Laet A B C D wederom een pilaer sijn, ghedeelt

met een plat euewijdich van A D, als E F, sniende den as G H, waert sy in I, ende het swaerheyts middelpunt van het deel E F D A sy K, int middel van G I, ende van het deel E F C B, sy L int middel van I H, en*de* des heels A B C D sy M int middel van G H, ende M N sal der deelen E F D A ende E F C B handthaef sijn, daer an sy euestaltwichtich hanghen.

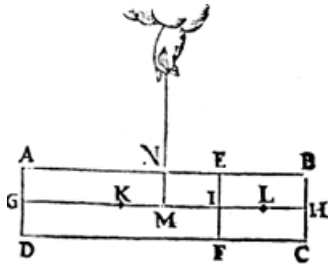

+TBEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat ghelijck het lichaem ofte de swaerheydt (twelck hier een selfde is om * haer eueredenheydt, want ghelijck tlichaem E F D A, tot tlichaem E F C B, alsoo diens swaerheydt tot desens, ouermidts den pilaer door tghestelde oueral eenuaerdiger swaerheydt is) van E F D A, tot E F C B, also den langsten erm M L, tot den cortsten M K. TBEWYS, IE LIDT. M H is euen an M G door tghegheven, laet tot elck doen K M, soo sal dan K H euen sijn an M G met K M; daer naer van d'eene ghetrocken G K, ende van d'ander K I (welcke G K ende K I euen sijn door tghegheven) soo sal K M met K M euven blijven an I H; Ende haer helften als K M ende I L sullen oock euen sijn. IIE LIDT. Laet tot elck (te weten K M ende I L) doen M I, Ende M L sal euen sijn an I K. IIIE LIDT. Ghelijck G I tot haer helft K I, also I H tot haer helft I L, ende door * oueranderde eueredenheyt ghelijck G I tot I H, also K I tot I L, maer K I is euen an M L door het 2e lidt, ende I L an M K door het 1e lidt, daerom ghelijck G I tot I H, alsoo M L tot M K; Maer ghelijck G I tot I H, also het lichaem ofte de swaerheyt E F D A, tot E F C B. Ghelijck dan de swaertste swaerheyt E F D A, tot de lichtste E F C B, also den langsten erm M L, tot den cortsten M K.

+1. Ghestalt.

**Proportionen.*

**Alternam proportionem*

NV mocht yemant segghen, ghy hebt dat voorstel wel bewesen in deelen die tsamen een heel pilaer maken eenvaerdigher swaerheyt, maer wie weet of dat also plaets sal houden in allen anderen verscheyden deelen van ongeschicter form, ende oneueswaerder stof, daerom sullen wy de ghemeenheydt des voorstels aldus bethoonen: Laet ons achten dat den balck K L der 1e ghestalt hier boven, in haer plaets blijue, ende dat het stick E F D A neerghetrocken wordt, ende dat het blijue hangende met een lini uyt sijn swaerheyts middelpunt an tpunt K, ende dat insghelijcx oock neerghetrocken sy het ander stick E F C B, ende dat het blijue hanghende by sijn swaerheydts middelpunt an

tpunt L, ende dat E F C B niet [+] en ghenake an E F D A, ende haer ghestalt sy dan soo dees form uytwijst. Nu doen het lichaem in d'eerste ghestalt hinck ande hanthaef M N, alsdoen was E F D A euestaltwichtich met E F C B; Maer t'ghewicht E F DA in dees tweede ghestalt neerghetrocken synde, en brengt an K L gheen meerder noch minder swaerheyt dan in d'eerste ghestalt door de 3[e] begheerte. *[+]2. Ghestalt.*

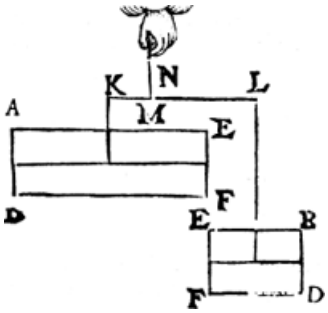

Sghelijcx en brengt tghewicht E F C B der tweede ghestalt, an L K gheen meerder swaerheyt dan in d'eerste ghestalt, daerom de ghewichten der tweede ghestalt sijn an K L de selfde die sy in d'eerste waren, daerom oock de balck K L blijft noch inde selue eerste ghestalt, waer duer E F D A noch euestaltwichtich blijft met E F C B. De sticken dan des pilaers blijven soo wel euestaltwichtich verscheyden, als doen sy an malcanderen waren, ende de ermen oock inde selve reden.

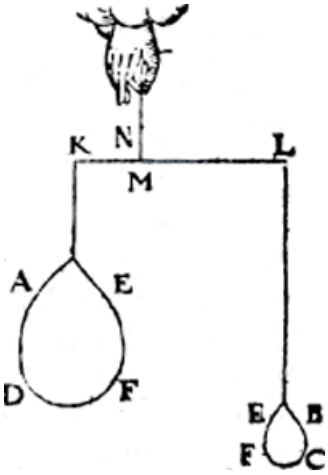

DIT so synde, laet ons de lichamen E F D A ende E F C B der tweede ghestalt ander formen gheven,[+] die alsoo duwende (neemt dat de stof sy van was, cleye, ofte yet soodanich t'welck sulcx lijde) dat E F D A der tweede ghestalt, sy E F D A deser derde ghestalt, ende dat E F C B der tweede ghestalt, sy E F C B deser derde ghestalt; Ende is openbaer dat K L noch in haer selue ghestalt sal blyuen, ende de ermen M L, M K, inde selue reden, ende veruolgens E F D A noch euestaltwichtich met E F C B, want dees verandering der form (al de stofbliuende) en veroirsaect gheen verandering des ghewichts. *[+]3 Ghestalt.*

LAET ons ten laetsten weeren E F D A der derde ghestalt ende hanghen in diens plaets een lichaem van loot des selfden ghewichts, ende inde plaets van E F C B een hauten lichaem des seluen ghe-

wichts, wiens vierde ghestalt alsdan sy [+] als hier nevens. Ende is kennelick dat K L noch inde selue gestalt sal blijven, ende vervolgens E F D A noch euestaltwichtich met E F C B, ende de ermen noch inde selue reden.

[+] *4 Ghestalt.*

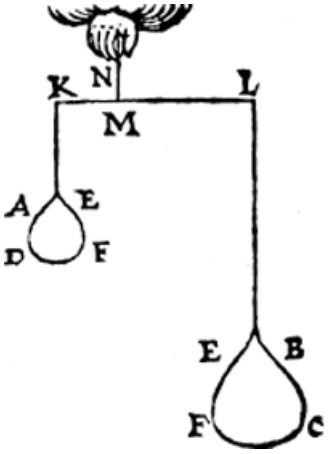

III. Voorbeelt.

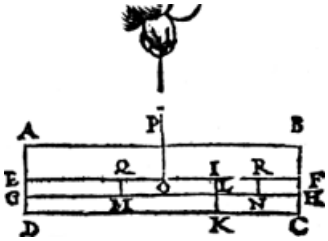

MEN can tvoorgaende oock bethoonen, blyuende de twee swaerheden hanghende an eenen lichamelicken balck, in deser voughen: Laet den pilaer A B C D ghesneen sijn in twee deelen, met een plat door den as E F, ende den as des ondersten deels E C sy G H, ende E C sy doorsneen met een plat I K euewijdich vanden gront E D, sniende den as G H in L, ende het swaerheydts middelpunt van het deel I K D E sy M int middel van G L, ende van het deel I K C F sy N int middel van L H, ende des heels A B C D sy O in middel van E F, ende O P sy swaerheydts middellini des heels A B C D, ende M Q van I K D E, ende N R van I K C F. Dit soo sijnde tis kennelick dat des heels pilaers rechter sijde, euewichtich is teghen haer slincker.

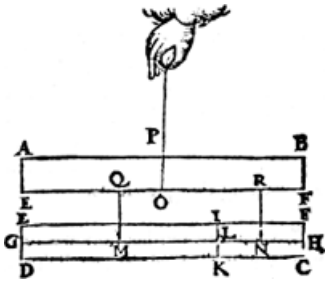

LAET ons nu het onderste deel E F C D neertrecken, also dat het blyue hanghende ande linien M L ende N R, als hier neuens. Ende is openbaer dat den lichamelicke*n* balc A B F E noch in haer eerste ghestalt sal blijven. Laet ons nu achten dat het deel

I K D E, ghesneen sy van I K C F, ende dat elck deel valle*n* mach daert wil, maer sy hanghen an haer swaerheyts

middelpunten M, N, sy houden dan haer eerste ghegheuen ghestalt door de 4e bepaling, daerom A B F E blijft oock noch in sijn eerste gedaente. Maer I K D E, sulcken reden te hebben tot I K C F, als den erm O R, tot den erm O Q, is vooren beprouft; Inder voughen dat tghene eerst betoocht was anden weegconstighen balck (dat is een lini) sulcx hebben wy hier verclaert an een lichamelicken. TBESLVYT. We-+sende dan twee euestaltwichtige swaerheden, de swaerste heeft sulcken reden tot de lichtste (van wat stof ofte form oock de lichamen sijn) als den langsten erm tot den cortsten, twelck wy bewysen moesten. +*Conclusio.*

Vervolg

VYT het verkeerde des voorgaenden voorstels volght, dat hebbende de swaerste swaerheydt sulcken reden tot de lichtste, als den langsten erm tot den cortsten, dat die twee swaerheden euestaltwichtich sijn.

I. Eysch. II. Voorstel.+

+ *Problema.*

WESENDE ghegheven bekende swaerheden, haer hanthaef te vinden.

Ie Voorbeelt.

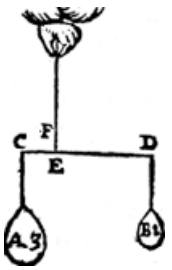

TGHEGHEVEN. Laet d'een swaerheyt A sijn weghende 3 □, hanghende an C, d'ander B van 1 □ hanghende an D, ende C D sy balck.

TBEGHEERDE Wy moeten haer hanthaef vinden. TWERCK. Men sal C D also deelen, dat haer meeste stick naest de swaerheydts middellini van de minste swaerheydt, sulcken reden hebbe tot het minste stick, ghelijck de meeste swaerheyt tot de minste, twelck sy in E, te weten dat E D sulcken reden hebbe tot E C, als 3 □ van A, tot 1 □ van B. Ick seg dat de hangende door E, als E F, d'hanthaef is.

II Voorbeelt

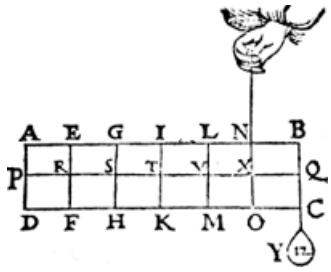

TGHEGHEVEN. Laet d'een swaerheydt sijn den pilaer A B C D weghende 6 □, ghedeelt als den pilaer int beghin des eersten voorstels; Ende an Q hanghe een ghewicht Y van 12 □. TBEGHEERDE. Wy moeten d'handthaef vinden. TWERCK. De swaerheydts middellini des pilaers is I T, en*de* van tgewicht Y is B Q, ende T Q is balck,

de selue salmen in tween deelen, alsoo dat de sticken de reden hebben als 12 □ van Y, tot 6 □ vanden pilaer, weluerstaende tcortste stick naer de swaerheydts middellini vande swaerste swaerheydt Y, twelck vallen sal in X, inder voughen dat N X de begheerde hanthaef is.

III. Voorbeelt.

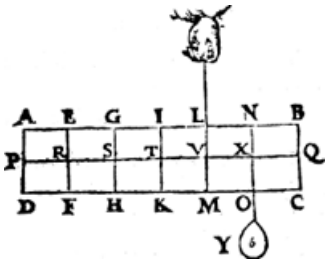

TGHEGHEVEN. Laet A B C D wederom den pilaer sijn, gedeelt als vooren, hanghende nu Y 6 □ an X. TBEGHEERDE. Wy moeten d'handthaef vinden. TWERCK. De swaerheydts middellini des pilaers is I T, ende van Y is N X, ende T X is balck: de selue salmen in tween deelen, alsoo dat de sticken de reden hebben als 6 □ van Y, tot 6 □ des pilaers, twelck vallen sal in V, indervoughen dat V L de begheerde handthaef sijn sal.

Tvoornoemde werck op een ander manier.

D E swaerheydts middellini van M L B C Y, is N X, ende van M L A D is S G, ende S X is balck, de selue salmen in tween deelen, also dat de stucken de reden hebben als 8 □ van M L B C Y, tot 4 □ van M L A D: welverstaende tcortste stick naer de swaerheyts middellini van tswaerste deel, twelck vallen sal in V, inder voughen dat V L wederom de begheerde handhaef sijn sal als vooren.

IIII. Voorbeelt.

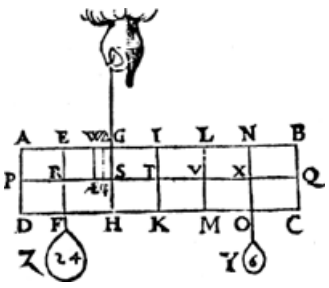

TGHEGHEVEN. Laet A B C D wederom den pilaer sijn, ghedeelt als vooren, hanghende Y 6 □ an X, ende Z 24 □ an R. TBEGHEERDE. Wymoeten d'hanthaef vinden. TWERCK. De

swaerheydts middellini van A B C D Y, is L V door het 3e voorbeelt, ende van Z is R E, daerom is R V balck; de selue salmen in tween deelen, alsoo dat de sticken de reden hebben als 12 □ van A B C D Y, tot 24 □ van Z: welverstaende tcortste stic naer de swaerheyts middellini van tswaerste deel, twelck vallen sal in S, inder voughen dat S G de begheerde handthaef sijn sal.

Tvoornoemde werck op een ander manier.

DE swaerheydts middellini van A B C D Z is AE W door het 3e voorbeelt, alsoo dat S AE doet □ van S R, ende de swaerheydts middellini van Y is X N, ende AE X is balck, de selue salmen in tween deelen, alsoo dat de sticken de reden hebben als 30 □ van A B C D Z, tot 6 □ van Y: welverstaende tcortste stick naer de swaerheydts middellini van tswaerste deel, twelck vallen sal in S, inder voughen dat S G wederom de begheerde handthaef is als vooren.

Tvoornoemde werck op een ander manier.

DD swaerheydts middellini van Y Z, is (door het eerste voorbeelt) Φ Δ, alsoo dat S Φ doet □ van S R, ende de swaerheyts middellini vande pilaer T I, ende T Φ is balck: de selue salmen in tween deelen, also dat de sticken de reden hebben als 30 □ van Y met Z, tot 6 □ vande pilaer, te weten tcortste stick naer de swaerheydts middellini van tswaerste deel, twelck vallen sal in S, inder voughen dat S G wederom de begheerde handthaef is als vooren.

Ve Voorbeelt.

TGHEGHEVEN. Laet A B C D wederom den pilaer sijn ghedeelt als vooren, hanghende Y 6 □ an X, ende Z 24 □ an R, en*de* AE 12 □ an Q. TBEGHEERDE. Wy moeten d'handthaef vinden. TWERCK. De swaerheydts middellini van A B C D Y Z is S G door het 4e voorbeelt, ende van AE is Q B, ende S Q is balck:de selue salmen in tween deelen, alsoo dat de sticken de reden hebben als 36 □ vanden pilaer met Y

ende Z, tot 12 □ van AE, te weten tcortste stick naer de swaerheydts middellini van tswaerste deel, twelck vallen sal in T, inder voughen dat T I de begheerde handthaef sal sijn.

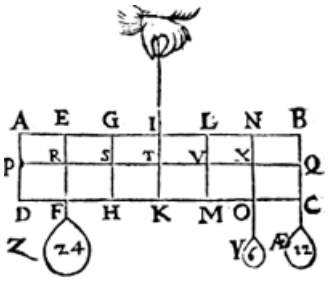

Ende soomen noch hinghe an P 24 □, d'handthaef soude S G sijn, ende so voorts met allen anderen swaerheden diemen anden pilaer soude meughen hanghen. TBEWYS. De swaerste swaerheydt A int eerste voorbeelt, heeft sulcken reden tot de lichtste B, als den langsten erm E D, tot den cortsten E C, daerom E F door de 9^{e} bepaling is d'hanthaef. Sghelijcx sal oock tbewijs sijn van al dander voorbeelden, twelck wy om de cortheyt achterlaten.

TBESLVYT. Wesende dan ghegheven bekende swaerheden, wy hebben haer handthaef gheuonden naer den eysch.

Merckt.

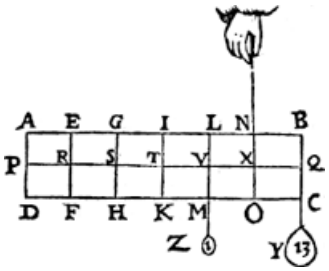

SOOMEN *tghewicht Y des* 2^{en} *voorbeelts verswaerde van* 1 □, *ende datmen an V hinge* 1 □, *inder vougen dat haer ghestalt dan waer als hier onder*, *Tis kennelick uyt het voorgaende dat X N noch handthaef blijft*, *ende alles an haer euest altwichtich hangt. Tselve sal X N oock blijven*, *soomen Z* 1 □ *hangt an T*, *ende dat Y doe* 14 □, *ofte Z* 1 □ *an S*, *ende dat Y doe* 15 □, *ofte Z* 1 □ *an R*, *ende dat Y doe* 16 □, *ofte Z* 1 □ *an P*, *ende dat Y doe* 17 □, *ende soo oirdentlick voort by aldien den pilaer langher waer*; *te weten*, *verswarende Y altijt van* 1 □, *voor elcke langde als X V*, *daermen Z voorder an verschuyft. Waer uyt de* * *Ghedaenten des Onsels bekent sijn*, *als inde Weeghdaet breeder daer af sal ghehandelt worden*.

*Qualitates.

II. Eysch. III. Voorstel

WESENDE ghegeven twee euestaltwichtighe swaerheden, d'een bekent dander onbekent, ende d'hanthaef: Die onbekende bekent te maken.

I. Voorbeelt.

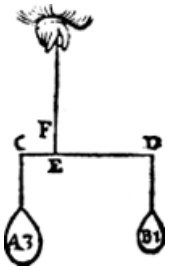

TGHEGHEVEN. Laet A ende B twee euestaltwichtighe swaerheden sijn, welcker A hanghende an C weeght 3 □, maer B hangende an D is onbekent, ende E F sy d'handthaef.TBEGHEERDE. Wy moeten tghewicht van B bekent maken. TWERCK. Men sal ondersoecken wat reden den erm E D heeft, tot den erm E C, wort beuonden, neem ick, als van 3 tot 1, daer om segh ick, E D 3, gheeft E C 1, wat A 3 □? comt voor B 1 □.

II. Voorbeelt.

TGHEGHEVEN. Laet inde form des 2^{en} voorbeelts van het 2^{e} voorstel den pilaer A B C D voor d'een swaerheyt weghen 6 □, ende dander onbekende swaerheyt sy tghewicht daer an hanghende Y, ende d'hanthaef sy X N. TBEGHEERDE. Wy moeten tghewicht van Y bekent maken. TWERCK. Anghesien T I swaerheyds middellini is des pilaers, ende Q B, van Y, soo sal T Q balck sijn, diens cortsten erm X Q, ende langsten X T; Daerom salmen ondersoucken wat reden den erm X Q, heeft tot X T, wort beuonden neem ick, als van 1 tot 2. Ick seg dan, X Q 1, geeft X T 2, wat den pilaer 6 □? comt voor Y 12 □. Der ghelijcke voorbeelden mochten wy hier stellen op dander formen der voorbeelden des 2^{en} voorstels, ten waer die door de voorgaende kennelick ghenouch sijn. TBEWYS. Laet B int eerste voorbeelt, soot meughelick waer, swaerder sijn dan 1 □, de swaerste swaerheydt dan en sal niet sulcken reden hebben tot de lichtste, als den langsten erm tot den cortsten; twelck teghen het 1^{e} voorstel is; B dan en is niet swaerder dan 1 □. Sghelijcx salmen oock bethoonen dat sy niet lichter en is, sy weeght dan effen 1 □, twelck wy bewijsen moesten. TBESLVYT. Wesende dan ghegheven twee euestaltwichtige swaerheden, d'een bekent dander onbekent, ende d'hanthaef: Wy hebben die onbekende bekent ghemaect, naer den eysch.

III. Eysch. IIII. Voorstel.

WESENDE ghegeuen twee bekende euestaltwichtighe swaerheden met de langde van d'eenen erm: de langde des anderen erms te vinden.

TGHEGHEVEN. Laet A ende B twee euestaltwichtighe swaerheden sijn, welcker A hanghende an C weeght 3 □, ende B hanghende an D 1 □, ende de langde des erms D E sy 6 voeten. TBEGHEERDE.

Wy moeten de langde des anderen erms vinden. TWERCK. Men sal segghen A 3 □, gheeft B 1 □, wat D E 6 voeten? comt voor E C 2 voeten. Ende der ghelijcke voorbeelden mochten wy stellen op de formen der voorbeelden des 2e voorstels, ten waer die door tvoorgaende kennelick ghenouch sijn.

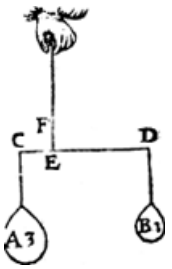

TBEWYS. Laet E C, soot meughelick waer, langher sijn dan 2 voeten; den langsten erm sal dan minder reden hebben tot den cortsten, dan de swaerste swaerheyt tot de lichtste, twelck tegen het eerste voorstel is, E C dan en is niet langher dan 2 voeten; Sghelijcx salmense oock bewysen niet corter te sijn, sy is dan effen van twee voeten, twelck wy bewijsen moesten.

TBESLUYT. Wesende dan ghegheven twee euestaltwichtighe swaerheden met de langde van d'eenen erm, wy hebben de langde des anderen erms ghevonden, naer den eysch.

IIII. Eysch. V. Voorstel.

WESENDE ghegheven een pilaer: te vinden een gewicht in ghestelde reden tot des pilaers ghevvicht.

TGHEGHEVEN. Laet A B C D een pilaer wesen, diens as E F, ende haer * middelpunt G, ende de ghestelde reden sy van 2 tot 3.

*Centrum.

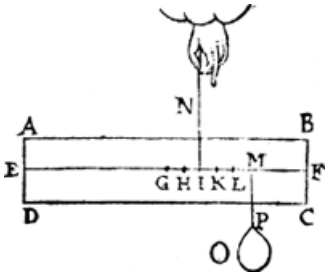

TBEGHEERDE. Wy moeten een ghewicht vinden in sulcken reden tot den pilaer, als van 2 tot 3, dat is euen an sijn ⅔. MERCKT. Ghelijck de * Meetconstighe ende Telconstighe voorstellen verscheyden werckinghen hebben, alsoo oock de Weegconst, want men soude vanden pilaer een stuck connen snien in sulcken reden tot den heelen pilaer, als van 2 tot 3, Oft andersins om den pilaer heel te laten, men mocht hem teghen ander stof weghen, daer af nemende de ⅔, maer wy willent Weegconstlicker doen in deser voughen. TWERCK. Men sal van tmiddelpunt G af, naer F, teeckenen eenighe vijf punten (te weten 5 voor de somme der

*Geometricae & Arithmeticae propositiones.

ghegheuen palen 2. 3) als H, I, K, L, M, van malcanderen euewijt; Ende van het tweede punt I (van het tweede om dat 2 het ander der ghegeuen ghetalen is) salmen den pilaer ophanghen byde swaerheyts, middellini I N; Daer naer salmen an tvijfde punt M een ghewicht hanghen als O, euen so swaer dat alles in euestaltwichticheyt sy, twelck soo wesende, ick seg dat tghewicht van O, in sulcken reden is tot tghewicht des pilaers, als 2 tot 3, ofte dat O euen is ande ⅔ des pilaers.

TBEWYS. G is * swaerheydts middelpunt des pilaers A B C D, ende M P swaerheyts middellini van O, daerom ghelijck den erm I G tot den erm I M, alsoo O tot den pilaer door het 1e voorstel, maer I G heeft sulcken reden tot I M, als 2 tot 3, daerom O heeft sulcken reden tot den pilaer, als 2 tot 3, twelck wy bewysen moesten,

*Centrum gravitatis.

TBESLVYT. Wesende dan ghegheuen een pilaer, wy hebben gheuonden een ghewicht in ghestelde reden tot des pilaers ghewicht, naer den eysch. MERCKT. Wy souden oock meughen voorbeelden stellen met Redenen van * onmetelicke palen, maer sulcx is openbaer ghenouch door tvoorgaende, metsgaders tghene wy vande onmetelicke grootheden elders gheschreuen hebben.

*Incommensurabilium terminorum.

II Vertooch. VI Voorstel.

WESENDE een hanghende pilaer ghesneen door sijn swaerheydts middelpunt, met een plat euewijdich van den gront, en*de* wesende tvastpunt in dat plat boue*n* het swaerheyts middelpunt: Den as des pilaers blijft euewijdich va*n*den * sichteinder.

*Horizon.

TGHEGHEVEN. Laet A B C D een pilaer sijn, ghesneen door sijn swaerheydts middelpunt met een plat F G, euewijdich vanden grondt A D, ende laet H vastpunt inde swaerheydts middellini I G wesen, bouen het swaerheyts middelpunt E, ende K L sy as, ende M N sichteinder.

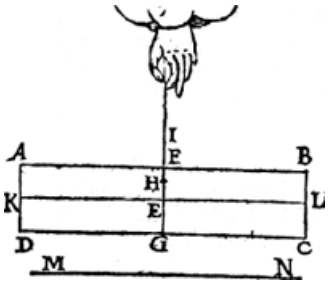

TBEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat den as K L euewijdich blijft vanden sichteinder M N.

TBEWYS. Laet K L soot meughelick waer, oneuewijdich sijn vanden sichteinder M N, als in

dees tweede form, ende laet I H voortghetrocken worden tot in O, sniende A B in P, ende laet het stuck des pilaers P O C B alsoo euewichtich blijuen hanghen teghen P O D A, maer dat is grooter ende swaerder dan dit (want F G D A, is euen an F G C B, ende minder is den driehouck F H I ghesneen van F G C B, dan de driehouck O H G gesneen van F G D A, daerom, &c.) het swaerder dan sal euewichtich sijn an een lichter t'welck ongeschickt is, K L dan blijft euewijdich vanden sichteinder M N, als in d'eerste form.

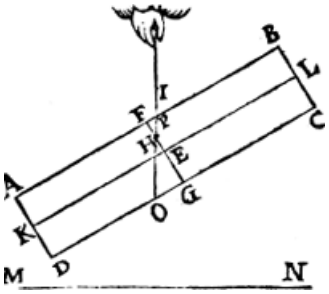

Tis oock te anmercken als voor ghemeenen Weegconstighen Reghel, dat

Alle swaerheyts middelpunt eens hangenden lichaems is in siin swaerheydts middellini.

Maer tswaerheydts middelpunt hier bouen E en is inde tweede form niet in sijn swaerheydts middellini I O, tis dan een onmeughelicke ghestalt. TBESLVYT. Wesende dan een pilaer ghesneen, &c.

III Vertooch. VII Voorstel.

WESENDE tvastpunt het swaerheydts middelpunt des hanghenden pilaers, hy houdt alle ghestalt diemen hem gheeft.

TGHEGHEVEN. Laet A B C D een pilaer wesen, diens swaerheydts middelpunt E vast sy, daer by hanghende ande lini E F, ende den as G H sy euewijdich vanden sichteinder I K.

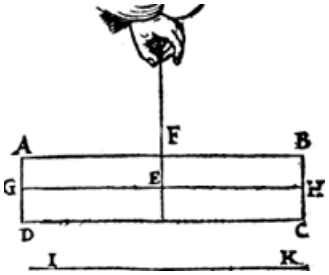

TBEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat den pilaer A B C D alle ghestalt houdt diemen hem gheeft.

TBEWYS. Laet ons den ghegheuen pilaer (tpunt E vast blijuende) een ander ghestalt gheuen dan d'eerste, als in dees tweede form,

ende laet F E voortghetrocken worden tot in L, sniende A B in M, ende en laet den pilaer soot meughelick waer niet in die ghestalt blijuen, dan het stick M L D A, ofte M L C B neervallen; Maer dees twee deelen sijn ghelijck euegroot, ende daerom oock eueswaer, het eene dan van euewichtighe sal swaerder sijn dan t'ander, twelc ongeschickt is: Den pilaer dan blijft in die ghestalt, en*de* sgelijcx in allen anderen diemen hem soude meughen gheven.

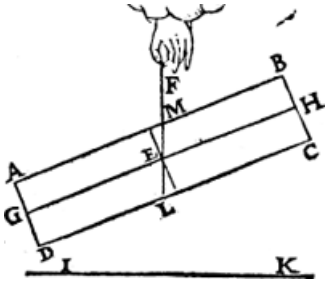

TBESLVYT. Wesende dan tvastpunt het swaerheydts middelpunt des pilaers, hy houdt alle ghestalt diemen hem gheeft, twelck wy bewysen moesten.

IIII Vertooch. VIII Voorstel.

WESENDE den pilaer ghesneen door sijn svvaerheyts middelpunt, met een plat euewydich vanden gront, ende wesende tvastpunt in dat plat beneden het swaerheydts middelpunt: Den pilaer (natuerlick verstaen) keert om tot dat sijn swaerheydts middelpunt is in sijn swaerheydts middellini.

TGHEGHEVEN. Laet A B C D een pilaer wesen, ghesneen door sijn swaerheyts middelpunt E, met een * plat F G euewydich vanden grondt A D, ende laet G vastpunt sijn, beneden tswaerheydts middelpunt E, met welck punt G den pilaer ligt ofte rust op tpunt des pins H, ende I K sy as, euewydich vanden * sichteinder L M.

*Plano.

*Horizonte.

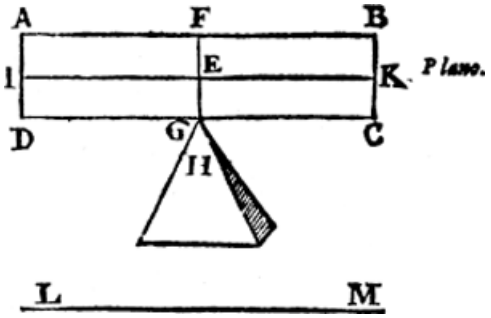

TBEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat den pilaer omkeeren sal, tot dat sijn swaerheydts middelpunt is in sijn swaerheyts middellini.

maer dit natuerlick verstaen, want * Wisconstelick ghenomen soo can sy daer op rusten. *Mathematice.

Tbewys.

A. Al dat ligt moet grondt hebben daert opt rust,
E. Dees pilaer en heeft gheen grondt daer hy op rust,
E. Dees pilaer dan en can soo niet ligghen.

DES * Bewijsredens tweede voorstel is daer uyt openbaer, dat het punt gheen grootheyt en is, ende veruolghens gheen grondt: wel is waer dat wy dickmael nemen door tghestelde een lichaem alsoo te rusten, maer metter daet en connen wy dat niet te weeg brenghen. Inder voughen dat hoewel den as I K euewydich ghestelt is vanden sichteinder L M, soo sal nochtans den pilaer (tpunt G vast blyuende) omkeeren ouer die sijde daer hy eerst begint. Maer dat hy so lang keeren sal tot dat sijn swaerheydts middelpunt inde swaerheydts middellini is, is door het 6e voorstel openbaer. TBESLVYT. Wesende dan den pilaer ghesneen, &c. *Syllogismi

Ie Merck.

YEMANT *mocht hier noch de verclaring begheeren des verschils tusschen hanghen en ligghen, waer op d'antwoort is dat wy een lichaem voor hanghende houden, als siin swaerheyts middelpunt is onder, oft in tghenaecksel daert opt rust; Maer tswaerheyts middelpunt daer bouen siinde, alsdan houden wijt voor ligghen, staen, oft sitten; Ligghen, als de langste siide des lichaems haer streckt langs den sichteinder: Staen, als sy daer op rechthoukich is; daerom ist oock dat wy den teerlinck (ouermidts siin siiden al euen lanck siin) soo eyghentlick segghen te staen als te ligghen, ende te liggen als te staen. Sitten is wat tusschen ligghen en staen.*

IIe Merck.

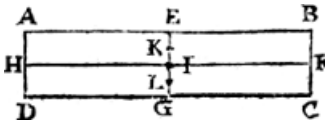

SOO *yemant thinhout der voorgaende drie voorstellen door eenighe ervaring wilde sien, hy mocht nemen een reghel van houdt ofte ander stof eenvaerdigher dickte ende swaerheyt, als A B C D, teeckenende de punten E, F, G, H, inde middelen der linien A B, B C, C D, D A, treckende E G, ende H F, malcander sniende in I, maeckende daer naer een seer cleen gaetken an I, ende daer boven een gaetken als K, ende onder I een gaetken als L. Ende stekende een naelde door tgatken K, die vrielick daer in drayen mach, d'eruaringh sal bethoonen dat H F altijt euewydich sal blijven vanden*

sichteinder. Maer de naelde in I stekende, de reghel sal daerop alle ghestalt houden diemen haer gheeft. Ende de naelde in L ghesteken, alles sal omkeeren ouer

die syde daert eerst beghint, *tot dat I is in haer swaerheyts middellini*, *waer af d'oirsaeck inde voornoemde* 6e, 7e, 8e, *voorstellen* * *Wisconstlick blijckt*.

*Mathematicè.

V. Vertooch. IX. Voorstel.

D'HANTHAEF oneindelick voortghetrocken, deelt alle balcken tweer swaerheden in haer ermen.

TGHEGHEVEN. Laet A B twee swaerheden sijn ende haer middellinien C D, E F, ende haer balck C E, ende d'hanthaef G H, inder voughen dat C G is tot G E, als de swaerheydt B tot A, Laet I K noch een balck wesen, oneuewydich van C E, ende laet G H oneindelick voortghetrocken worden naer L, sniende den balck I K in M.

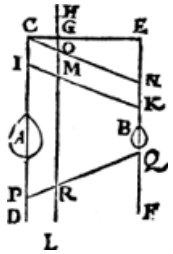

TBEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat I M, ende M K, oock de ermen sijn der swaerheden A B; dat is ghelijck B tot A, alsoo M I tot M K. TBEREYTSEL. Laet ghetrocken + worden C N, euewydich van I K, sniende H L in O.TBEWYS. Ghelijck C G tot G E, also C O tot O N, Maer C O is euen an I M, ende O N an M K, daerom ghelijck C G tot G E, alsoo I M tot M K, maer ghelijck B tot A, also C G tot G E, door tghegheuen, daerom ghelijck B tot A, also M I tot M K, tselfde sal also bewesen worden van allen balcken tusschen C D ende E F, als P Q, doorsneen in R, ende allen anderen diemen soude meughen trecken.

+2. *v.* 6. *B. E.* 34. *v.*1 *B. E.*

TBESLVYT. D'hanthaef dan oneindelick voortghetrocken, deelt alle balcken tweer swaerheden in haer ermen, twelck wy bewysen moesten.

I. Vervolgh.

HIER uyt blijct datmen om te vinden de swaerheydts middellini tweer swaerheden, niet nootsaeckelick en moet nemen een * euewydige vanden * sichteinder, maer alsulcke alsmen wil, ende als best te pas comt.

*Parallela
*Horizonte.

II Vervolgh.

ANGHESIEN alle swaerheydts middelpunt inde hanghende swaerheyts middellini is, soo volght dat alle rechte lini begrepen tusschen twee swaerheydts middelpunten, oock dier swaerheden balck is, ende het onderscheydt der ermen diens balcx, oock het swaerheydts middelpunt te wesen der twee swaerheden.

5. Eysch. 10. Voorstel.

WESENDE ghegeuen een vastpunt des bekenden pilaers, ende bekende euestaltwichtige swaerheden an hem hanghende: Te vinden of den as euewydich sal blijven vanden * sichteinder, ofte alle ghestalt houden diemen hem gheeft, ofte omkeeren tot dat sijn swaerheydts middelpunt is in sijn swaerheyts middellini.

*Horizonte.

TGHEGHEVEN. Laet A B C D een pilaer sijn weghende 4 □, ende ghesneen door sijn swaerheydts middelpunt E, met een plat F G euewydich vanden grondt A D, ende laet H vastpunt wesen beneden tmiddelpunt E int middel van E G; Ende anden pilaer twee ghewichten hanghen als I, K, elck wegende 4 □, welcker middellinien vastpunten sijn D, C, ende laet L M den as, ende N O sichteinder wesen.

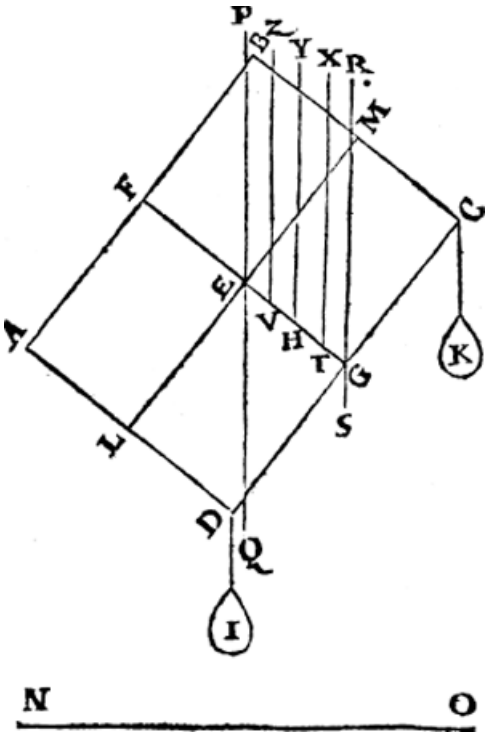

TBEGHEERDE. Wy moeten vinden of den as L M euewydich sal connen blijven vanden sichteinder N O; ofte alle ghestalt houden diemen haer gheeft; Ofte ommekeere*n* tot dat haer swaerheydts middelpunt E is inde swaerheyts middellini door H, welcke verscheydenheden vallen connen naer de reden der swaerheyt des pilaers, tot de ghewichten dieder anhanghen.

TWERCK. Men sal trecken door E de hanghende swaerheyts middellini P Q des pylaers, daer naer door

G de swaerheyts middellini R S der ghewichten I, K, ende E G sal balck sijn, daer naer salmen sien door het 2e voorstel waer tvastpunt der hanthaef valt: want commet onder H, soo keert L M tot sy euewydich blijft vanden sichteinder N O; Maer commet in H, sy houdt alle ghestalt die men haer gheeft; Commet bouen H, alles keert om. Maer den pilaer weeght 4 □, ende I, K, elck 4 □ tsamen 8 □ door tghegheuen, daerom ghedeelt E G in T, alsoo dat E T, sulcken reden heb tot T G, als 8 tot 4: Ick seg dat L M keeren sal (ouermidts T onder H comt) tot sy euewydich is vanden sichteinder. Laet nu den pilaer weghen 4 □, ende I en K elck 2 □, tsamen 4 □, daerom ghedeelt E G in H (welcke H tmiddel van E G is door tghegheuen) alsoo dat E H sulcken reden heb tot H G, als 4 tot 4: Ick seg dat L M (ouermits het in H viel) alle ghestalt sal houden diemen haer gheeft. Laet nu den pilaer weghen 4 □, ende I, K, elck 1 □, tsamen 2 □, daerom ghedeelt E G in V, also dat E V sulcken reden hebbe tot V G, als 2 tot 4, Ick seg dat den pilaer met al de rest omkeeren sal (ouermitds V boven H comt) tot dat H is in haer swaerheydts middellini. TBEWYS. Ten eersten I en K elck 4 □ weghende, dat dan L M keert tot sy euewydich is vanden sichteinder, blijct aldus: De hanghende door T ghelijck T X, is swaerheyts middellini des heels, daerom die latende, ende hanghende tgheheel ande * hanghende door H, als H Y (welcke H ons ghegheuen vastpunt is) so sal de sijde naer B C K, swaerder sijn dan naer A D I, daerom oock sal de sijde B C K neerdalen, tot dat H inde swaerheydts middellini is des heels, ende dan sal L M euenwydich sijn vanden sichteinder N O.

*Perpendicularem.

Ten tweeden I, K, elck 2 □ weghende, dat dan L M alle ghestalt houdt, wort aldus bethoont: Laet ons achten dat I ende K opgeschorst sijn, alsoo dat D tswaerheydts middelpunt sy van I, ende C van K, ende door de 3e begheerte sy en sullen anden pilaer gheen oirsaeck van verandering der swaerheydt wesen; Twelck soo sijnde, H is tswaerheyts middelpunt van soodanighen lichaem vergaert uyt den pilaer ende de twee ghewichten I K, ende door de 4 bepaling tsal daer op alle ghestalt houden diemen hem gheeft, tselfde sal also bewesen worden in alle ghestalten daermen L M in soudc connen stellen.

Ten laetsten I, K, elck 1 □ weghende, dat dan alles omkeert, wort aldus bethoont: De hanghende door V ghelijck V Z, is swaerheyts middellini des heels, daerom die latende, ende hanghende tgheheel ande hanghende H Y door H ghegheuen vastpunt, so sal de sijde naer A D I, swaerder sijn dan naer B C K, daerom oock sal de sijde A D I neerdalen, tot dat H inde swaerheyts middellini is des heels, ende ofmen schoon L M (alles op tvastpunt H draeyende) euewydich stelde vanden sichteinder N O, sy en can so niet blyuen door het 8 voorstel, maer alles sal omkeeren, t'welck wy bewysen moesten.

TBESLVYT. Wesende dan ghegheuen een vastpunt des bekenden pilaers, &c.

Uyt het voorgaende is ghenouch blijckelick den ghemeenen voortganck in allen anderen, als van pilaren welcker vastpunt is buyten de lini als F G, ende der ghewichten vastpunten op ander plaetsen dan D C; Maer ouermits wy hier voornamelick trachten de oirsaecken vande ghedaenten des waeghs grondelick te openbaren (daer af inde Weeghdaet breeder sal gheseyt worden) so en geven wy van sulcke ongheschicte ghestaltheden gheen besonder voorbeelden.

6. Eysch. II. Voorstel.

WESENDE ghegheuen een bekende pilaer, ende bekende swaerheden daer an hanghende: Te vinden het vastpunt daer op hy alle ghestalt houdt diemen hem gheeft.

Ie Merck.

SOO *tweer euewychten als A, B, vast punten C, D, waren in des pilaers as, euewyt van t'middelpunt E, als in dees form, tis kennelick door het tweede deel des bewys van het* 10e *voorstel, dat E tbegheerde punt soude sijn, maer wy sullen tvoorbeelt van ongheschicter ghestalt gheuen.*

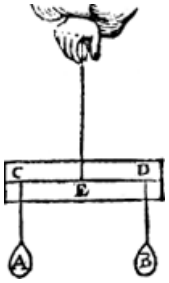

IIe Merck.

TIS *openbaer dat wesende de twee vastpunten der ghewichten als C D, ende tvastpunt des hanthaefs als E, alle drie in een rechte lini als hier bouen, ende an C D euen ghewichten ghehanghen, soo groot ofte cleen alst valt: E sal altijt tvastpunt blijuen, daer sy alle ghestalt op houden diemen haer geeft. Maer soo die drie punten als C E D in een rechte lini wesende C ende D niet euewyt en waren van E, ende datmen an haer ghewichten hinghe* * *euerednich met de ermen, dat E noch altijt tvastpunt sal blijven daer sy alle ghestalt op houden diemen haer geeft.*

**Proportionales.*

TGHEGHEVEN. Laet A B C D een pilaer sijn weghende 10 □, diens swaerheydts middelpunt E, ende laet de ghewichten daer an hanghende wesen F 1 □, diens vastpunt

G, ende H 4 □, wiens vastpunt I. TBEGHEERDE. Wy moeten het vastpunt vinden daerop sy alle ghestalt houden diemen haer gheeft. TWERCK. Men sal

trecken G I balck der gewichten F H, daer naer salmen vinden haer ermen door het 2e voorstel, dat is ghelijck F 1 □, tot H 4 □, also den erm K I, tot K G, daer naer salmen trecken E K balck des pilaers ter eender, ende der ghewichten F H ter ander sijden, de selve E K ghedeelt in L, alsoo dat den erm E L sulcken reden hebbe tot L K, als 5 □ van F H, tot 10 □ des pilaers, L sal tbegheerde punt sijn op twelck sy alle ghestalt sullen houden diemen haer gheeft, waer af tbewijs openbaer is door het 7e voorstel.

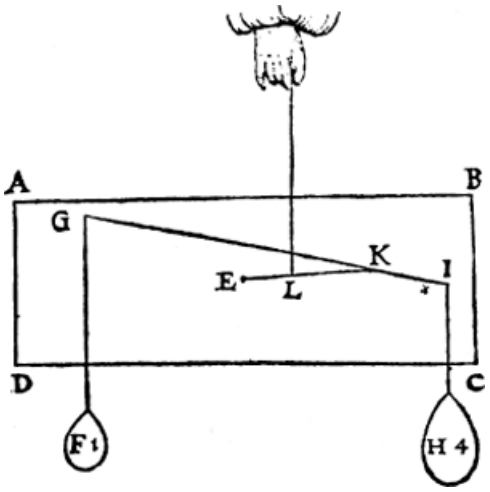

VII. Eysch. XII. Voorstel.

WESENDE ghegheuen een bekende pilaer, met sijn vastpunt ende bekende ghewichten daer an hanghende die den as euewydich houden vanden * sichteinder: Te vinden een ghewicht hanghende ter begheerder plaets des pilaers, dat den as in ghegheuen ghestalt houde.

*Horizonte.

I. Voorbeelt.

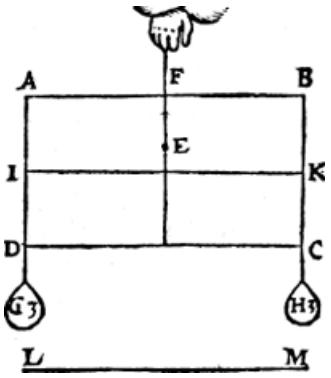

TGHEGHEVEN. Laet A B C D een pilaer sijn weghende 6 □, diens vastpunt E, ende hanthaef E F, ende twee ghewichten G, H, elck 3 □ weghende, welcker vastpunten

C, D; en*de* I K, sy as, euewydich vanden sichteinder L M, ende D sy tpunt voor de begheer-

de plaets. Daer naer wort den as I K (alles draeyende op E) verheuen als inde tweede form. TBEGHEERDE. Wy moeten een ghewicht an D vinden, dat den as I K in die gestalt houde. TWERCK. Men sal vinden door het II[e] voorstel, tvastpunt daer op den as alle ghestalt houde diemen haer gheeft twelck N sy: Daer naer salmen trecken D N, ende de * hanghende E O, sniende N D in O, daer naer salmen sien wat reden N O heeft tot O D, ick neme als van 1 tot 2, daerom hanghe ick an D een ghewicht P van 6 □, te weten in sulcken reden tot den pilaer met de twee ghewichten G, H, al tsamen 12 □, als van 1 tot 2; Ick seg P 6 □, te wesen het begheerde ghewicht.

*Perpendicularem.

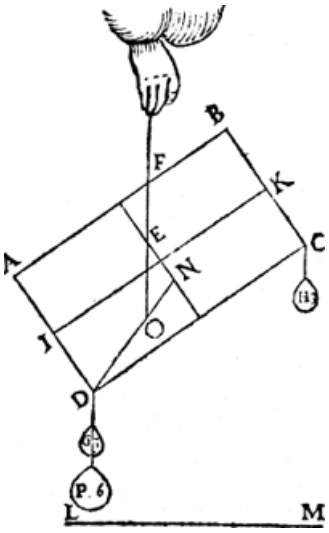

TBEWYS. Tswaerste ghewicht 12 □ des erms O N, heeft sulcken reden tot het lichtste 6 □ des erms O D, ghelijck den langsten erm O D, tot den cortsten O N; Daerom hanghet al euestaltwichtich ande handthaef E F door het 1[e] voorstel. Ende veruolghens den as I K blijft in haer ghegeuen ghestalt.

II. Voorbeelt.

LAET A B C D een pilaer sijn weghende 6 □, diens vastpunt E, ende hanthaef E F, ende G een ghewicht van 2 □, diens vastpunt H, ende I een gewicht van 1 □, diens vastpunt K, ende den as L M sy euewijdich vanden * sichteinder N O, ende P sy een punt inden pilaer voor de begheerde plaets. Daer naer werdt den as L N (alles draeyende op E) verheuen, als inde tweede form.

*Horizonte.

Tbegeerde.

Wy moeten een ghewicht an P vinden, dat den as L M in die ghestalt houde.

Twerck.

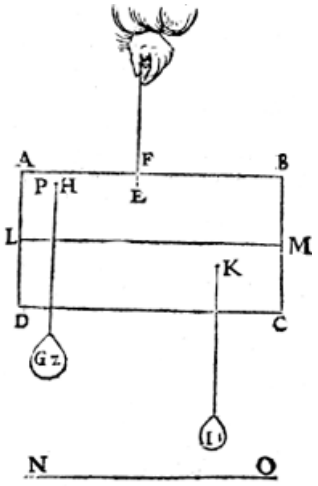

Men sal vinden door het II[e] voorstel tvastpunt daerop tghegheuen alle gestalt houdt diemen hem gheeft, twelck Q sy, daer naer salmen trecken P Q, ende de * hanghende E R, sniende P Q in R: siende daer naer wat reden R Q heeft tot R P, ick neem als van 1 tot 2, so hang ick an P een gewicht S van 4½ □ te weten in sulcken reden tot den pilaer met de twee ghewichten G, I, al tsamen 9 □, als van 1 tot 2; Ick segh S 4½ □ te wesen het begheerde ghewicht.

*Perpendicularem.

Tbewys.

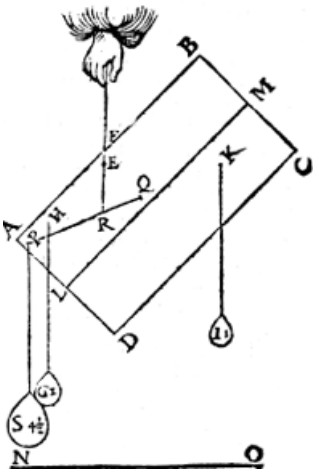

Tswaerste ghewicht 9 □ des erms R Q, heeft sulcken reden tot het lichtste gewicht 4½ □ des erms R P, gelijck den langsten erm R P, tot den cortsten R Q, daerom hanghet al euestaltwichtich ande handthaef E F door het 1[e] voorstel, en*de* veruolghens den as L M blijft in haer ghegheuen ghestalt, twelck wy bewysen moesten.

Tbeslvyt.

Wesende dan ghegheuen een bekenden pilaer met sijn vastpunt, &c.

VI. Vertooch. XIII. Voorstel.

EEN daelwicht ende een hefwicht an hem euen, doen met euen houcken an euen ermen even ghewelden.

1e Voorbeelt met rechtwichten.

TGHEGHEVEN. Laet A des balcx B C vastpunt, ende A B met A C twee euen ermen sijn, ende an B hanghe het rechtdaelwicht D, ende an C sy het rechthefwicht E, euewichtich an D, ende sijn balck sy F G, diens vastpunt H, ende euen ermen H F, H G, ende den houck A B I, sy euen anden houck A C F. TBEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat het rechtdaelwicht D, ende trechthefwicht E, ande euen ermen A B, A C, euen ghewelden doen. TBEREYTSEL. Laet an C een ghewicht K hanghen, euen an D.

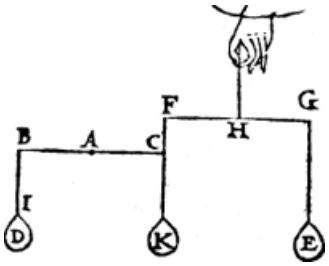

TBEWYS. Laet ons weeren E, en*de* is blijckelijck dat de macht van D is de ermen A B, A C, in die ghegheuen ghestalt te houden, want D is euen an K, ende A B an A C. Laet nu D weeren, ende E wederom anhanghen, ende de macht van E is oock de ermen A B, A C, in die ghegheuen ghestalt te houden, want K is euen an E, ende H F an H G, daerom E ende D, doen an euen ermen A B, A C, euen ghewelden.

IIe Voorbeelt met scheefwichten.

TGHEGHEVEN. Laet A des handthaefs vastpunt, ende A B met A C twee euen ermen sijn, ende an B hanghe tscheefdaelwicht D, diens scheefdaellini B E, ende an C sy tscheefhefwicht F, euen an D, en*de* sijn scheefheflini sy C G, ende den houck A B E, sy euen anden houck A C G.

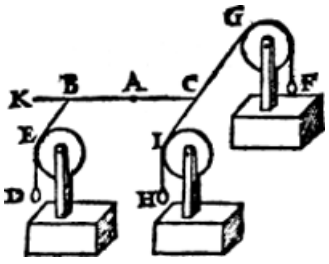

TBEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat het scheefdaelwicht D, ende tscheefhefwicht F, ande euen ermen A B, A C, euen gewelden doen. TBEREYTSEL. Laet an C een scheefdaelwicht H

hanghen euen an D, diens scheefheflini C I, * euewydich sy van B E, ende C B sy wat voortghetrocken tot in K. TBEWYS. Laet ons weeren F, ende is kennelick dat de macht van D teghen H, is de ermen A B, A C, in die ghegheuen ghestalt te houden, want D is euen an H, ende den erm A B, an A C, ende den houck A C I, anden houck K B E. Laet nu D weeren, ende F wederom anhanghen, ende de macht van F is oock de ermen A B, A C, in die ghegheuen ghestalt te houden, ouermidts H euen is an F.

**Parallela.*

III Voorbeelt.

TGHEGHEVEN. Laet A des handthaefs vastpunt, en*de* A B met A C twee euen ermen sijn, ende an B hanghe het scheefdaelwicht D, diens scheefdaellini B E, ende an C sy het scheefhefwicht F, euen an D, diens scheefheflini sy C G, ende den houck K C G, sy euen anden houck K B E. TBEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat het scheefdaelwicht D, ende het scheefhefwicht F, ande euen ermen A B, A C, euen ghewelden doen. TBEREYTSEL. Laet an C een scheefdaelwicht H hanghen euen an D, diens scheefdaellini C I, also dat den houck A C I, euen sy anden houck A B E. TBEWYS. Laet ons weeren F, ende is kennelick dat de macht van D is de ermen A B, A C, in die ghegheuen ghestalt te houden, want D is euen an H, ende den erm A B an A C, ende den houck A C I, anden houck A B E. Laet nu D weeren, ende F wederom anhanghen, ende de macht van F is oock de ermen A B, A C, in die ghegheuen ghestalt te houden, ouermits H euen is an F.

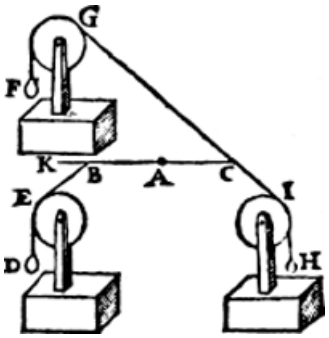

TBESLVYT. Een daelwicht dan ende een hefwicht an hem euen, doen met euen houcken an euen ermen euen ghewelden, twelck wy bewysen moesten.

VIII. Eysch. XIIII. Voorstel.

WESENDE ghegheuen een pilaer, ende twee punten inden as, t'een vast t'ander int langste deel verroerlick: Te vinden een rechthefwicht an tverroerlick, dat den pilaer in sijn ghegheuen standt houde.

TGHEGHEVEN. Laet A B C D een pilaer sijn, weghende 6 □,

ende die ghedeelt als int beghin des 1e voorstels, ende vastpunt sy R, ende roerlick V, int langste deel des as R Q, want int cortste R P ist onmueghelick dat eenich rechthefwicht den as in haer ghegheven stant houde. TBEGHEERDE. Wy moeten een rechthefwicht an V vinden, dat den pilaer in die stant houde. TWERCK. Men sal de lini Q R voorttrecken tot in Y, also dat R Y euen sy an R V: Daer naer salmen vinden tghewicht Z an Y, eustaltwichtich met den pilaer, tselve (gedencken de dat R vastpunt is) sal van 4 □ wesen door het 3e voorstel; Ick seg daerom dat het begheerde rechthefwicht twelck AE sy, van 4 □ sal wesen.

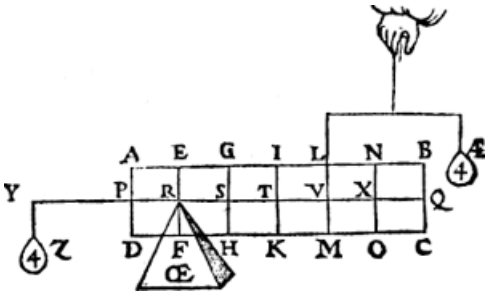

TBEWYS. Ouermidts den erm R V des rechthefwichts AE, euen is anden erm R Y des ghewichts Z, ende AE euen an Z, soo is de ghewelt AE euen an de ghewelt van Z door het 13e voorstel. Maer de ghewelt van Z is (AE gheweert sijnde) den pilaer in die standt te houden, die ghewelt dan van AE (Z gheweert sijnde) is oock den pilaer in die standt te houden, twelck wy bewysen moesten. TBESLVYT. Wesende dan ghegheuen een pilaer, ende twee punten inden as, t'een vast, t'ander int langste deel verroerlick: Wy hebben gheuonden een rechthefwicht an tverroerlick, dat den pilaer in sijn ghegheuen standt houdt naer den eysch.

MERCKT.

MEN *soude oock mueghen segghen metten cortsten V R* 3, *gheeft R T* 2, *wat den pilaer* 6 □? *comt voor AE* 4. □ *als vooren*, *waer af de reden int volghende* 15 *voorstel blijcken. sal*.

1e Vervolch.

ANGHESIEN den heelen pilaer door tghestelde 6 □ weeght, waer af AE de 4 □ verheft, so volght nootsaeckelick datter opt punt R, dat is op tsop des keghels OE, 2 □ rusten.

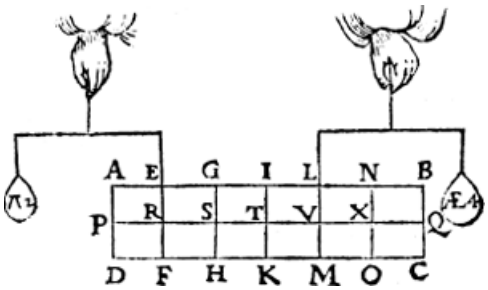

OFTE soomen an R een rechthefwicht II voughde, inde plaets des keghels OE, als hier neuen, dat II sal weghen 2 □.

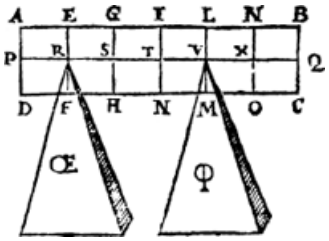

OFTE somen an V een keghel Φ voughde, inde plaets des rechthefwichts AE, als hier neuen, dat op den keghel OE rusten sal 2 □, ende op den keghel Φ 4 □.

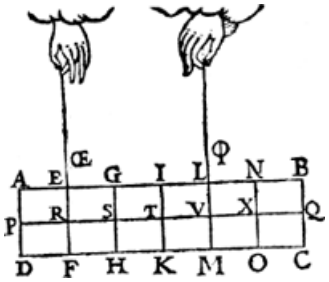

OFTE soomen den pilaerophinghe an twee * euewidige linien OE R, ende Φ V, als hier neuen, dat ande lini OE R hanghen sal 2 □, ende ande lini Φ 4 □.

Parallelas.

II Vervolg.

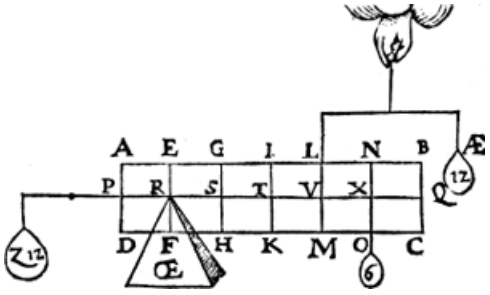

SO anden pilaer (tpunt R vast sijnde als vooren) eenich ghewicht ofte gewichten hinghen, trechthefwicht sal oock bekent worden. Laet by voorbeelt an X hanghen 6 □, soo sal Z moeten weghen 12 □ door het 3e voorstel, ende vervolghens AE 12 □.

VII Vertooch. XV Voorstel.

WESENDE twee punten inden as des pilaers, t'een vast t'ander verroerlick: Trechthefwicht an tverroerlick met den pilaer euestaltwichtich, heeft sulcken reden tot den pilaer als het asstick tusschen het swaerheyts middelpunt des pilaers, ende het vastpunt, tot het asstick tusschen tvastpunt ende t'verroerlick punt.

Verclaring.

LAET ons nemen de formen des 14 voorstels, al waer blijct dat ghelijck AE 4 □, tot tghewicht des pilaers 6 □, alsoo T R tot R V. Maer om d'oirsaeck hier af* Wisconstelick te verclaren, soo is te weten dat ghelijck t'ghewicht Z, tottet ghewicht des pilaers, alsoo R T tot R Y door het 1e voorstel; Maer AE is euen an Z, ende R V is even an R Y door tghegeuen, ghelijck dan AE tot den pilaer, alsoo T R tot R V. TBESLVYT. Wesende dan twee punten inden as des pilaers t'een vast tander verroerlick, &c.

*Mathematicè.

VIII Vertooch. XVI Voorstel.

Wesende twee punten inden as des pilaers t'een vast t'ander verroerlick: Trechthefwicht an tverroerlick dat den pilaer in een ghestalt houdt, sal hem in alle gestalten houden.

TGHEGHEVEN. Laet ons den pilaer met sijn ghewichten des 14e voorstels wat verkeeren op tvastpunt R, ende dat AE 4 □ noch sy rechthefwicht, alsoo dat dan alles van gestalt sy als hier neuen.

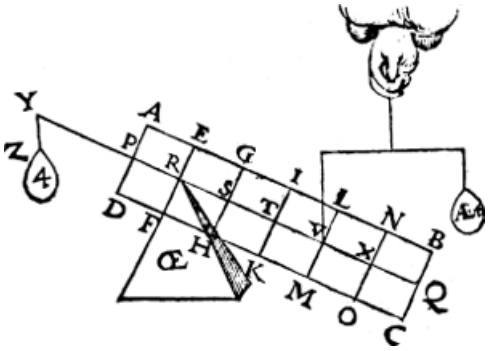

TBEGHEERDE. Wy moeten bewysen dattet rechthefwicht AE den pilaer oock in die ghegheuen ghestalt houdt.

TBEWYS. Laet ons weeren AE ende anhanghen Z 4 □, ende door het 10e voorstel den pilaer sal in die ghestalt bliuen: Maer AE doet by V soo grooten ghewelt anden pilaer als Z by Y door het 13e voorstel, daerom gheweert Z, ende AE anghehangen, soo sal AE den pilaer oock in die ghestalt houden. TBESLVYT. Wesende dan twee punten in den as des pilaers t'een vast tander verroerlick, trechthefwicht an tverroerlick, dat den pilaer in een ghestalt houdt, sal hem in alle ghestalten houden, twelck wy bewysen moesten.

IX Vertooch. XVII Voorstel.

RVSTENDE een pilaer op twee punten in den as: Ghelijck het asstick tusschen t'swaerheyts middelpunt ende tslinckerpunt, tottet asstick tusschen tswaerheytds middelpunt ende trechterpunt, alsoo tghewicht des pilaers rustende op trechterpunt, tottet ghewicht rustende op tslinckerpunt.

TGHEGHEVEN. Laet A B C D een pilaer sijn wegende 6 □, ghedeelt als int 1e voorstel, rustende met de twee punten R, V, op de punten van OE, AE. TBEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat ghelijck het asstick T R, tottet asstick T V, also tghewicht rustende mettet punt V op tpunt van AE, tottet tghewicht rustende mettet tpunt R op tpunt van OE. TBEWYS. T R is dobbel an T V door tghestelde,

ende opt tpunt van AE rust 4 □, ende van OE 2 □ door 1e veruolg des 14en voorstels, maer 4 □ is tot 2 □ oock dobbel, ghelijck dan T R tot T V, alsoo tghewicht rustende op tpunt van AE, tot tghewicht rustende op tpunt van OE.

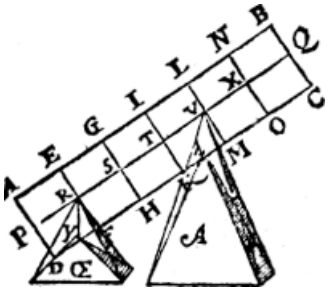

Maer om tghemeen nootsaeckelick veruolgh in allen te bewysen, laet ons voorttrecken V R tot in Z, also dat R Z euen sy an R V; aensiende daer naer R voor tvastpunt, so sal an Z moeten hanghen Π 4 □, om de pilaer in die ghestalt te houden door het 3e voorstel. Maer tghene an V den pilaer in die ghestalt houdt als AE, doet daer an alsulcken ghewelt als Π, door het 13 voorstel; An AE dan rust een ghewicht even an Π.

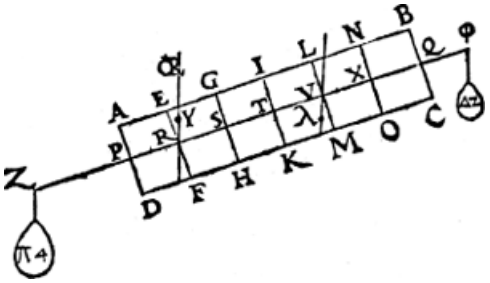

Laet ons insghelicx voorttrecken, R V tot in Φ, also dat V Φ even sy an V R, ansiende daer naer V voor vastpunt, soo sal an Φ moeten hanghen Δ 2 □, om den pilaer in die ghestalt te houden door het 3e voorstel, maer tghene an R den pilaer in die ghestalt houdt als OE, doet daeran alsulcke gewelt als Δ door het 13 voorstel, An OE dan rust een ghewicht euen an Δ. Nu anghesien Π euestaltwichtich is teghen den pilaer op tghemeen vastpunt R, so heeft den erm T R, sulcken reden tot den erm R Z, als Π tot den pilaer door 1e voorstel. Insghelijcx nemende V voor tvastpunt, soo heeft den erm T V sulcken reden tot den erm V Φ, als Δ tot den pilaer, maer R Z is altijt euen an V Φ: Wy hebben hier dan twee * eueredenheden elck van vier * palen, welcker tweede palen an malcanderen euen sijn, ende welcker laetste palen an malcanderen oock euen sijn. Maer alle twee eueredenheden elck van vier palen, welcker tweede palen an mal-

*Proportiones.
*Terminis.

cander euen sijn, ende welcker laetste palen an malcander oock euen sijn, die hebben dander palen oock eueren nich, daerom ghelijck T R tot T V, alsoo Π tot Δ; maer Π is even an tghewicht des pilaers rustende met tpunt V op tpunt van AE, en*de* tghewicht Δ is euen an t'ghewicht des pilaers rustende met tpunt R op tpunt van OE, daerom ghelijck T R tot T V, also tghewicht rustende mettet tpunt V op tpunt van AE, tottet ghewicht rustende mettet punt R op tpunt van OE. TBESLVYT. Rustende dan een pilaer op twee punten inden as, &c.

Vervolgh.

SOO de twee punten daer den pilaer op rust, waren inde * hanghende linien door R en V, de selue ghewichten die hier vooren op elck rustende punt waren, soudender nu oock op sijn. Laet by voorbeelt door de punten R, V, hanghende linien ghetrocken worden, ende punten inde selue ghestelt als Y λ, Ghenomen nu dat Y ende λ de punten sijn daer den pilaer op rust, tis kennelick dat op Y rusten sal 2 □, ende op λ 4 □, waer uyt alsulcken vertooch openbaer is.

*Perpendicularibus.

10. Vertooch. XVIII. Voorstel.

RVSTENDE een pilaer op eenighe twee punten, ghelijck het asstick tusschen tswaerheyts middelpunt ende de hanghende door t'slinckerpunt, tottet asstick tusschen t'swaerheydts middelpunt ende de hangende door trechterpunt, also tghewicht des pilaers rustende op trechterpunt, tottet ghewicht rustende op t'slinckerpunt.

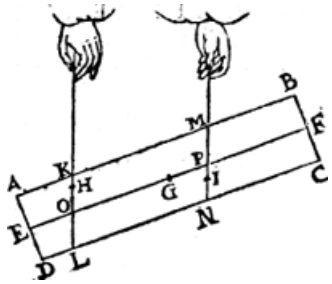

TGHEGHEVEN. Laet A B C D een pilaer wesen, diens as E F, ende swaerheydts middelpunt G, ende de twee punte*n* daer d'een pilaer op rust H I, waer duerghetrocken sijn de hangende linien K L, M N, sniende den as in O, P; Ick seg dat ghelijck G O tot G P, alsoo de swaerheydt rustende op tpunt I, tot de swaerheydt rustende op H, waer af tbewijs openbaer is door tvervolgh des voorgaenden 17^{en} voorstels,

nochtans om alhier wat breeder vande nootsakelickheyt te segghen, so laet ons achten al of H ter plaets van O waer, twelck soo ghenomen tghewicht alsdan op H rustende, heeft sulcken reden tottet ghewicht op P rustende, ghelijck G P, tot G O, duer het 17e voorstel; Laet ons voort nemen dattet punt H vast blijuende, den pilaer in haer ghegheuen ghestalt neerghetrocken worde, soo verre als van H tot O, ende duer de 3e begheerte, de swaerheydt an H rustende blijft de selue. Sghelijcx salmen bethoonen de swaerheyt dieder op P rust, oock te rusten op I, daerom ghelijck G O tot G P, also de swaerheyt rustende op I, tot de swaerheyt rustende op H.

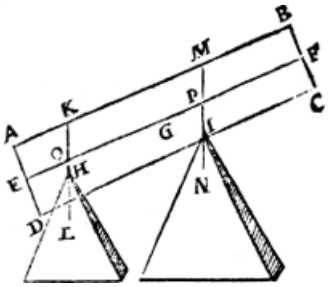

TBESLVYT. Rustende dan een pilaer op eenighe twee punten, &c.

Vervolgh.

TBLIICT uyt het voorgaende dat soomen begheerde te weten de reden van tghewicht rustende op I, tottet tghewicht rustende op H, datmen trecken soude de hanghende linien K L, M N, sniende den as E F in O, P, ende de reden van G O tot G P soude de begheerde sijn, waer uyt oock openbaer is, dat des pilaers swaerheyt bekent wesende, soo is oock tghewicht bekent rustende op yder punt als H ende I.

Tot hier toe siin de ghedaenten der rechtwichten verclaert: int *volghende sullen de eyghenschappen der scheefwichten beschreuen worden*, w*iens gemeene grondt dit volghende vertooch begrijpt.*

XI. Vertooch. XIX. Voorstel.

WESENDE een driehouc wiens * plat rechthouckich op den * sichteinder is, met sijn grondt daer af euewidich, ende op elck der ander sijden een rollende cloot met malcanderen euewichtich:

*Planum.
*Horizontem.

Ghelijck des driehoucx rechter sijde tot de slincker, also t'staltwicht des cloots op de slincker sijde, tottet staltwicht des cloots op de rechter sijde.

TGHEGHEVEN. Laet A B C een driehouck wesen diens plat sy rechthouckich op den sichteinder, ende den grondt A C euewydich vanden sichteinder, ende op de sijde A B, die dobbel sy an B C, ligghe een cloot D, ende op de sijde B C een cloot E, euewichtich ende euegroot met den cloot D. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat ghelijck de sijde A B 2, tot B C 1, alsoo t'staltwicht des cloots E, tottet staltwicht des cloots D.

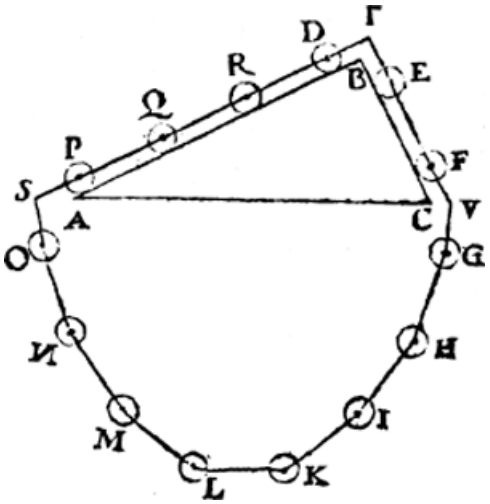

T'BEREYTSEL. Laet ons maecken rondtom den driehouck A B C eenen crans van veerthien clooten, euegroot, euewichtich, ende euewijt van malcanderen, als E, F, G, H, I, K, L, M, N, O, P, Q, R, D, al ghesnoert an een lini, streckende door haer * middelpunten, also dat sy op die middelpunten drayen meughen; Datter oock twee clooten passen op de sijde B C, ende vier op B A, dat is ghelijck lini tot lini, also clooten tot clooten; laet oock an S, T, V, drie vastpunten staen, ouer welcke de lini ofte t'snoer der clooten slieren mach, also dat de twee deelen des snoers die bouen den driehouck staen, * euewydich sijn vande sijden A B, B C; Inder voughen dat alsmen den crans an d'een ofte d'ander sijde neertrect, soo rollen de clooten op de linien A B, B C. TBEWYS. Soo t'staltwicht der vier clooten D, R, Q, P, niet euen en waer met het staltwicht der twee clooten E, F, t'een of t'ander sal swaerder sijn, latet wesen (soot meughelick waer) der vier D, R, Q, P; Maer de vier clooten O, N, M, L, sijn euewichtich met de vier clooten G, H, I, K, de sijde dan der acht clooten D, R, Q, P, O, N, M, L, is swaerder na de ghestalt dan de sijde der ses clooten, E, F, G, H, I, K: maer want het swaerste altijt het lichtste overweeght, de acht clooten sullen neerwaert rollen, ende d'ander ses rijsen: Latet soo wesen, ende D

*Centra.

*Parallela.

sy gheuallen daer nu O is, ende E, F, G, H, sullen sijn daer nu P, Q, R, D, ende I, K, daer nu E, F, sijn. Maer dit soo wesende, den crans der clooten sal alsulcken gestalt hebben als sy te vooren dede, ende sullen om de selue redenen de acht clooten ter slincker sijde wederom staltwichtigher sijn dan de ses clooten ter rechter, waer duer de acht clooten wederom neer sullen rollen, ende d'ander ses rijsen, welcke valling ter eender, ende rijsing ter ander, om dat de reden altijt de selue is, altijt ghedueren sal, ende de clooten sullen uyt haer seluen een eeuwich roersel maken, t'welck valsch is. Het deel dan des crans D, R, Q, P, O, N, M, L, is euestaltwichtich met het deel E, F, G, H, I, K: Maer van sulcke euewichtighe ghetrocken euewichtighe, de resten sijn euewichtich, laet ons dan van dat deel trecken de vier clooten O, N, M, L, ende van dit de vier clooten G, H, I, K, (welcke euen sijn ande voornoemde O, N, M, L,) de resten D, R, Q, P, ende E, F, sullen euestaltwichtich sijn, Maer wesende dese twee euestaltwichtich met die vier, E sal tweemael staltswaerder sijn als D. Ghelijck dan de lini B A 2, tot de lini B C 1, also t'staltwicht des cloots E, tottet staltwicht des cloots D. TBESLVYT. Wesende dan een driehouck wiens plat, &c.

I. Vervolgh.

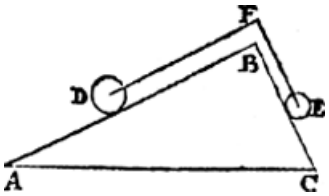

LAET A B C een driehouck sijn als vooren, wiens sijde A B dobbel sy an B C, ende laet op A B ligghen een cloot D, ende op de sijde B C een cloot E euewichtich anden helft van D, ende an F sy een vastpunt daer over de lini D F E (te weten uyt het * middelpunt des cloots D ouer F tot int middelpunt des cloots E) slieren mach, alsoo dat D F euewijdich blijue van A B, ende F E van B C. Dit also sijnde, anghesien de vier clooten P, Q, R, D, hier vooren, euestaltwichtich waren met de twee clooten E, F, soo sal desen cloot D, euestaltwichtich sijn teghen den cloot E: want ghelijck die P, Q, R, D, tot E, F, also dese D tot E: Daerom ghelijck de lini A B, tot B C, alsoo den cloot D tot den cloot E.

*Centro.

II Vervolgh.

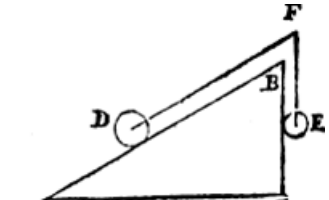

E.

LAET ons nu d'een sijde des driehouckx als B C (ande welcke A B dobbel is) rechthouckich stellen op A C als hier neuen; Ende den cloot D die dobbel is an E, sal noch met E euestaltwichtich sijn, want ghelijck A B tot B C, also den cloot D tot den cloot E.

III. Vervolgh.

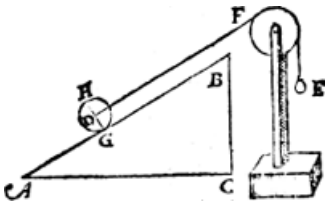

LAET ons nu inde plaets van t'punt F, stellen een caterol als hier neuen, also dat de scheefheflini van D naer F euewydich blijue van A B, ende inde plaets vanden cloot E sy eenich wicht van form soot valt, maer euewichtich anden cloot E: t'selue is noch euestaltwichtich met D, Daerom ghelijck A B tot B C, alsoo noch den cloot D tottet ghewicht E.

IIII Vervolgh.

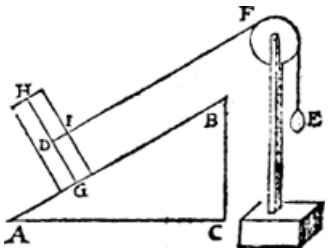

ANGHESIEN den cloot des 3^{e} veruolgs naect de lini A B, in t'punt G, als vastpunt, soo sal den as G H rechthouckich sijn op^{+} A B; Daerom laet ons weren den cloot, ende stellen in die plaets den pilaer D euewichtich met den cloot, alsoo dat den as G H (die*n*s vastpunt G) rechthouckich sy op A B, en*de* de scheefheflini tusschen D F noch euewijdich van A B, ende sniende de sijde des pilaers in I, Als hier neuens. Ende is openbaer dat ghelijck A B tot B C, (dat is dobbel als vooren) also den pilaer D tottet t'ghewicht E.

$^{+}$*r* 8. *v*. 3. *B E.*

V. Vervolgh.

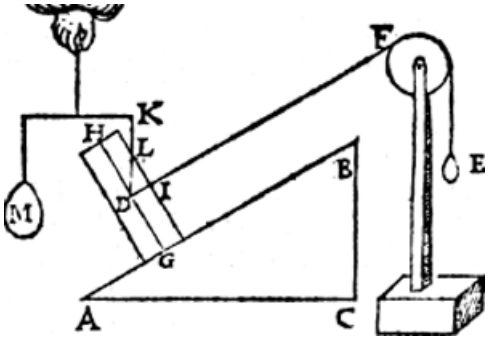

LAET ons trecken de hanghende lini uyt het * middelpunt des pilaers D als D K, sniende de sijde des pilaers in L, t'welck soo sijnde, den driehouck L D I is ghelijck

**Centre.*

an den driehouck A B C, want de houcken A C B ende L I D sijn recht, ende L D is euewydich van B C ende D I van A B: Daerom ghelijck A B tot B C, alsoo

L D tot D I; Maer ghelijck A B tot B C, alsoo den Pilaer tot t'ghewicht E door het 4e veruolg, daerom ghelijck L D tot D I, also den pilaer tot E. Laet ons nu ande lini K D voughen trechthefwicht M met den pilaer euestaltwichtich, t'selue ghewicht M sal met den pilaer euewichtich sijn door het 14e voorstel: Daerom ghelijck L D tot D I, also M tot E.

VI. Vervolgh.

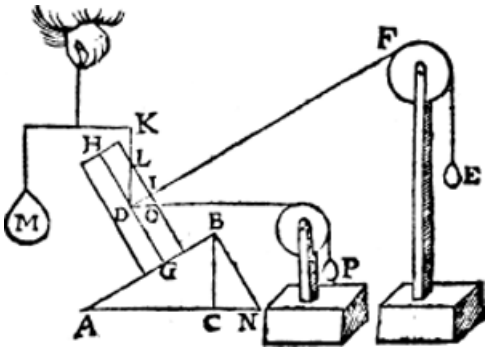

LAET ons trecken B N, sniende de voortghetrocken A C in N: Insghelijcx D O, sniende de voortghetrocken L I dat is de sijde des pilaers in O, ende also dat den houck I D O, euen sy an den houck C B N. Laet ons oock voughen an D O t'scheefhefwicht P, dat den pilaer (de ghewichten M, E gheweert sijnde) in die standthaude. Nu anghesien D L, des driehouckx D L I, * lijckstandighe is met B A des driehouckx B A C, ende D I met B C, men besluyt daer uyt aldus: Ghelijck B A tot B C, alsoo t'staltwicht van B A tottet staltwicht van B C (door het 2e vervolg) En*de* oock ghelijck D L tot D I, also t'staltwicht van D L tot t'staltwicht van D I, dat is alsoo M tot E. Maer de lijckstandighe linien van dese ghelijcke driehoucken A B N, L D O, sijn B A met D L, ende B N met D O, Daerom segghen wy als vooren, Ghelijck B A tot B N, alsoo het staltwicht van B A tot het staltwicht van B N (door het 1e vervolgh) Ende oock ghelijck D L tot D O, also het staltwicht van D L tot het staltwicht van D O, dat is also M tot P. Maer by aldien de lini B N, ghetrocken waer van B af ouer d'ander sijde van B C, so soude de lini D O, dan oock vallen van D ouer d'ander sijde van D I, dat is, daer D O nu valt onder D I, sy souder dan bouen vallen, ende t'voorgaende bewijs soude oock dienen tot sulcke gestalt, te weten, dat wy noch segghen souden, ghelijck B A tot B N, alsoo t'staltwicht van B A, tottet staltwicht van B N; Ende ghelijck D L tot D O, alsoo t'staltwicht van D L, tottet staltwicht van D O, dat is, also M tot P. Inder voughen dat dese * eueredenheydt niet alleen en bestaet inde voorbeelden, alwaer de heflini als D I rechthouckich is op den as, maer op allen houcken.

*Homologa.

*Proportio.

T'VOORGAENDE mach oock verstaen worden van een cloot ligghende op een lini A B als hier neuens, alwaer wy segghen als vooren, gelijck L D tot D O, alsoo M tot P (welverstaende dat C L

rechthoukich ghetrocken is op A B, dat is euewydich met den as G H des cloots D) maer t'ghewicht M is euen an den cloot D, daerom segghen wy gelijck L D tot D O, also t'ghewicht des cloots, tot P.

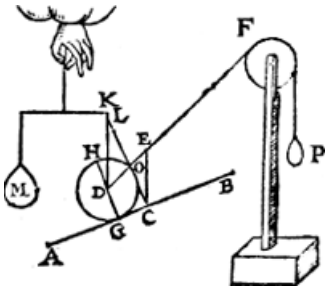

Maer want L D ende D O binnen t'lichaem des cloots metter daet niet bequamelick en connen beschreuen worden, so laet ons trecken de hanghende C E, ende sullen dan hebben buyten t'lichaem een driehouck C E O, ghelijck anden driehouck L D O, welcker * lijckstandighe sijden sijn L D met C E, ende D O met E O, daerom ghelijck L D tot D O, alsoo C E tot E O, ende veruolghens ghelijck C E tot E O, alsoo t'ghewicht des cloots, tot P.

*Homologa.

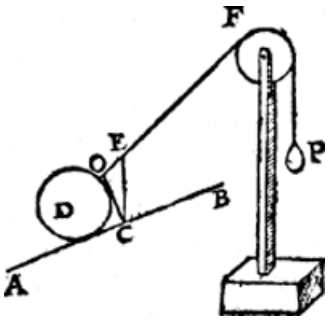

LAET ons nu tot meerder claerheyt dit alleen stellen sonder d'ander linien als hier neuen, alwaer wy segghen ghelijck C E tot E O, also t'ghewicht des cloots D tot P.

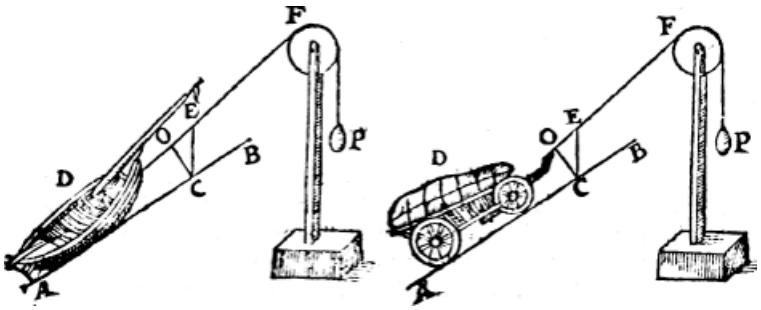

ENDE dit niet alleen van clooten maer van ander lichamen slierende, ofte rollende, op punten ofte linien als hier onder, (daer wy eygentlicker af handelen sullen inde Weeghdaet) alwaer wy noch segghen ghelijck C E tot E O, also t'ghewicht des lichaems D tottet ghewicht P.

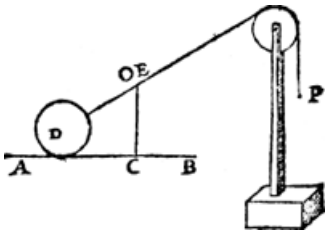

WAER uyt oock blijct, dat wesende de lini A B euewydich vanden * sichteinder als hier neuens, dat C E ende C O dan in een selfde lini sullen vallen, waer duer tusschen E en O gheen langde en sal sijn, ende vervolghens C E en sal tot E O gheen reden hebben, daermen by verstaen sal dat een swaerheydt inde plaets van P hoe cleen sy mocht wesen, en sal niet euestaltwichtich connen sijn teghen t'lichaem D, maer salt (* Wisconstelick verstaende) voorttrecken hoe swaer het sy: Waer uyt volght, dat alle swaerheden voortghetrocken langs den sichteinder, als schepen int water, waghens langs t'platte landt, &c. en behouuen gheen vlieghesterctens macht tot haer verroersel, meer dan de omstaende verhindernissen en veroirsaecken, als Water, Locht, Naecsel der assen, teghen de bussen, naecsel der rayers teghen de straet, ende dierghelijcke.

*Horizonte.

*Mathematicè.

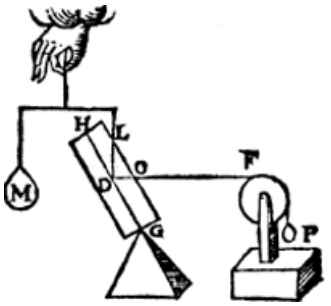

MAER anghesien den driehouck A B N int 6e veruolg, tot dese * eueredenheyt niet en gheeft noch en neemt, laet ons hem weeren, ansiende G voor vastpunt des pilaers rusten*d*e op een pin als hier neuen, ende sullen noch segghen ghelijck L D tot D O, also M tot P.

*Proportionen.

VII. Vervolgh.

MAER op dat nu blijcke dese * eueredenheydt niet alleen also te bestaen inde pilaren alwaer de rechtheflini als D L, comt uyt t'middelpunt des pilaers, ende diens vastpunt is des assens uyterste, als hier vooren G int 6e vervolg; Soo laet A B C een driehouck sijn, wiens sijde A B dobbel is an B C, ende B C sy * hanghende op A C: Ende laet D E een pilaer sijn diens as F G rechthouckich op A B, ende sniende A B in t'punt H, ende I sy eenich ander punt in den selven as;

*Proportionen.

*Perpendicularis.

Laet oock K L een ander pilaer sijn, euen ende ghelijck anden pilaer D E, wiens as M N, ende O een punt des as naeckende B C, ende van ghelijcke gestalt in sijn pilaer, als H inden pilaer D E; Laet oock P een ander punt sijn van sulcker ghestalt inden pilaer K L, als I inden pilaer D E; Ende laet Q een vastpunt sijn daer ouer de lini I Q P slieren mach, alsoo dat de lini I Q * euewydich sy van A B, ende Q P euewydich van B C.

*Parallela.

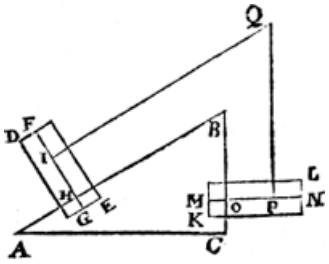

Ende om de redenen die int 19e voorstel vande 14 clooten verclaert sijn (t'welck wy hier deur soodanighe veel slierende pilaren oock souden connen bewysen, maer want sulcx uyt t'voorgaende kennelick is, wy slaent ouer) het staltwicht des pilaers K L, sal dobbel sijn an t'staltwicht des pilaers D E.

VIII. Vervolgh.

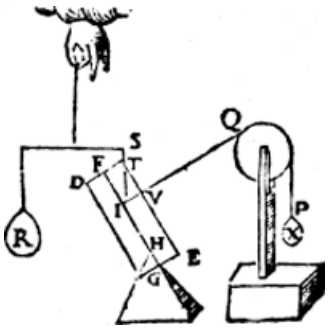

LAET ons nu an I des 7e veruolgs voughen trechthefwicht R euestaltwichtich met den pilaer, diens rechtheflini sy I S, sniende de sijde des pilaers in T, ende I Q snie de sijde des pilaers in V, ende laet an de lini P Q hanghen een ghewicht X, inde plaets vanden pilaer K L, t'welck euen sy anden helft van t'staltwicht des selfden pilaers K L, Laet ons oock weeren den driehouck A B C, ende den pilaer D E doen rusten op t'punt H als hier neuen. Ende om de redenen als vooren, ghelijck T I tot I V, alsoo R tot X. Ende dit niet alleen als I V rechthouckich is op de*n* as F G, maer cromhouckich soot valt, waerafmen besonder bethooch soude mueghen doen, maer tis openbaer ghenouch door het 6e vervolgh.

IX. Vervolgh.

WY hebben int 8e vervolgh dese * eueredenheyt verclaert, alwaer t'roerende punt I, hooger was dan t'vastpunt H, ende alwaer de scheefheflini I V helde naer de sijde des vastpunts H; Wy moeten nu

*Proportione*n.

bethooghen de selue eueredenheyt oock so te bestaen in d'ander ghestalten, ende eerst alwaer troerende punt leegher sy dan t'vastpunt, ende alwaer de scheefheflini afwyct vande sijde des vastpunts in deser voughen.

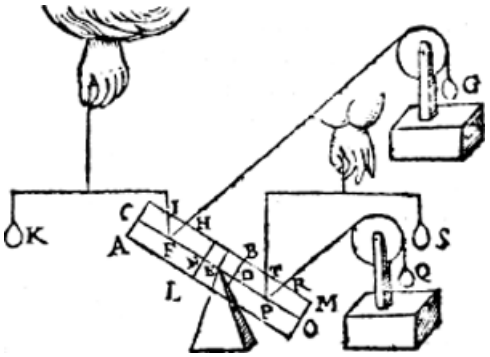

Laet A B een pilaer sijn, diens as C D, ende vastpunt E, ende t'verroerlick punt F, ende t'scheefhefwicht dat he*m* in die gestalt houdt sy G, diens scheefheflini F H, ende F I sy rechtheflini, diens rechthefwicht K. Laet L M oock een pilaer sijn, euen ende ghelijck an den pilaer A B, wiens as sy N O, ende vastpunt E, ende verroerlick punt P, also dat E N euen sy an E D, ende E F an E P, ende t'scheefhefwicht Q sy euen an G, ende sijn scheefheflini sy P R, * euewydich van F H, ende trechthefwicht S sy euen an K, ende sijn rechtheflini sy P T. Dit soo sijnde laet ons vergaren de twee pilaren A B ende L M, ansiende A M voor een heel pilaer, wiens * swaerheyts middelpunt ende vastpunt sal E sijn door t'ghestelde. Laet ons nu weeren de ghewichten K, G, S, Q, ende den pilaer A M sal op E alle ghestalt houden diemen hem gheeft door het 7^{e} voorstel, hy sal dan soo blijuen, ende den pilaer A B sal alsoo euewichtich blijuen teghen den pilaer L M. Laet ons nu de ghewichten Q G weder andoen, hanghende euewichtighe van ghelijcke ghestalt, an euewichtighe, ende door het 13^{e} voorstel, Q sal anden pilaer A M euen sulcken macht doen als G: Ende veruolghens Q doet sulcken macht an huer pilaer L M, als G an huer pilaer A B; maer de macht van G is A B in die ghestalt te houden door het 6 vervolg, de macht dan van Q is oock L M in die ghestalt te houden. Insghelijcx soo is oock de macht van K, den pilaer A B in die ghestalt te houden, daerom oock is de macht van S den pilaer L M in die ghestalt te houden; Nu ghelijck I F tot F H, also K tot G door het 8^{e} vervolg, Maer T P, is euen an I F, ende P R an F H, ende S an K, ende Q an G, ghelijck dan T P tot P R, alsoo S tot Q. Dese eueredenheydt dan, als wy gheseyt hebben, is so wel inde voorbeelden alwaer t'roerende punt P leegher is dan t'vastpunt E, ende alwaer de scheefheflini P R afwyct vande sijde des vastpunts E, als daert hoogher is, ende daer de scheefheflini helde naer t'vastpunt.

*Parallela.

*Centrum gravitatis.

X. Vervolgh.

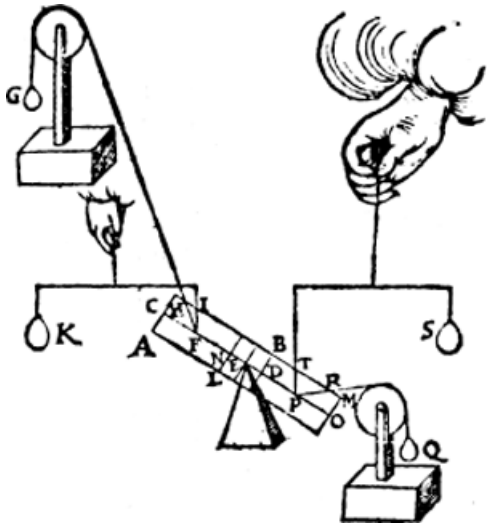

LAET ons stellen een form ghelijck an die des 9 veruolghs, alleen daer in verschillende dat dese F H wyct ouer d'ander sijde van F I, ende dat den houck H F C, euen sy anden houck R P O, waer duer G anden pilaer A M euen soo grooten ghewelt doet als Q, ende om de redenen des 9 veruolgs (die wy om cortheyt ouerslaen) G doet euen sulcken ghewelt anden pilaer A B, als Q anden pilaer L M; Nu ghelijck T P, tot P R, alsoo S tot Q door het 9^{e} veruolgh, maer I F is euen an T P, ende F H an P R, ende K an S, ende G an Q, daerom ghelijck I F tot F H, also K tot G.

XI Vervolgh.

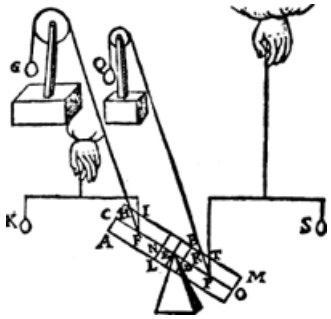

LAET ons stellen een form ghelijck an die des 10 veruolgs, alleen daer in verschillende dat dese P R wyckt ouer d'ander sijde van P T, ende dat P R euewydich sy met F H, waer deur Q an den pilaer A M, euen soo grooten ghewelt doet als G, ende om de redenen des 9^{e} veruolghs, Q doet euen sulcken gheweldt anden pilaer L M, als G anden pilaer A B, Nu ghelijck I F tot F H, also K tot G door het 6 veruolgh: Maer T P is euen an I F, ende P R an F H, ende S an K, ende Q an G, daerom ghelijck T P tot P R, also S tot Q. Ende inder seluer voughen salmen van den anderen ghestalten door haer contrarien altijt dese eueredenheyt bewysen.

XII. Vervolgh.

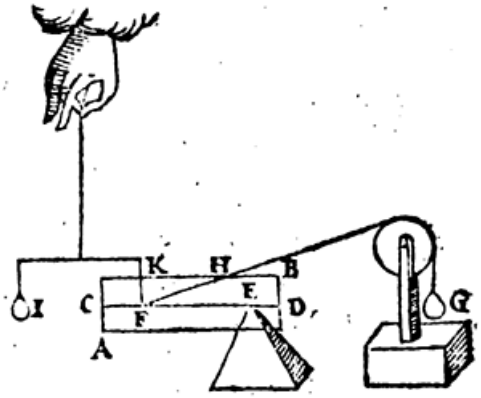

MAER dat dese * eueredenheydt oock bestaet inde ghestalt daer den as euewydich is vanden * sichteinder, wort aldus bethoont: Laet A B een pilaer sijn, diens as C D * euewijdich sy vanden sichteinder, ende t'vastpunt daer in E, ende t'roerlick punt F, ende G t'scheefhefwicht dat den pilaer in die ghestalt houdt, wiens scheefheflini F H, ende I trechthefwicht dat den pilaer oock in die ghestalt houdt, wiens rechtheflini F K; T'welck soo sijnde, Laet K F tot F H een ander reden hebben (soot mueghelick waer) dan I tot G, By voorbeelt K F sy tot F H, als 1 tot 2, maer I tot G, als 3 tot 7. Dit so ghenomen, laet ons den pilaer der eerste form neerduwen, ofte der tweeder form oplichten tot dat K F sulcken reden hebbe tot F H, als 3 tot 7, ende alsdan sal G oock euestaltwichtich sijn teghen den pilaer door de voorgaende vervolghen; Inder voughen dat den pilaer hoogher ende leegher verheuen, sal teghen G euestaltwichtich blijven, t'welck openbaer onmueghelick is, als oock * wisconstlick sal blijcken door t'volghende 22 voorstel. K F dan en heeft tot F H gheen ander reden dan I tot G.

* *Proportio.*
* *Horizonte.*
* *Parallela.*
* *Mathematicè.*

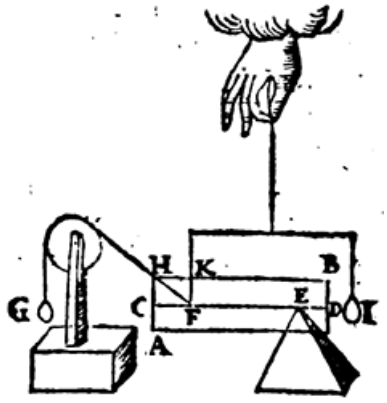

UYT dese voorgaende bescrijuen wy een vertooch soodanich.

XII. Vertooch. XX. Voorstel.

WESENDE inden as des pilaers een vastpunt, ende een roerlick, daer an hy door een rechthefwicht ende scheefhefwicht in seker standt gehouden wort: Ghelijck rechtheflini tot scheefheflini, also rechthefwicht tot scheefhefwicht.

TGHEGHEVEN. Laet A B een pilaer sijn diens as C D, ende t'vast-

punt E, ende roerlick punt F, daeran den pilaer door t'rechthefwicht G in die ghestalt ghehouden wort, daer an oock den pilaer door t'scheefhefwicht H (welverstaende G gheweert sijnde) in die ghestalt ghehouden wort, ende de rechtheflini snie de sijde des pilaers in I, maer de scheefheflini snie de selue sijde in K: Ick seg dat ghelijck de rechtheflini I F, tot de scheefheflini F K, alsoo trechthefwicht G, tot het scheefhefwicht H. waer af t'bewys uyt de voorgaende openbaer is.

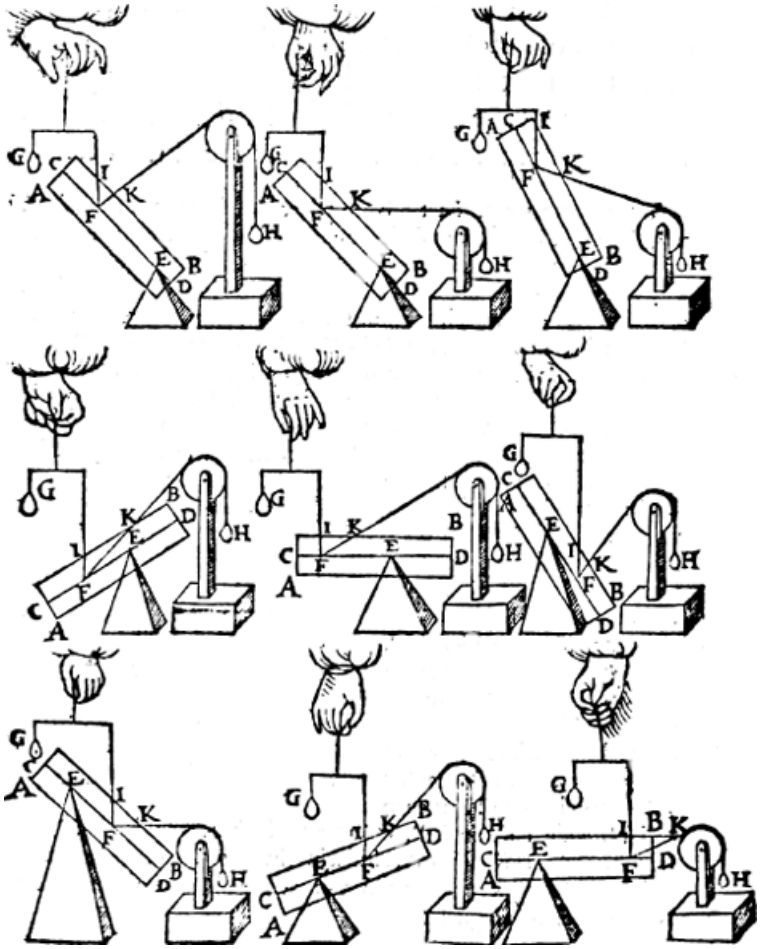

T'BESLVYT. Wesende dan inden as des pilaers een vastpunt, &c.

MERCKT. Soo eenighe der linien als I F, F K, de sijde des pilaers niet en sneen, men sal die sijde voorder trecken tot dat sy ghesneen wort, als inde voorgaende laetste form.

XIII. Vertooch. XXI. Voorstel.

WESENDE inden as des pilaers een vastpunt, ende een roerlick, daer an hy door een rechtdaelwicht en*de* scheefdaelwicht in seker stant gehouden wort: Ghelijck rechtdaellini tot scheefdaellini, also rechtdaelwicht tot scheefdaelwicht.

T'GHEGHEVEN. Laet A B een pilaer sijn, diens as C D, ende vastpunt E, ende roerlick punt F, daer an den pilaer door trechtdaelwicht G in die ghestalt ghehouden wort, daer an oock den pilaer door t'scheefdaelwicht H (welverstaende G gheweert sijnde) in die ghestalt ghehouden wordt, ende de rechtdaellini snie de sijde des pilaers in I, maer de scheefdaellini snie de selue sijde in K. TBEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat ghelijck de rechtdaellini I F tot de scheefdaellini F K, alsoo t'rechtdaelwicht G tot het scheefdaelwicht H. TBEREYTSEL. Laet ons teeckenen t'punt L, alsoo dat E L euen sy an E F, ende voughen an t'punt L t'rechthefwicht M, dat den pilaer in die ghestalt can houden, diens rechtheflini L N: Insghelijcx t'scheefhefwicht O, dat den pilaer oock in die ghestalt can houden, wiens scheefheflini L P euewydich sy met F K.

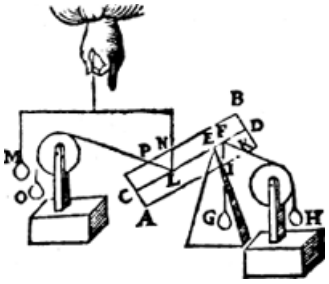

TBEWYS. Ghelijck N L tot L P, alsoo M tot O, duer het 20^{e} voorstel, maer de macht van G is anden pilaer euen met de macht van M, en*de* de macht van H met die van O duer het 13^{e} voorstel, ende I F is euen an L N, ende F K, an L P; Daerom ghelijck de rechtdaellini I F tot de scheefdaellini F K, alsoo t'rechtdaelwicht G tottet scheefdaelwicht H, Sghelijcx sal oock t'bewys sijn van alle d'ander ghestalten als inde formen hier na volghende.

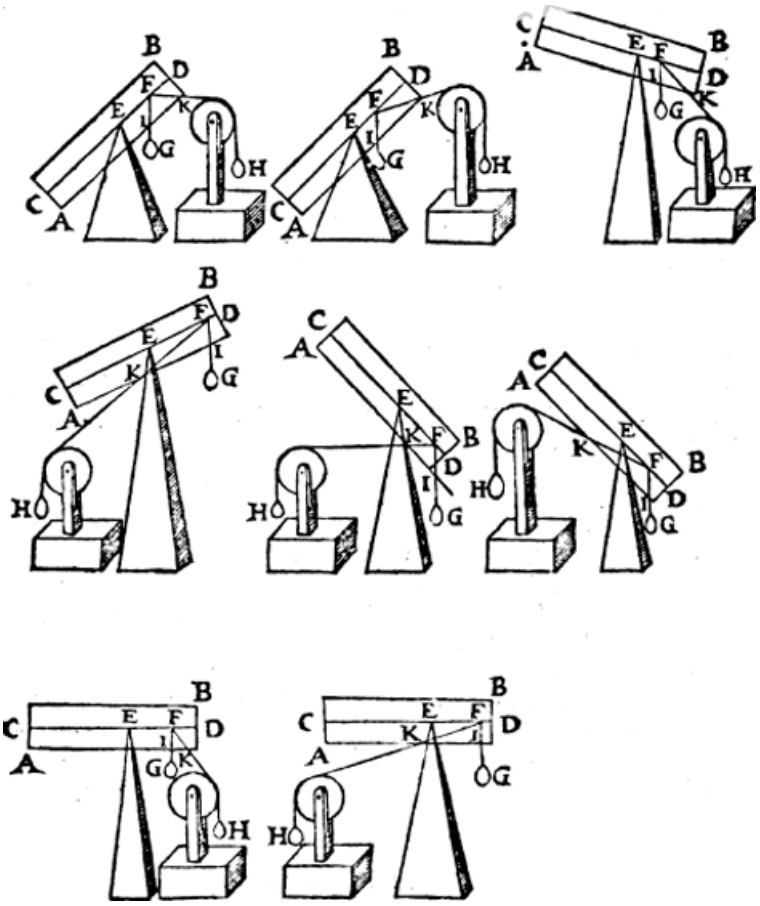

T'BESLVYT. Wesende dan inden as des pilaers een vastpunt ende een roerlick, &c.

IX. Eysch. XXII. Voorstel.

WESENDE ghegheuen een bekenden pilaer, met een vastpunt inden as, ende een roerlick punt, an t'welck eenich onbekent treckghewicht den pilaer in ghegheuen ghestalt houdt: Dat treckwicht bekent te maken.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een pilaer sijn wegende 6 □, ende ghedeelt als int 1e voorstel, ende t'vastpunt sy X, ende het roerende punt S, an t'welck gheuoecht sy een onbekent scheefhefwicht Y, met den pilaer euestaltwichtich, ende sijn scheefheflini snie de sijde des pilaers A B in OE. T'BEGHEERDE. Wy moeten dat onbekende scheefhefwicht Y bekent maken.

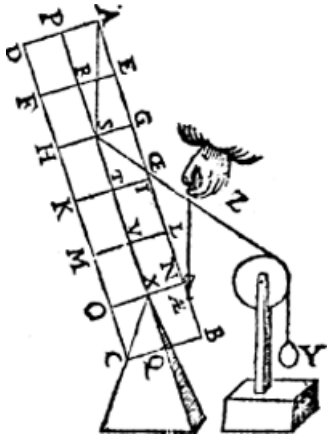

TWERCK. Men sal sien wat rechthefwicht an S den pilaer in die ghestalt soude houden, wort beuonden door 14e voorstel, van 4 □, daer naer salme*n* ondersoucken wat reden eenighe * hanghende lini als Z AE, heeft tot Z OE, ick neme als van 2 tot 1, daer uyt seg ick 2 gheeft 1, wat t'rechthefwicht van 4 □? comt voor Y 2 □, t'welck ick seg sijn waer ghewicht te sijne. T'BEREYTSEL. Laet ons trecken de hanghende door S welcke sy A S. T'BEWYS. Ghelijck A S tot S OE, also t'rechthefwicht tottet scheefhefwicht Y door het 20e voorstel, maer den driehouck OE Z B, is ghelijck anden driehouck OE S A, welcker * lijckstandige linien sijn OE Z met OE S, ende Z AE met S A: Daerom ghelijck A S tot S OE, alsoo AE Z tot Z OE, ende vervolghens ghelijck AE Z 2, tot Z OE 1, also t'rechthefwicht 4 □ tot Y, daerom Y weghende 2 □ is bekent ghemaect, t'welck wy bewysen moesten. Ende sghelijcx sal den voortganck sijn in allen anderen voorbeelden.

*Perpendicularis.

*Homologa.

T'BESLVYT. Wesende dan ghegheuen een bekenden pilaer met een vastpunt inden as, &c.

Ie Merck.

WY *souden inde wercking hebben mueghen segghen*, *A S* 2, *gheeft S* OE 1, *wat t'rechthefwicht* 4 □? *comt voor Y* 2 □, *maer op dat sy lijckformigher souden siin an t'ghene inde daet gheschiet* (*want men can binnen int lichaem qualick de linien A S*, *S* OE *trecken) wy hebben de hanghende lini Z AE int voorbeelt uytwendich genomen*.

IIe Merck.

TIS *openbaer door de* * *verkeerde ende oueranderde Eueredenheydt*, *hoe dat elck van d'ander onbekende* * *palen als Rechthefwycht*, *Rechtheflini*, *Scheefheflini*, *Pilaer*, *door drie bekende palen altijt bekent sullen worden*, *welcker bescriuing wy om de cortheyt achterlaten*.

*Inuersam & alterna*m *proportionem*.
**Terminorum*.

XIIII. Vertooch. XXIII. Voorstel.

EVEN ghewichten der trecklinien van een selfde punt des as, ende op verscheyden sijden met den as euen houcken makende; doen anden pilaer euen ghewelden.

TGHEGHEVEN. Laet A B een pilaer sijn diens as C D, ende vastpunt daer in E, en*de* t'roerlick punt F, an t'welck een scheefhefwicht G sy, dat den pilaer in die ghestalt houde, ende diens scheefheflini F H. Laet oock an t'selue punt F gheuoucht wesen een scheefhefwicht I, ouer d'ander sijde, ende met G euewichtich, ende diens scheefheflini F K, den houck K F D euen make anden houck H F C.

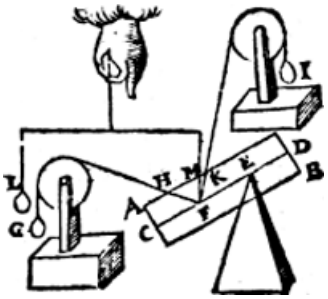

T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat I anden pilaer euen sulcken ghewelt doet als G, te weten dat I (G gheweert sijnde) den pilaer oock in die gestalt sal houden.

T'BEREYTSEL. Laet an t'punt F gheuoucht worden t'rechthefwicht L dat den pilaer oock in die ghestalt can houden, ende sijn rechtheflini sy F M.

T'BEWYS. Want de linien F H, F K, sijn tusschen de * euewydighe H K, C D, ende dat den houck H F C, euen is (door t'ghegheuen) an den houck K F D, so sijn F H ende F K euen, waer uyt volght dat ghelijck M F tot F H, alsoo M F tot F K, Maer ghelijck M F tot F H, alsoo L tot G, daerom oock ghelijck M F tot F K, also L tot G; maer I is euen an G door t'ghestelde, ghelijck dan M F tot F K, alsoo L tot I. T'welck so sijnde, I houdt den pilaer in die ghestalt door het 20 voorstel. Sghelijcx sal oock t'bewijs sijn in alle ander voorbeelden.

*Parallelas.

T'BESLVYT. Euen ghewichten dan der trecklinien van een selfde punt des as, ende op verscheyden sijden met den as euen houcken makende; doen anden pilaer even ghewelden, t'welck wy bewysen moesten.

XV. Vertooch. XXIIII. Voorstel.

ALS des ghewichts trecklini rechthouckich op den as is; Soo doedet anden pilaer ghegeuener ghestalt de grootste ghewelt.

T'GHEGHEVEN. Laet A B een pilaer sijn diens as C D, ende vastpunt E, ende roerlick punt F, waer an gheuoucht is t'scheefhefwicht G, dat den pilaer in die ghestalt houdt, ende also dat sijn scheefheflini H F rechthouckich op den as C D is, Laet oock an F gheuoucht worden t'scheefhefwicht I, euen an G, ende sijn scheefheflini sy K F.

T'BEGEERDE. Wy moeten bewysen dat G meerder ghewelt doet anden pilaer, dan I, oock gheen meerder ghewelt daer an doen en can.

T'BEREYTSEL. Laet ons an F voughen t'rechthefwicht L dat den pilaer in die ghestalt houden can, diens rechtheflini F M. T'BEWYS.

A. *Alle hefwicht dat minder reden heeft tot L, dan siin heflini tot F M, is te licht om den pilaer in die ghestalt te houden, duer het* 20e *voorstel:*

I. *I is hefwicht dat minder reden heeft tot L, dan siin heflini K F tot F M.*

I. *T'hefwicht I dan is te licht om den pilaer in die ghestalt te houden.*

DES * bewysredens tweede voorstel wort aldus bethoont, T'ghewicht G (t'welck den pilaer in die ghestalt houdt) heeft sulcken reden tot L, als H F tot F M, maer I is euen an G, ende K F is meerder dan F H,+ daerom I heeft minder reden tot L, dan K F tot F M, waer duer soo wy bouen gheseyt hebben, t'gewicht I is te licht om den pilaer in die ghestalt te houden; maer G cander hem in houden, G dan doet anden pilaer meerder ghewelt dan I. Maer dat G daer an gheen meerder doen en can, is daer uyt openbaer, dat van F op de sijde des pilaers gheen corter lini en can ghetrocken worden dan F H, anghesien sy daer op rechthouckich is.

*Syllogismi.

+*47. v.1.b.E.*

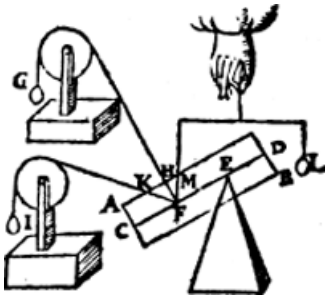

T'BESLVYT. Als dan des ghewichts trecklini rechthouckich op den as is, soo doedet an den pilaer ghegheuener ghestalt de grootste ghewelt, t'welck wy bewysen moesten.

Vervolgh.

HET blijft dat hoe de houcken der trecklinien vande ghewichten, op den as den rechthouck naerder sijn, hoe de ghewichten meerder ghewelt doen; Ende ter contrarie hoe sy vanden rechthouck meer verschillen, hoe de ghewichten minder ghewelt doen.

XVI. Vertooch. XXV. Voorstel.

TWEE oneuewydighe linien daer een pilaer an hangt beyde oneindelick voortghetrocken, snien malcanderen inde swaerheydts middellini des pilaers.

Ie Voorbeelt.

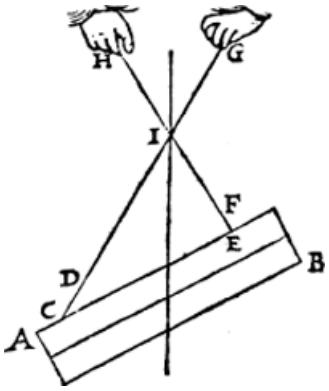

T'GHEGHEVEN. Laet A B een pilaer sijn hanghende ande twee oneuewydige linien C D, E F, welcke voortghetrocken sijn tot G, H, sniende malcander in I. T'BEGEERDE. Wy moeten bewysen dattet punt I inde swaerheyts middellini is des pilaers A B. TBEWYS. Den houck F E C, ofte I E C, ofte H E C, is al een selfden houck, also oock is D C E, ofte I C E, ofte G C E, daerom wat punten wy inde linien H E, ende C G voor uytersten nemen, den pilaer houdt daer an sijn ghegheuen standt. Laet ons nemen I, ghemeen uyterste punt van d'een ende d'ander lini, den pilaer dan houdt daer an sijn ghegeuen standt. Maer hanghe*n*de den pilaer an t'punt I, so is de * hanghende door I des pilaers swaerheydts middellini inde welcke I is.

**Perpendicularis*.

IIe Voorbeelt.

T'GHEGHEVEN. Laet A B een pilaer sijn hanghende ande oneuewydighe linien C D, E F, welcke voortghetrocken sijn tot G, H, sniende malcander in I. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewijsen dattet punt I, inde swaerheydts middellini is des pilaers A B. TBEWYS. Laet ons D G ende F H ansien voor stylen ofte stiue linien daer den pilaer op rust, welcke door de 2^{e} begheerte niet en breken noch en buygen; der seluer ghewelt is euen ande ghewelt der linien C D, E F, want ghelijck dese den pilaer in sijn ghegheuen standt houden alsoo oock die. Ende wat punten wy inde linien D G, F H voor uytersten nemen, den pilaer

houdt daer op sijn ghegheuen standt. Laet ons nemen I, ghemeen uyterste punt van d'een en d'ander lini; den pilaer dan houdt daer op (* Wisconstlick verstaende) sijn ghegheuen standt, maer rustende den pilaer op t'punt I, soo is de hanghende door I des pilaers swaerheydts middellini, inde welcke I is.

*Mathematicè.

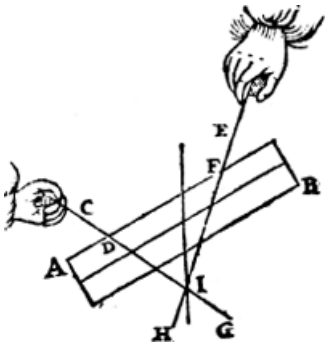

III. Voorbeelt.

T'GHEGHEVEN. Laet A B een pilaer sijn welcke in die standt ghehouden wort door de scheefdaellini C D, ende scheefheflini E F, de selue sijn voortghetrocken tot G, H, sniende malcanderen in I.

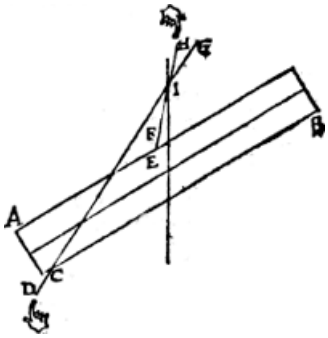

T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat I inde swaerheydts middellini is des pilaers A B. T'BEWYS. Laet ons G C ansien voor styl, ofte stijue lini ende nemen dat de macht die an D int neertrecken was, nu neersteeckende sy in yder punt tusschen C en G daermen haer stelt, ende den pilaer A B, sal alsoo op allen punten diemen tusschen C, G en*de* E, H voor uytersten neemt, sijn ghegheuen standt houden. Laet ons nemen I ghemeen uyterste van d'een en d'ander lini, den pilaer dan houdt daer an sijn ghegheuuen standt; maer hanghende den pilaer an t'punt I, de hanghende door I is des pilaers swaerheyts middellini, inde welcke I is.

IIII. Voorbeelt.

T'GHEGHEVEN. Laet A B een pilaer sijn, welcke in die standt ghehouden wort door de scheefdaellini C D, ende de scheefheflini E F, de selue sijn voortghetrocken tot G H, sniende malcanderen in I.

T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat I inde swaerheyts mid-

dellini is des pilaers A B. T'BEWYS. Laet ons H E ansien voor stijl, ofte stiue lini, ende nemen dat de macht die an E int opheffen was, nu opstekende sy in yder punt tusschen E en H, daermen haer stelt, ende den pilaer A B sal also op allen punten diemen tusschen C G ende E H voor uytersten neemt, sijn ghegheuen standt houden. Laet ons nu nemen I ghemeen uyterste punt van d'een en dander lini, den pilaer dan houdt daer op sijn ghegheuen standt, maer rustende den pilaer op t'punt I, soo is de hanghende door I des pilaers swaerheydts middellini, inde welcke I is.

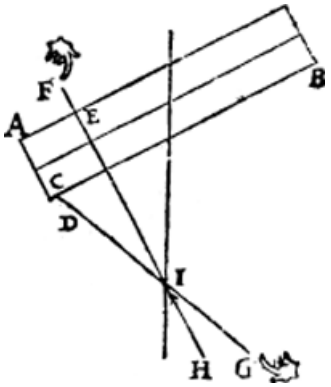

T'BESLVYT. Twee oneuewydighe linien dan, daer een pilaer an hangt beyde oneyndelick voortghetrocken, snien malcanderen inde swaerheydts middellini des pilaers, t'welck wy bewysen moesten.

XVII. Vertooch. XXVI. Voorstel.

SOO d'eene der twee linien daer een pilaer an hangt rechthouckich op den * sichteinder is, d'ander salder oock rechthouckich op sijn: Ende sooder d'een scheefhouckich op is, dander salder oock scheefhouckich op wesen: Ende soo dese naer die neigt, die sal naer dese neighen: Maer so dese van die wyckt, die sal oock van dese wycken.

*Horizontem.

T'GHEGHEVEN. Laet A B een pilaer sijn hanghende an twee linien, d'een C D rechthouckich op den sichteinder, d'ander E F (soot mueghelick waer) scheefhouckich, ende G H sy des pilaers swaerheydts middellini. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen t'hinhoudt des voorstels. T'BEREYTSEL. Laet C D ende E F voortghetrocken worden, sniende malcander in I. T'BEWYS. Soo den pilaer in die ghestalt blijft hanghende ande linien C D, E F, sy sal op alle vastpunten in die voortghetrocken linien de selue ghestalt houden, ouermidts de houcken I C E, ende I E C, niet en veranderen: Daerom ghenomen I

ghemeen vastpunt dier twee linien, den pilaer sal daer an in sijn ghegheuen standt blijuen hanghende, ende I C sal swaerheydts middellini sijn: maer dat is onmueghelick, wanttet G H haer euewydeghe is. T'selue sal oock alsoo bethoont worden als de lini E F ouer dander sijde neigt. Wesende dan I C rechthouckich op den sichteinder, d'ander lini als E F en cander niet scheefhouckich op sijn; nootsaecklick dan rechthouckich: Ende veruolghens sooder E F scheefhouckich op is, dander moeter oock scheefhouckich op sijn.

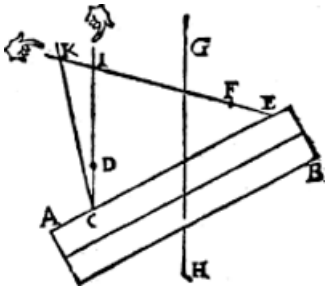

VOORDER, anghesien E F neigt naer de sijde van A, soo sal de lini die den pilaer in die ghestalt houdt moeten neighen naer E F. Want laetse (soot mueghelick waer) daer van wycken, als C K, sniende de voortghetrocken E I in K, inder voughen dat de hanghende lini door K, sal om de redenen als bouen swaerheydts middellini wesen des pilaers, t'welck noch ongheschicter is dan doen wy die seyden door I te vallen: D'ander lini dan die den pilaer in de ghestalt can houden, en wyckt van E F niet, sy en is met haer oock gheen euewydighe als bouen bethoont is, ende ter sijden uyt te wijcken is openbaer onmueghelick, sy neigt dan nootsaecklick naer E F. Ende soo E F over d'ander sijde neigde, men sal insghelijcx bethoonen dat d'ander lini van haer wycken sal.

T'BESLVYT. Soo d'eene dan der twee linien, &c.

XVIII. Vertooch. XXVII. Voorstel.

HANGHENDE een pilaer euestaltwichtich teghen twee scheefhefwichten: Ghelijck scheefheflini tot rechtheflini, alsoo elck scheefhefwicht tot sijn rechthefwicht.

T'GHEGHEVEN. Laet A B een pilaer sijn wiens as C D, ende twee punten daer in E, F, welcker scheefhefwichten die hem in die standt houden sijn G, H, ende rechthefwichten I, K, ende scheefheflinien E L, F M, ende rechtheflinien E N, F O. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat gelijck L E tot E N, alsoo G tot I, ende ghelijck M F tot F O, alsoo H tot K. T'BEWYS. Laet ons F ansien voor vastpunt, ende E voor t'roerlick, daerom (door het 20^{e} voorstel) ghelijck L E

tot E N, alsoo G tot I. Laet ons ten tweeden E ansien voor vastpunt, ende F voor t'roerlick; Daerom (door t'voornoemde 20^{e} voorstel) ghelijck M F tot F O, alsoo H tot K.

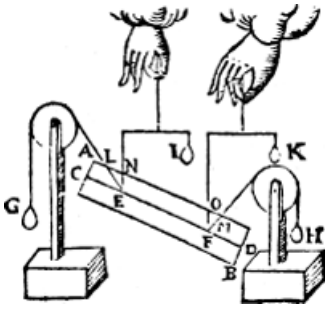

T'BESLVYT. Hanghende dan een pilaer euestaltwichtich teghen twee scheefhefwichten: Gelijc scheefheflini tot rechtheflini, alsoo elck scheefhefwicht tot sijn rechthefwicht, t'welck wy bewysen moesten.

Vervolgh.

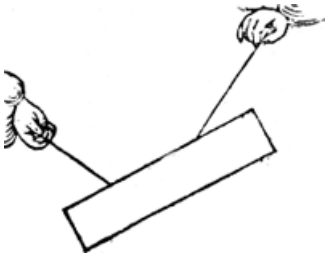

HANGHENDE een bekende pilaer an twee oneuewydige linien als hier neuen; T'blyckt dat bekent sal worden hoe veel ghewichts an yder lini hangt, ofte hoe veel ghewelts yder lini doet.

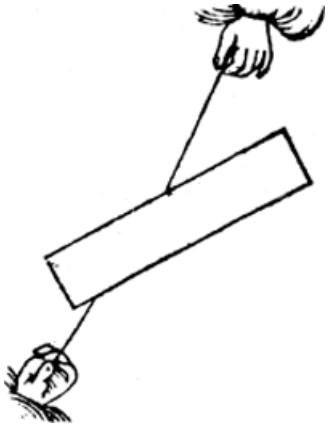

Merckt.

WY *hebben tot veel voorbeelden der voorstellen deses boucx*, *genomen den pilaer*, *als bequaemste form tot de verclaring des voornemens*, *oock vastpunt ende*

roerlickpunt ghestelt inden as. *Wy sullen nu door dit laetste voorstel*, *bethoonen de reghelen van dien gemeen te wesen over alle formen der lichamen hoedanich sy siin met vastpunt ende roerlickpunt daert valt*.

XIX. Vertooch. XXVIII. Voorstel.

ALLE de * eueredenheden, welcke hier vooren beschreuen sijn vanden pilaer tot de ghewichten an hem hanghende, ende dier ghewichten linien: De selue te wesen van yder lichaem tot de ghewichten an hem alsoo hanghende, ende dier ghewichten linien.

*Proportiones.

T'GHEGHEVEN. Laet ons t'voorbeelt nemen der eueredenheydt des 20e voorstels aldus: Het sy een pilaer A B, diens as C D, ende swaerheyts middelpunt E, ende vastpunt daer in F, ende roerlick punt G, an t'welc gheuoucht sy een scheefhefwicht H, dat den pilaer in die ghestalt houde, dien*s* scheefheflini G I. Daer naer trechthefwicht K, dat den pilaer oock in die ghestalt houde, diens rechtheflini G L, alwaer wy segghen, ghelijck I G tot G L, also H tot K.

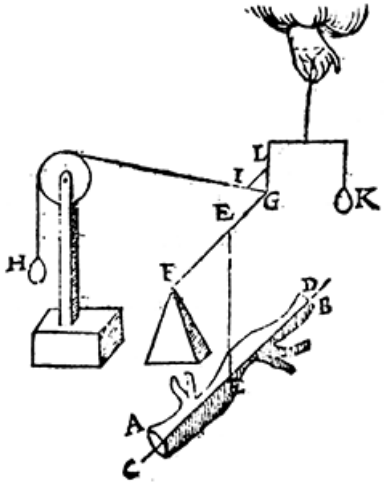

T'BEGHEERDE.Wy moeten bewysen dat dese eueredenheydt niet alleenlick also en bestaet in t'lichaem A B een pilaer sijnde, maer van sulcke form alst valt.

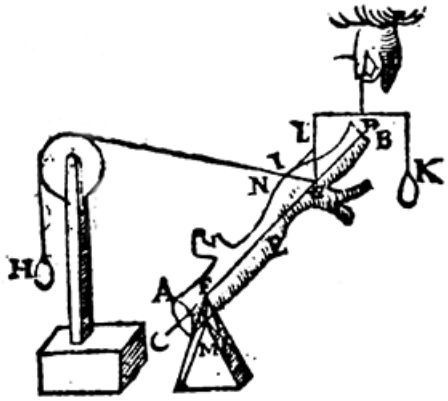

TBEWYS. Laet ons den pilaer A B (blijuende de linien F G ende I L op haer plaetsen) neertrecken, alsoo dat hy bliue hanghende an sijn * swaerheyts middelpunt E, wiens ghestalt dan sy als hier neuens. Ende door de 3e begheerte den pilaer en veroirsaect op de punten F, G, gheen ander swaerheydt dan d'eerste; ende alles blijft noch euestaltwichtich, ende ghelijck I G tot G L, alsoo noch H tot K.

*Centrum grauitatis

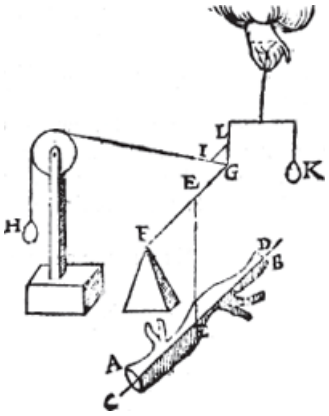

LAET nu de form des pilaers (al de stoff bliuende) verandert worden in eenighe ander ongheschickte form, als A B hier neuens, diens swaerheytds middelpunt E sy, ende een rechte lini daer deur C D (welcke vinding des swaerheyts middelpunts ende rechter linien inde Weeghdaet verclaert sal worden, * werckelick, niet Wisconstelick) ende alles blijft noch euestaltwichtich, ende ghelijck I G tot G L, alsoo noch H tot K.

*Mechanicè non Mathematicè.

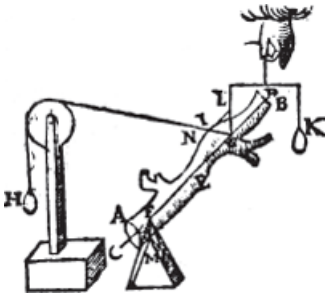

LAET nu t'lichaem A B opghetrocken worden, tot dat F G is inde lini C D, wiens ghestalt dan sy als hier neuens, ende alles blijft noch euestaltwichtich: want het lichaem A B hoogher ofte leegher hanghende, blijft van een selfde ghewicht door de 3e begheerte, ende veruolghens ghelijck I G tot G L, alsoo noch H tot K. De eueredenheydt dan des 20e voorstels en is niet alleenelick alsoo met den pilaer, maer met yder lichaem: Ende der ghelijcke salmen oock alsoo bethoonen van al t'ghene hier vooren in alle d'ander voorstellen vanden pilaer gheseyt is.

TBESLVYT. Alle de eueredenheden dan, welcke hier vooren bescreuen sijn vanden pilaer tot de ghewichten an hem hanghende, ende dier ghewichten linien; de selue sijn van yder lichaem tot de ghewichten an hem alsoo hanghende, ende dier ghewichten linien, t'welck wy bewysen moesten.

Vervolgh.

TIS oock openbaer dat de ghegheuen punten als F, G, niet nootsaeckelick en moeten inde lini C D sijn, maer daert valt. by voorbeelt ande uytersten des lichaems M, N, Want voortghetrocken de lini I N tot inde rechte C D, t'welck ick neem te vallen in G; sghelijcx ghetrocken door M de * hanghende tot inde lini C D, welcke ick neem te vallen in F, de voornoemde eueredenheyt, te weten ghelijck I G tot G L, alsoo H tot K, blijft noch staende.

*Perpendiculare

EINDE DES EERSTEN BOVCX.

Het tweede bovck vande * beghinselen der weeghconst, dwelck is vande vinding der swaerheydts middelpvnten, B*eschreuen door Simon Steuin.*

*Elementis.

WY hebben in t'eerste bouck tot het beschriuen der wichtighe ghedaenten, ghenomen een pilaer (voldoende aldaer het voornemen) diens swaerheyts middelpunt door ghemeene wetenschap bekent is, maer in veel ander lichamen en ghebueret niet also, wel is waer dattet door een corte ghemeene reghel in allen werckelick te vinden is, so door t'eerste voorstel der * Weeghdaet blijcken sal, maer met de * Wisconstighe vinding ist anders ghestelt; Daer af heeft eerst gheschreuen Archimedes in platten, ende naer hem Frederic Commandin in lichamen: Wy sullen tottet een en t'ander (ouermits het een * afcoemst van beghinselen is, byde voorgaende wel dienende, ende tottet volgende, so wel WATERWICHT, als WEEGHDAET, seer noodich) het onse voughen, ende alles naer onse oirden verspreyden, daer af beschrijuende der Beghinselen tweede bouck.

*Praxis.

* *Mathematica*.

*Species.

Wat de * bepalinghen belangt vande Meetconstige formen, die bygheualle hier yemandt begheeren mocht, wy nemen die * door t'ghestelde voor bekent uyt de * Meetconst; Alleenelick dit daer af segghende, dat wy t'woort *Parabola*, ofte *Rectanguli coni sectio*, beteeckenen met *Brantsne*: Ende *Conoidale Rectangulum*, met *Brander*; Reden, dat dier formen * daet voornamelicxt bestaet int ontsteken ofte branden.

Definitiones.

Per Hypothesin.

Geometria.

Effectus.

Eerst vande vinding der swaerheyts middelpvnten * vande platten.

Planis.

BY *aldien de platten eenich ghewicht hadden, ende datmen toeliete die te wesen inde reden haerder grootheden, wy souden eyghentlick mueghen spreken van haer Swaerheydt, Swaerheyts middelpunt, Swaerheyts middellini, &c. Maer*

anghesien in t'plat gheen ghewicht en is, soo en isser eyghentlick sprekende gheen Swaerheydt, Swaerheydts middelpunt, noch Swaerheyts middellini in; D*aerom moetmen dit alles* [*] *lijckspreucklick verstaen, ende nemen als door t'ghestelde, dat der platten ghewichten inde reden haerder grootheden sijn, want* T'valsche wort toeghelaten, op datmen t'waerachtighe daer duer leere.

[*] *Metaphoricè.*

I. Vertooch. I. Voorstel.

YDER plats middelpunt der form, is oock sijn swaerheyts middelpunt.

1e Voorbeelt.

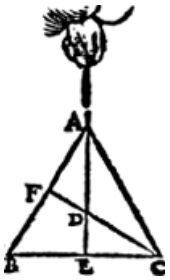

T'GHEGHEVEN. Laet A B C een euesijdich driehouck wesen, diens formens middelpunt sy D. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat D oock het swaerheyts middelpunt is des driehoucx A B C. T'BEREYTSEL. Laet ghetrocken worden van A tot int middel van B C, de lini A E, sghelijcx van C tot int middel van A B, de lini C F. T'BEWYS. Wesende de driehouck A B C opghehanghen by de lini A E, het deel A E C sal euewichtich hanghen teghen A E B, want sy sijn euen groot, ghelijck, ende van ghelijcker ghestalt; A E dan is swaerheyts middellini des driehoucx A B C, Ende om de selue reden sal F C oock des driehoucx swaerheyts middellini sijn, maer dese snien malcanderen in des formens middelpunt D, ende elck dier linien heeft in haer het swaerheyts middelpunt, tis dan D.

IIe Voorbeelt.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een euewydich vierhouck sijn, diens formens middelpunt E. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat E oock het swaerheyts middelpunt is. T'BEREYTSEL. Laet ghetrocken worden F G, tusschen de middelpunten van A D ende B C, insghelijcx H I, tusschen de middelpunten van A B ende D C.

T'BEWYS. Wesende den vierhouck opgehanghen by de lini H I. Het deel H I D A sal euewichtich hanghen tegen H I C B, want sy sijn euegroot ghelijck ende van ghelijcker ghestalt; H I dan is swaer-

heyts middellini des vierhoucx A B C D, Ende om de selue reden sal F G oock des vierhoucx swaerheyts middellini sijn, maer dese doorsnien malcanderen in E, ende elck dier linien heeft in haer het swaerheyts middelpunt, tis dan E.

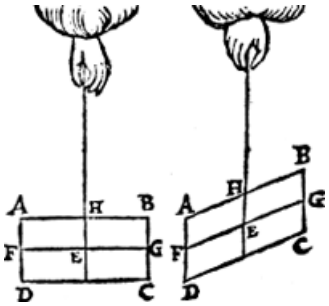

IIIe Voorbeelt.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een gheschickt ofte inschriuelick vijfhouck wesen, diens formens middelpunt F sy. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat F oock het swaerheyts middelpunt is.

T'BEREYTSEL. Laet ghetrocken worden van A tot int middel van D C, de lini A G; sghelijcx van B tot int middel van E D, de lini B H. T'BEWYS. Wesende den vijfhouck opghehanghen by de lini A G, het deel A G D E sal euewichtich hanghen teghen het deel A G C B, want sy sijn euegroot, ghelijck, ende van ghelijcker ghestalt: A G dan is swaerheyts middellini des vijfhoucx, ende om de selue reden sal B H ooc des selfden vijfhoucx swaerheyts middellini wesen; maer dese doorsnien malcanderen in des formens middelpunt F, ende elck dier linien heeft in haer het swaerheyts middelpunt, tis dan F. Sghelijcx sal oock t'bewys sijn in allen anderen hebbende een formens middelpunt als Seshoucken, Ronden, Scheefronden, &c.

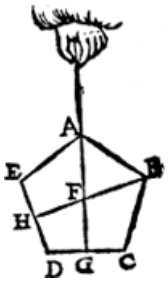

T'BESLVYT. Yder plats middelpunt der form dan, is oock sijn swaerheyts middelpunt, t'welck wy bewysen moesten.

II. Vertooch. II. Voorstel.

YDER driehoucx swaerheydts middelpunt, is inde line ghetrocken vanden houck tot int middel der sijde.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C een driehouck sijn van form soot

valt, waer in vanden houck A tot in D middel vande sijde B C, ghetrocken is de lini A D. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat des driehoucx swaerheyts middelpunt inde lini A D is. T'BEREYTSEL. Laet ons trecken E F, G H, I K, euewydighe van B C, sniende A D in L, M, N, daernaer E O, G P, I Q, K R, H S, FT, euewydighe metA D.

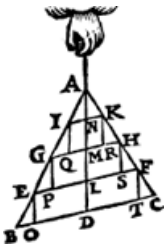

T'BEWYS. Ouermits E F euewydighe is van B C, ende E O, F T met L D, soo sal E F T O, euewydich vierhouck sijn, wiens E L euen is met L F, oock met O D ende D T, waer deur het swaerheyts middelpunt des vierhoucx E F T O in D L is, door het 1^{e} voorstel deses boucx. Ende om de selue reden sa1 het swaerheyts middelpunt des euewydichs vierhoucx G H S P wesen in L M, ende van I K R Q in M N , ende vervolghens het swaerheyts middelpunt der form I K R H S F T O

E P G Q ghemaect vande voornoemde drie vierhoucken, sal wesen inde lini N D, ofte A D. Nu ghelijck hier in beschreuen sijn drie vierhoucken, alfo canmendcr oneindelicke sulcke vierhoucken in beschrijuen, ende des binneschreuens formens swaerheyts middelpunt, sal altijt sijn (om de redenen als vooren) inde lini A D. Maer hoe datter sulcke vierhoucken meer sijn, hoe dat den driehouck A B C min verschilt vande binneschreuen form der vierhoucken; want treckende linien euewydich van B C door de middelen van A N, N M, M L, L D, t'verschil des laetsten ghestalts, sal effen den helft sijn van t'verschil des voorgaenden ghestalts. Wy connen dan door dat oneindelick naerderen sulck een form binnen den driehouck stellen, dattet verschil tusschen haer ende den driehouck, minder sal wesen dan eenich ghegheuen plat hoe cleen het sy: Waer uyt volght, dat stellende A D als swaerheydts middellini, so sal t'staltwicht des deels A D C, min verschillen van t'staltwicht des deels A D B, dan eenich plat datmen soude connen gheuen hoe cleen het sy, waer uyt ick aldus strie.

A. *Neuen alle verschillende staltswaerheden, can een swaerheydt ghestelt worden minder dan haer verschil;*
O. *Neuen dese staltswaerheden A D C ende A D B, en can gheen swaerheydt ghestalt ghestelt worden minder dan haer verschil;*
O. *Dese staltswaerheden dan A D C ende A D B en verschillen niet.*

Daerom A D is swaerheyts middellini, ende vervolghens t'swaerheyts middelpunt des driehoucx A B C is in haer. T'BESLVYT. Yder driehoucx swaerheydts middelpunt dan is inde lini ghetrocken vandeп houck tot int middel der sijde, t'welck wy bewysen moesten.

I. Eysch. III. Voorstel.

WESENDE ghegheuen een driehouck: Sijn swaerheyts middelpunt te vinden.

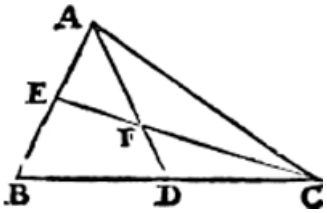

T'GHEGHEVEN.. Laet A B C een driehouck wesen. T'BEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheytds middelpunt vinden. T'WERCK. Men sal van A tot int middel van B C, trecken de lini A D, sghelijcx van C tot int middel van A B, de lini C E, sniende A D in F: Ick seg dat F t'begheerde swaerheydts middelpunt is. T'BEWYS. T'swaerheyts middelpunt des driehoucx A B C, is inde lini A D, ende oock in C E, duer het 2^{e} voorstel, tis dan F, t'welck wy bewysen moesten. T'BESLVYT. Wesende dan ghegheuen een driehouck: Wy hebben sijn swaerheydts middelpunt gheuonden naer den eysch.

III. Vertooch. IIII. Voorstel.

HET swaerheyts middelpunt eens driehoucx deelt de lini vanden houck tot int middel der sijde alsoo, dattet stick naer den houck, dobbel is an t'ander.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C een driehouck sijn, ende vanden houck B een lini ghetrocken worden tot D int middel van A C, sghelicx van C een lini tot E int middel van A B, sniende B D in F voor swaerheyts middelpunt des driehoucx A B C. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat C F dobbel is an F E. T'BEWYS. Ghetrocken de reden E B 1 tot B A 2, vande reden C D 1 tot D A 1 (dat is *Reden* 1/2 van *Reden* 1/1) * daer rest de *Reden* van C F tot F E, maer treckende *Reden* 1/2 van *Reden* 1/1 daer blijft *Reden* 2/1 C F dan ís tot F E, alsvan 2.tot 1.

**Door t'verkeerde des 12 cap. I. lib. Almag. Ptolem.*

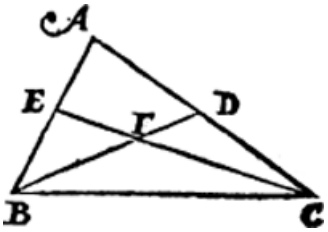

T'BESLVYT. Het swaerheyts middelpunt dan eens driehoucx deelt de lini vanden houck tot int middel der sijde alsoo, datter stick naer den houck dobbel is an t'ander, t'welck wy bewysen moesten.

IIII. Vertoogh. V. Voorstel.

WESENDE twee sijden eens driehoucx elck ghedeelt in drie euen deelen: De lini tusschen de twee punten der deeling naest de derde sijde, streckt door des driehoucx swaerheyts middelpunt.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C een driehouck wesen, van t'welck yder sijde A B ende B C ghedeelt sy in drie euen deelen, met de punten D, E, F, G, ende tusschen de punten E, G, naest de derde sijde B C, sy ghetrocken de lini E G. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat E G duer des driehoucx A B C swaerheyts middelpunt streckt.

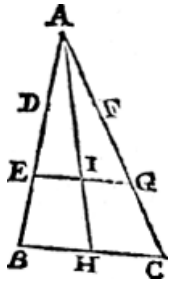

T'BEREYTSEL. Laet ons trecken van A tot int middel van B C, de lini A H, sniende E G in I. T'BEWYS. Ouermits A E sulcken reden heeft tot E B, als A G tot G C, soo is E G euewydighe met B C, ende veruolghens E I is euewydighe met B H, daerom ghelijck A E tot E B, alsoo A I tot I H, maer A E is dobbel tot E B door t'ghegheuen, daerom A I is dobbel tot I H, maer wesende A I dobbel tot I H, soo is I t'swaerheyts middelpunt des driehoucx A B C door het 4^{e} voorstel, daerom E G streckt door des ghegheuen driehoucx swaerheyts middelpunt. T'BESLVYT. Wesende dan twee syden eens driehoucx elck ghedeelt in drie euen deelen, de lini tusschen de twee punten der deeling naest de derde syde, streckt door des driehoucx swaerheyts middelpunt, t'welck wy bewysen moesten.

II. Eysch. VI. Voorstel.

WESENDE ghegheuen een * rechtlinich plat:
Sijn swaerheyts middelpunt te vinden.

Planum rectilineum.

Ie Voorbeelt.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een ongheschict vierhouck wesen. T'BEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheyts middelpunt vinden.

T'WERCK. Men sal den vierhouck deelen in twee driehoucken met de lini A C, ende vinden het swaerheyts middelpunt van elck driehouck, duer het 3^{e} voorstel, dat van A C B sy E, ende van A C D sy F,

ende de lini E F sal balck wesen. Daer naer salmen maken twee euewydige vierhoucken van een selfde hoogde, als G H I K, euen anden driehouck A C D, ende G H L M, euen anden driehouck A C B, daer naer deelende den balck F E in N, alsoo dat den erm N E, sulcken reden hebbe tot den erm N F, als H I tot H L; Ick seg dat N t'begheerde swaerheyts middelpunt is.

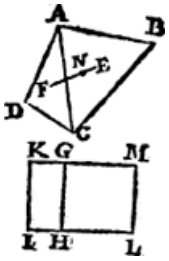

IIe Voorbeelt.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D E een ongheschickt vijfhouck sijn.

T'BEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheyts middelpunt vinden.

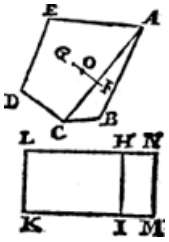

T'WERCK. Men sal trecken A C, ende vinden. t'swaerheyts middelpunt des driehoucx A C B door het 3e voorstel, t'welck F sy, en*de* vande vierhouck A C D E duer t'voorgaende 1e voorbeelt , t'welck G sy, ende de lini F G sal balck wesen, daer naer salmen maken twee euewydighe vierhoucken van een selfde hoochde, als H I K L euen anden vierhouck A C D E, ende H I M N euen anden driehouck A C B, deelende den balck G F in O, alsoo dat den erm O F, sulcken reden hebbe tot den erm O G, als I K tot I M; Ick seg dat O t'begheerde swaerheyts middelpunt is.

IIIe Voorbeelt.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D E F een ongheschickt seshouck sijn. T'BEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheyts middelpunt vinden.

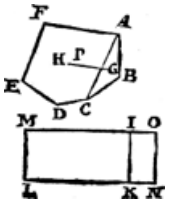

T'WERCK. Men sal trecken A C, ende vinden t'swaerheydts middelpunt des driehoucx A C B duer het 3e voorstel, t'welck G sy, ende vanden vijfhouck A C D E F, duer

het voorgaande 2^{e} voorbeelt, t'welck H sy, ende de lini C H sal balck wesen. Daer naer salmen maken twee euewydighe vierhoucken van een selfde hoochde, als I K L M, euen anden vijfhouck A C E. F, ende I K N O

euen anden driehouck A C B, deelende den balck H G in P, alsoo dat den erm P G, sulcken reden hebbe tot den erm P H, als de lini K M tot K N; Ick seg dat P t'begheerde swaerheydts middelpunt is. Welcke maniere van wercking in allen anderen veelsijdeghe platten ghelijck sal sijn ande voorgaende.

Merckt.

Wy hebben hier bouen voorbeelden beschreuen alwaer t'ghegheuen plat verkeert wort in euenhooghe ende euewydighe vierhoucken, wy connen t'selfde oock doen sonder soodanighe verkeering, daer af wy verscheyden voorbeelden beschrijuen sullen als volght.

IIIIe Voorbeelt.

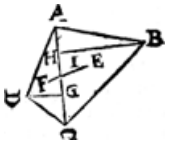

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een ongheschickt vierhouck wesen. T'BEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheydts middelpunt vinden. T'WERCK. Men sal den vierhouck deelen in twee driehoucken, met de lini A C, ende vinden t'swaerheydts middelpunt van elcken driehouck door het 3^{e} voorstel, dat van A C B sy E, ende vanden driehouck A C D sy F, de lini dan E F is balck. Daer naer salmen trecken D G ende B H, beyde rechthouckich op A C, deylende den balck F E en I, alsoo dat den erm I E, sulcken reden hebbe tot den erm I F, als D G tot B H; Ick seg dat I t'begheerde swaerheyts middelpunt is.

Ve Voorbeelt.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D E een ongheschickt vijfhouck sijn. T'BEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheyts middelpunt vinden. T'WERCK. Men sal den vijfhouck deelen in drie driehoucken, met eenighe linien als A D, A C, vindende daer naer het swaerheyts middelpunt des vierhoucx A C D E duer het.4^{e} voorbeelt, t'welck F sy, ende des driehoucx A C B duer het 3^{e} voorstel, t'welck G sy, ende de lini F C, is balck, Daer naer ghetrocken B H rechthouckich op A C; Ende C I met E K rechthouckich op A D, men sal der drie linien A D, A C, H B, vinden de vierde *

**Propertionalis*

eueredníghe, welcke sy L M, deelende * den balck F G in N, alsoo dat den erm N G
sulcken reden hebbe tot den erm N F, ghelijck C I met E K, tot L M; Ick seg dat
N het begheerde swaerheydts middelpunt is.

*Door het 12. v. 6. B. E.

VI. Voorbeelt.

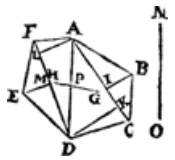

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D E F een ongheschickt seshouck sijn. T'BEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheydts middelpunt vinden. T'WERCK. Men sal den seshouck deelen in vier driehoucken, met eenighe linien als A C, A D, F D, vindende daer naer het swaerheyts middelpunt des vierhoucx A D C B door het 4^{e} voorbeelt, t'welck G sy, ende des vierhoucx A D E F, t'welck H sy, ende de lini H G is balck. Daernaer ghetrocken B I ende D K rechthouckich op A C, insghelijcx A L ende E M beyde rechthouckich op F D, men sal der drie linien welcker eerst F D, de tweede A C, de derde B I met K D, vinden de vierde eueredrnighe, welcke N O sy, deelende den balck H G in P, also dat den erm P G, sulcken reden hebbe tot den erm P H, ghelijck A L met E M, tot N O; Ick seg dat P het begheerde swaerheyts middelpunt is. En*de* soo salmen voort mueghen varen met ander veelhouckeghe platten.

T'BEWYS. Ghelijck int eerste voorbeelt H I tot H L, alsoo den erm N E tot den erm N F, maer ghelijck H I tot H L, alsoo den vierhouck^{+} G H I K, tot den vierhouck G H L M, ghelijck dan G H I K tot G H L M, also N E tot N F, maer G H I K is euen an den driehouck A C D, ende G H L M anden driehouck A C B door t'werck, ghelijck dan den driehouck A C D tot A C B, alsoo den erm N E tot N F. Het punt dan N is (door het 1^{e} voorstel des 1^{en} boucx) des vierhoucx swaerheyts middelpunt. Sghelijcx sal oock bewys sijn des 2^{e} ende 3^{e} voorbeelts.

$^{+}$1. *v. b. B. E.*

T'vierde voorbeelt is openbaer als wy bewesen hebben dat ghelijck D G, tot H B, alsoo den driehouck A C D, tot A C B in deser voughen: Nemende A C voor hoochde, ende D G ende H B voor gronden, soo heeft den rechthouck begrepen onder A C ende D G, sulcken reden tot^{+} den rechthouck onder A C ende H B, ghelijck D G tot H B; Maer ghelijck dien rechthouck tot desen, alsoo de driehouck A C D tot A C B, want elck driehouck is sijn rechthoucx helft, ghelijck dan D G tot $^{+}$ H B, alsoo den driehouck A D tot A C B.

$^{+}$1. *v. 6. B. E.*

$^{+}$*4*1. *v. 1. B. E.*

Des 5^{en} voorbeelts bewys sal oock claer sijn als wy bewesen hebben, dat ghelijck E K met I C tot L M, alsoo den vierhouck A C D E tot den driehouck A C B, aldus: Anghesien L M vierde eueredrnighe is der drie A D, A C, H B, de rechthouck begrepen onder A D ende L M, sal euen sijn an den rechthouck begrepen^{+} onder A C ende H B, Laet ons nu E K, I C, L M, ansien voor gronden, wiens ghemeene hoochde A D; Maer ghelijck die gronden

$^{+}$1*6. v. 6. B. E.*

[+] tot malcanderen, alsoo de rechthoucken begrepen onder haer ende hare ghemeene hoochde, daerom oock ghelijck de twee gronden E K, I C, tot den grondt L M, alsoo dier gronden rechthoucken tot deses grondts rechthouck, maer die twee rechthoucken sijn elck het dobbel haers driehoucx; Ghelijck dan E K met I C tot L M, also het dobbel vanden vierhouck A C D E tot den rechthouck begrepen onder A D ende L M: Maer desen is euen an den rechthouck begrepen onder A C ende H B als vooren betoocht is, ende de selue rechthouck begrepen onder A C ende H B is het dobbel des driehoucx A C B, daarom ghelijck E K met I C tot L M, alsoo het dobbel des vierhoucx A C D E tot het dobbel des driehoucx A C B, ende veruolghens ghelíjck E K met I C tot L M, alsoo den vierhouck A C D E tot den driehouck A C B, waer uyt de reste openbaer is. T'bewys van het 6[e] voorbeelt is duer dit oock kennelick ghenouch. T'BESLVYT. Wesende dan ghegheuen een rechthouckich plat: Wy hebben sjn swaerheydts middelpunt gheuonden naer den eysch.

[+]1.*v. 6. B. E.*

Merckt.

MY *is onder het drucken ter handt ghecomen, Fredric Commandins [*] verclaring ouer de viercanting der Brantsne van Archimedes, alwaer hy onder het 6[e] voorstel de manier beschrijft, om t'swaerheyts middelpunt te vinden van yder rechtlinich plat, ende dat op een ander wijse als de twee voorgaande. So ymant tottet ouersien der selue begheerich waer, salse daer vinden.*

[*]*Commentarius in quadraturam paraboles.*

V. Vertooch. VII. Voorstel.

HET swaerheyts middelpunt des vierhoucx met twee [*] euewydighe sijden, is inde lini tusschen dier sijden middelpunten.

[*]*Parallelis.*

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een vierhouck sijn, diens twee euewydighe sijden A B ende D C, ende de lini uyt E middel van A B, tot F middel van D C, E F.

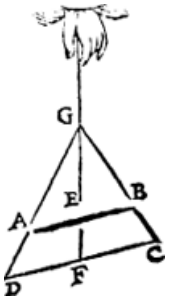

T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat t'swaerheyts middelpunt des vierhoucx A B C D inde lini E F is. T'BEREYTSEL. Laet de drie linien D A, F E, C B, voortghetrocken worden, welcke om de [*] eueredenheyt der linien A E, E B, D F, F C, vergaren sullen in een selfde punt t'welck G sy. T'BEWYS. Laet ons den driehouck G D C ophanghen byde lini G F, ende het deel G F C sal euestaltwichtich sijn, teghen G F D door het 2[e] voorstel, waer deur oock t'swaerheyts mid-

[*]*Proportion*en.

delpunt des driehoucx G D C inde lini G F is. Maer den driehouc G E B, is oock euestaltwichtich teghen den driehouck C E A, daerom van euestaltwychtighe ghetrocken euestaltwichtighe, de resten als de vierhoucken E F D A, E F C B, sulllen noch euestaltwichtich blijuen, ende haer swaerheyts middelpunt noch inde lini G F, maer niet uyt de form in E G; Nootsaecklick dan in E F. T'BESLVYT. Het swaerheydts middelpunt dan des vierhoucx met twee euewydighe sijden, is inde lini tusschen dier sijden middel punten, t'welck wy bewysen moesten.

VI. Vertooch. VIII. Voorstel.

HET swaerheyts middelpunt des vierhoucx met twee euewydighe sijden, deelt de lini tusschen dier euewydighens middelpunten also, dat het stick naer de minste sijde, tot het ander, sulcken reden heeft, als tweemael de meeste sijde met eenmael de minste, tot tweemael de minste met eenmael de meeste.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een vierhouck wesen met twee euewydighe sijden A B, D C, ende de lini tusschen haer middelpunten sy E F, ende t'swaerheydts middelpunt sy G. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat ghelijck tweemael D C met eenmael A B, tot tweemael A B met eenmael D C, also G E tot G F. T'BEREYTSEL. Laet ghetrocken worden D B, ende ghedeelt in drie euen deelen met de punten H, I, ende door de selue ghetrocken worden K L, ende M N, euewydich van D C, sniende E F in O en P. Daer naer de lini D E, sniende M I in Q, Ende B F sniende K L in R, Ende ten laetsten R Q.

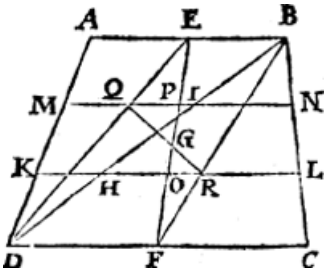

T'BEWYS. Anghesien het swaerheydts middelpunt des driehoucx B D C , is in B F, duer het 2^{e} voostel, ende oock in H L duer het 5^{e} voorstel, soo is R, sijn swaerheyts middelpunt, en*de* om de selue reden is Q swaertheyts middelpunt des driehoucx A B D, ende Q R is dier driehoucken balck, inden welcken haer beyder, dat is des vierhoucx A B C D, swaerhcyts

middelpunt is, t'selue is oock in E F duer het 7e voorstel, daerom G is t'swaerheyts middelpunt des vierhoucx A B C D. Maer want de twee driehoucken C D B ende A B D sijn tusschen twee euewydighe A B en-+de D C, so sijn sy inde reden van haer gronden, dat is ghelijck den driehouck C D B tot A B D, alsoo D C tot A B: Maer ghelijck den driehouck C D B tot A D B, also den erm G Q tot G R duer het 1e voorstel des 1en boucx, ghelijck dan D C tot A B, alsoo G Q tot C R; maer ghelijck G Q tot G R, alsoo P G tot G O (want sy tusschen de euewydeghe M N, K I sijn) ghelijck dan D C tot A B, alsoo G P tot P O, daerom oock ghelijck tweemael D C met eenmael A B, tot tweemaal A B met eenmael D C, also tweemael G P met eenmael G O, tot tweemael G O met eenmael G P. Maeĸ G E is euen an tweemael G P met eenmael G O, ende G F is euen an tweemael G O met eenmael G P, daerom ghelijck tweemael D C met eenmael A B, tot tweemael A B met eenmael D C, alsoo G E tot G F. T'BESLVYT. Het swaerheyts middelpunt dan des vierhoucx met twee, &c.

+1. *v. 6. B. E.*

III. Eysch. IX. Voorstel

WESENDE ghegheuen t'swaerheyts middelpunt eens plats ende sijns deels, wiens reden an t'ander deel kennelick is: Het swaerheyts middelpunt van t'ander deel te vinden.

I. Voorbeelt.

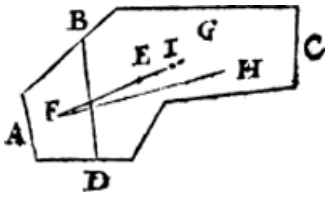

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een rechtlinich plat wesen, diens swaerheyts middelpunt E, ende B D A deel des plats, wiens swaerheyts middelpunt F. T'BEGHEERDE. Wy moeten t'swaerheyts middelpunt vinden des ander deels B D C. T'WERCK. Men sal trecken F E tot in G, alsoo dat F E sulcken reden hebbe tot E G. als t'stick B D C tottet stick B D A: Ick seg dat G t'begheerde swerheyts middelpunt is des ander deels B D C. T'BEWYS. Anghesien t'swaerheyts middelpunt van B D A is F, ende des heels A B C D is E, soo moet t'swaerheyts middelpunt des ander deels B D C sijn in de rechte F E oneindelick voortghetrocken. Want soot mueghelick waer, later daer buyten wesen als H, ende laet ons trecken F H, het swaerheyts middelpunt dan des heels sal in F H sijn, maer dat is teghen * t'ghestelde, wantet E is; Ten is dan niet buyten F E oneindeliek voortghetrocken maer daerin. Latet nu wesen

**Hypothesin.*

(soot mueghelick waer) tusschen de punten E G als I; Maer den langsten erm E F sal dan meerder reden hebben tot den cortsten E I, dan de swaerste swaerheyt B D C tot de lichtste B D A, twelck teghen het 1e voorstel des len boucx waer. Ten is dan tusschen E G niet: Sghelijcx salmen oock bethoonen datter bouen G niet en is. Tis dan nootsaecklick G, t'welck wy bewysen moesten.

II Voorbeelt.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een rondt wesen diens * halfmiddelline E A, ende swaerheyts middelpunt E sy, ende trondt A F G H, deel des rondts A B C D, ende sijn swaerheyts middelpunt I, ende * middellini A G. T'BEGHEERDE. Wy moeten het swaerheyts middelpunt vinden des ander deels, dat is der maen A B C D H G F.

*Semidiameter.

*Diameter.

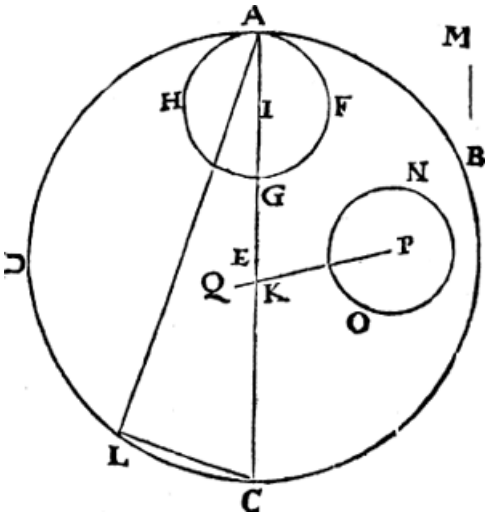

T'WERCK. Men sal I E voorttrecken tot in K, also dat I E sulcken reden hebbe tot E K, als de maen A B C D H G F tot het rondt A F G H, ende K sal t'begheerde swaerheydts middeldelpunt wesen, Daer af t'bewys ghelijck sal sijn an tvoorgaende. Maer om de reden dier maen tot dat rondt te vinden, men sal trecken C L euen met A G, daernaer A L, vindende de derde everednighe welcker eerste A L, de tweede L C, ende de derde sy M, Ende A L tot M, sal de reden sijn der maen tot het rondt A F G H. Want ouermits A L C rechthouck is (reden dat sy int half rondt staet) het ront diens middelli-+ ni A L, sal euen sijn ande maen, ende A L tot M is de * ghedobbelde reden van A L tot L C, dat is van A L tot A G, daerom &c.

+31. v. 3. B. E.

*Duplicata ratie.

Sghelijcx soudemen voortvaren dat int rondt A B C D meer ronden ghebraken; by voorbeelt het rondt N O, wiens middelpunt P. Want

P K voortghetrocken tot in Q, alsoo dat P K sulcken reden hadde tot K Q, als het restende tot het rondt N O, so soude Q t'begheerde swaerheyts middelpunt sijn. Ende alsoo met allen anderen formen welcker deelen reden kennelick is. T'BESLVYT. Wesende dan ghegheuen de swaerheyts middelpunten eens plats ende sijns deels, wiens reden an t'ander deel kennelick is: wy hebben het swaerheyts middelpunt gheuonden des ander deels naer den eysch.

VII. Vertooch. X. Voorstel.

YDER * brantsnees swaerheyts middelpunt is in haer middellini.

*Parabola.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een brandtsne sijn diens middellini A D. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat t'swaerheyts middelpunt inde lini A D is. T'BEREYTSEL. Laet ons trecken de linien E F, G H, I K, euewydighe van B C, ende sniende A D in L, M, N, daer naer E O, G P, I Q, K R, H S, F T, euewydighe van A D.

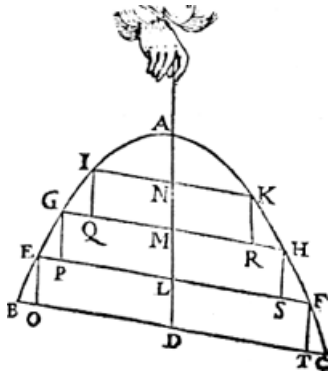

T'BEWYS. Ouermidts E F euewydighe is van B C, ende E Q, F T, van L D, soo sal E F T O euewydich vierhouck sijn, wiens E L euen is met L F, oock met O D ende D T, waer duer t'swaerheyts middelpunt van E F T O, in D L is duer het 1e voorstel, Ende om de selue reden sal t'swaerheyts middelpunt des euewydich vierhoucx G H S P in L M wesen, ende van I K R Q in M N, ende veruolghens t'swaerheyts middelpunt der form I K R H S F T O E P G Q, ghemaeckt vande voornoemde drie vierhoucken sal inde lini N D oft A D sijn. Maer hoe darter sulcke vierhoucken meer gheschreuen worden, hoe dattet verschil des brandtsnees A B C, ende der binnenschreuen form van die vierhoucken vergaert, minder is, wy connen dan door dat oneindelick naerderen sulck een form binnen de brantsne stellen, dattet verschil tusschen haer en*de* de brantsne, minder sy dan eenich ghegheuen plat hoe cleen het sy, waer uyt volght, dat stellende A D als swaerheyts middellini, so sal F t'staltwicht des deels A D C, min verschillen van t'staltwicht des deel A D B, dan eenich plat

datmen soude connen gheuen, hoe cleen het sy, waer uyt ick aldus strije:

A. *Neuen alle verschillende staltswaerheden, can een swaerheyt ghestelt worden minder dan haar verschil;*
O. *Neuen dese staltswaerheden A D C ende A D B, en can gheen swaerheyt ghestelt worden minder dan haer verschil;*
O. *Dese staltswaerheden dan A D C ende A D B en verschillen niet.*

Daerom A D is swaerheyts middellini, ende veruolghens het swaerheyts middelpunt des branders A B C is in haar. T'BESLVYT. Yder brandtsnees swaerheyts middelpunt dan, is in haer middellini, t'welck wy bewysen moesten.

VIII. Vertoogh. XI. Voorstel.

ALLER brantsneens middellinien worden van het swaerheyts middelpunt * eueredelick ghedeelt.

*Proportionaliter

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D ende *a b c d* twee onghelijcke brantsneen sijn, diens middellinien A D, ende *a d*, ende swaerheyts middelpunten E, ende *e*. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat ghelijck A E tot E D, alsoo *a e* tot *e d*.

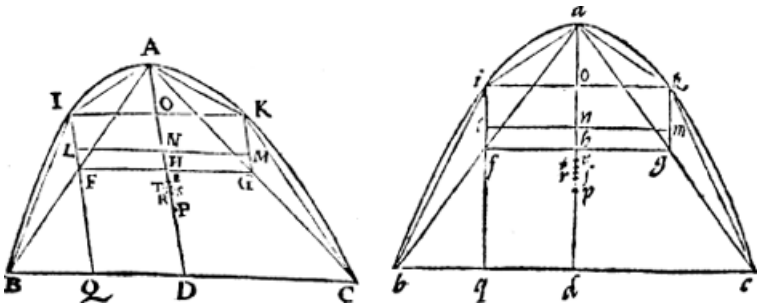

T'BEREYTSEL. Laet ons trecken de linien A B, A C, die deelende in haer middelen F, G, ende trecken F G sniende A D in H, daer naer F I ende G K euewydighe van A D, ende daer naer I A, I B, K A, K C, ende laet ons stellen L in I F, alsoo dat I L dobbel sy an L F, sghelijcx M, alsoo dat K M dobbel sy an M G, ende laet ons trecken L M, sniende AD in N, ende I K sniende A D in O, ende laet ons stellen P, alsoo da: A P dobbel sy an P D, ende laet ons I F voorttrecken tot Q inden grondt B C. Nu anghesien A P dobbel is an P D, so is P t'swaerheyts middelpunt des driehoucx A B C, ende omme de selue reden L, M,

swaerheyts middelpunten der twee driehoucken A B I, ende A C K, en*de* veruolghens, want sy euen sijn, soo is N haer beyde swaerheyts middelpunt. N P dan is balck, de selue ghedeelt in R, alsoo dat den erm N R sy tot R P, als den driehouck A B C tot de twee driehoucken A B I, A C K, dat is, als 4 tot 3 (want alle brantsne is tot den driehouck als A B C ghelijck 4 tot 3, duer het 24 voorstel der viercanting des brantsnees van Archim. daerom, &c.) Laet ons nu derghelijcke linien ende punten oock [+] beschrijuen inde brantsne *a b c*. T'BEWYS. Ghelijck A D tot A O, also het viercant van D B tottet viercant van O I; Maer D Q is euen an O I, ende D Q is den helft van D B (want F is t'middel van A B, ende F Q is euewydich van A D) daerom het viercant van D B, is viervoudich an t'viercant van D Q, ofte van O I, ende veruolghens A D is viervoudich tot A O, daerom A O is 1/4 van A D, ende O H oock 1/4 (want A H is den helft van A D, ouermits F C ghetrocken is uyt de middelen van A B, A C) daerom doet N H 1/12 van A D, daer toeghedaen H D 1/2, comt voor N D 7/12, daer af ghetrocken P D 1/3, rest voor P N 1/4: Maer N R is viervoudich tot R P, daerom R P doet 1/20, daer toe P D 1/3, doet voor R D 23/6, daerom R A de reste der lini, doet 37/60, Ghelijck dan 37 tot 23, a1so A R tot R D, ende met de selue reden is bethoontdat *a y* tot *y d* oock is als 37 tot 23. Dese twee rechtsideghe formen dan ghelijckelick beschreuen in verscheyden brandtsneen, hebben het swaerheyts middelpunt in haer middellinien, also dat de deelen onder malcanderen [*] euerednich sijn. Ende so wy inde brandtsnekens B I, I A, A K, K C, driehoucken beschreuen, soo ghedaen is inde brantsneen A B I, A C K vindende daer naer t'swaerheyts middelpunt des heels binnescreuen rechtlinich plats, t'welck ick neem dat hier S soude wesen, ende daer *s*, wy souden inder seluer voughen als vooren bethoonen, dat ghelijck A S tot S R, also a *s* tot *s y*. Maer wy connen duer sulck oneindelick inschriuen der rechtlinighe formen oneindelick naerderen naer E, ende *e*, ende ghelijcksideghe platten sullen altijt der middelliniens A D twee sticken euerednich ghedeelt hebben duer haer swaerheyts middelpunt, ende vervolghens de heele brantsneen A B C, *a b c*, sullen die deelen euerednich hebben. Want laet (soot mueghelick waer) T t'swaerheyts middelpunt sijn des brantsnees A B C, ende *e* van *a b c*, ende laet ons teeckenen *t*, dat ghelijck E T tot T S, alsoo *e t* tot *t s*. Nu alsmen duer t'inschrijuen veelsidegher formen in *a b c*, sal ghecommen sijn tot *t*, men sal met ghelijcke veelsideghe formen in A B C, ghecomen sijn tot T, daerom T sal t'swaerheyts middelpunt sijn der binneschreuen form, ende oock des heelen brantsneens A B C, t'welck ongheschickt is. T'BESLVYT. Aller brantsneens middellinien dan, worden van het swaerheyts middelpunt eueredelick ghedeelt, t'welck wy bewysen moesten.

[+] *20. v.* 1. *B. Appol.*

[*] *Proportionales*

IIII. Eysch. XII. Voorstel.

WESENDE ghegheuen een * brentsne: Huer swaerheyts middelpunt te vinden.

*Parabola.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C een brandtsne sijn, diens middellini A D. T'BEGHEERDE. Wy moeten haer swaerheyts middelpunt vinden. T'WERCK. Men sal de middellini A D, deelen in E, alsoo dat A E tot E D de reden hebbe van 3 tot 2: Ick seg dat E t'begheerde swaerheyts middelpunt is. T'BEREYTSEL. Laet ghetrocken worden de rechte linien A B, ende A C, ende de selue ghedeelt in haer middelen F, G, ende ghetrocken worden F G sniende A D in H, daer naer F I ende G K euewydighe van A D, ende laet ghestelt worden t'punt L in I F, inder voughen dat I L sy tot L F, als A E trot E D: Laet oock ghestelt worden t'punr M in K G, alsoo dat M G euen sy an L F, ende laet ghetrocken worden L M sniende A D in N,ende I K sniende A D in O, ende laet I F voortghetrocken worden tot Q, inden grondt B C, ende laet ghestelt worden t'punr P, alsoo dat A P dobbel sy an P D, ende P sal swaerheyts middelpunt sijn des driehoucx A B C. ende want L, M, als swaerheyts middelpunten ghestelt sijn der brantsnekens A B I, ende A C K, soo sal N swaerheyts middelpunt sijn dier twee brandtsnekens, daerom ghedeelt den balck P N, alsoo dat d'een erm sulcken reden hebbe tot d'ander, als den driehouck A B C tot die twee brantsnekens, wy sullen t'begheerde hebben; maar de heele brantsne heeft sulcken reden tot den driehouck A B C als 4 rot 3 (duer het 24 voorstel vande viercanting der brantsne van Archimed.) daerom den driehouck A B C heeft sulcken reden tot de twee brantsnekens, als 3 tot 1; Ghedeelt dan P N alsoo dat het opperste stick, drievoudich sy tot het onderste, wy sullen t'swaerheyts middelpunt des heels hebben. Ist dan dat wy bethoonen t'selue, te vallen in E (welcke E duer t'werck soo staet dat A E is tot E D inde reden van 3 tot 2) so is E het ware swaerheyts middelpunt.

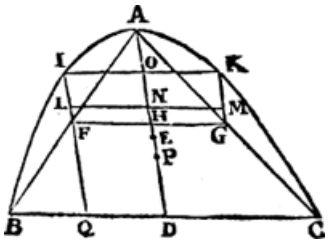

T'BEWYS. A O en*de* O H soo wy verclaert hebben int 11e voorstel, sijn elck 1/4 van A D, Maer ghelijck 3 tot 2, alsoo A E tot E D, ende I L tot L F, ende O N tot N H, daerom ghedeelt O H ¼, in sulcken reden

als 3 tot 2, so sal t'stick N H doen 1/10 van A D, daer toeghedaen 1/2 voor H D, doet voor N D 3/5, daer af ghetrocken P D 1/3 rest voor N P 4/15, de selue is duer t'bereytsel ghedeelt in E, alsoo dat N E is tot E P, als 3 tot 1, daerom E P doet 1/15, daer toe ghedaen P D 1/3, comt voor E D 2/5 van A D: Maer wesende E D 2/5, so sal E A doen 3/5, daerom A E heeft sulcken reden tot E D, als 3 tot 2, ende veruolghens E is t'swaerheyts middelpunt des brantsnees A B C, t'welck wy bewysen moesten.

T'BESLVYT. Wesende dan ghegheuen een brantsne: Wy hebben huer swaerheyts middelpunt gheuonden naer den eysch.

Merckt.

HET *schijnt dat Archimedes ter kennis deses voorstels becommen is, duer een deser twee manieren: D'eerste dat hy lichamelicke brantsneen makende, tot het formen siinder brandtspiegelsd, ofte om andersins hem daer in te oefnen, beuandt duer de daet, dit deel tot dat te wesen, 3 tot 2, souckende daer naer de sekerheyt van dien in deser voughen: Anghesien B A I ende B A C beyde brandtsneen siin, soo worden haer middellinien I F ende A D* [*] *eueredelick ghedeelt van haer swaerheyts middelpunten (soo int 11*[e] *voorstel bewesen is) daerom moet I L tot L F siin, als A E tot E D, maer O N is euen an I L, ende N H an L F, daerom moet O N sulcken reden hebben tot N H, als A E tot E D. Maer als N swaerheyts middelpunt waar der twee brantsnekens, ende P des driehoucx A B C, so moet (ouermits desen driehouck, drievoudich is tot die twee brantsnekens) den erm N E drievoudich siin anden erm E P, waeer uyt sulcken voorstel rijst:* Te vinden twee punten als N, E, alsoo dat de lini O N sulcken reden hebbe tot N H, als A E tot E D. *stellende daer naer A E te doen 3/5 van A D, ende E D de 2/5 ende versouckende alsoo watter uyt volghen soude, heeft beuonden naer maniere als bouen, sulcx waerachtelick te ouercommen mettet begheerde. Ofte soo hy dit aldus niet ghesocht en heeft al tastende, deur de voornoemde reden van 3 tot 2, maer duer lauter cracht der const, soo schijnt dat hy hem t'voornoemde in ghetalen voorghestelt heeft in deser voughen:* Het sijn twee ghetalen O H 1/4 ende H P 1/6; deelt elck alsoo, dat het minste van O H, met het meeste van H P, drievoudich sy an t'minste van H P, ende dat t'meeste van O H sulcken reden hebbe tot sijn minste, als t'meeste van H P + 1/2 tot t'minste van H P + 1/3.

[*] *Propertionaliter.*

V. Eysch. XIII. Voorstel.

WESENDE ghegheuen een ghecorte brantsne: Huer swaerheyts middelpunt te vinden.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een ghecorte brantsne sijn (welverstaende dat A B euewydighe sy met D C) wiens middellini E F.

T'BEGHEERDE. Wy moeten haer swaerheyts middelpunt vinden.

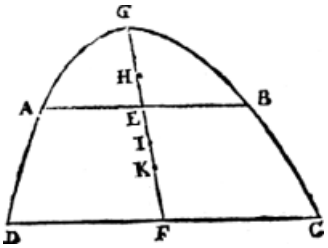

T'WERCK. Men sal de ghecorte brantsne volmaken, daer an stellende t'ghebrekende A B G, daer naer salmen teckenen H, alsoo dat G H sy tot H E, als 3 tot 2: Insghelijcx I, alsoo dat G I sy tot I F, als 3 tot 2. daer naer K,. alsoo dat I H sulcken reden hebbe tot I K, ghelijck de ghecorte brandtsne A B C D, tot de brantsne A B G, Ick seg dat K t'begheerde swaerheyts middelpunt is. T'BEWYS. I is swaerheyts middelpint des heels, ende H des deels, ende ghelijck t'ander deel tot dit, alsoo H I tot I K, daerom K, duer het 9^{e} voorstel is t'begheerde swaerheyts middelpunt, t'welck wy bewysen moesten. T'BESLVYT. Wesende dan ghegheuen een ghecorte brantsne, wy hebben huer swaerheyts middelpunt gheuonden naer den eysch.

Nv vande vinding der swaerheyts middelpvnten vande lichamen.

II. Vertooch. XIIII. Voorstel.

YDER lichaems formens middelpunt, is oock sijn swaerheyts middelpunt.

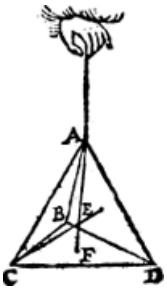

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een * viergrondich wesen, diens formens middelpunt E sy, ende den as van A duer E, tot in F, middelpunt des driehoucx B C D, sy A F. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat E oock is sijn swaerheyts middelpunt. T'BEWYS. Laet ons t'lichaem ophanghen byde lini A F, maer het viergrondich bestaet uyt vier euen ende ghelijcke naelden een selfder ghestalt, wiens ghemeene sop E, daerom A F is des lichaams swaerheyts middelini, ende om de selue reden sal de lini C E oock des swaerheyts middellini sijn. E dan is oock het swaerheyts

*Tetraedron.

middelpunt. Sghelijcx sal oock t'bewys sijn van allen lichamen hebbende middelpunten der form, soo wel vermeerde ende ghecorte gheschicte lichamen, als gheschicte, want soomense ophangt byde middellinien deur eenighen lichamelicken houck, ofte duer het middelpunt haerder gronden ende des formens middelpunt, soo hebben al de naelden (wiens ghemeene sop het formens middelpunt, ende gronden de platten des lichaems sijn) tot allen sijden ghelijcke ghestalt, daerom oock duer ghemeene wetenschap, ende duer de 1^{e} begheerte des 1^{en} boucx, alles hangt an die lini euewichtich, ende veruolghens de sne sulcker twee swaerheyts middellinien malcander sniede in des formens middelpunt, is ock het swaerheyts middelpunt. T'BESLVYT. Yder lichaems formens middelpunt dan, is oock sijn swaerheyts middelpunt.

X. Vertooch. XV. Voorstel.

YDER pilaers swaerheyts middelpunt is int middel vanden as.

Ie Voorbeelt.

T'GHEGHE. Laet A B een driehouckich pilaer sijn diens grondt A C D. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat sijn swaerheyts middelpunt int middel vanden as isT'BEREYTSEL. Laet ons trecken van D tot E int middel van A C de line D E: Daer naer F G ende H I euewydighe van A C, sniende D E inde punten K, L, daer naer de linien F M, H N, I O, C P, euewydighe met D E, daer naer van A tot Q int middel der sijde D C, de lini A Q: Laet sghelijcx oock beschreuen worden het decsel, ende laet ons den pilaer doorsnien meteen * plat R S euewidich met den grondt A D C, ende S sy int middel van C B.

*Plano.

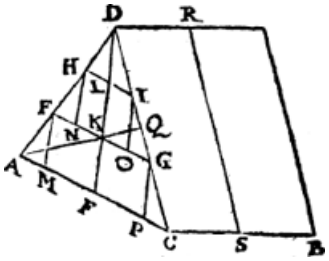

T'BEWYS. T'plat ghetrocken duer D E, ende duer haer * lijckstandighe int decksel, deelt den binneschreuen pilaer uyt die twee vierhouckighe pilaren vergaert, in twee euen ende ghelijcke deelen, ende van ghelijcke ghestalt;

*Homologam.

het doorsnijt dan dier binneschreuen pilaers swaerheydts middelpunt. Maer hoe dattet sulcke vierhouckighe pilaren meer beschreuen sijn inden ghegheuen driehouckighen, hoe dat dese min verschilt van die; wy connen dan duer dat oneindelick

naerderen sulck een form binnen den ghegheuen pilaer beschrijuen, dat haer verschil vande binnescreuen minder sal wesen dan eenich ghegheuen lichaem hoe cleen het sy, waer uyt volgt dat het staltwicht des deels D E C B ouer d'een sijde des plats, min verschillen sal van t'staltwicht des deels ouer d'ander sijde des plats, dan eenich lichaem datmen soude connen gheuen hoe cleen het sy, waer uyt ick aldus strie:

A *Neuen alle verschillende staltswaerheden can een swaerheyt ghestelt worden minder dan haer verschil;*

O. *Neuen dese staltswaerheden en can gheen swaerheyt ghestelt worden minder dan haer verschil;*

O. *Dese staltswaerheden dan en verschillen niet.*

Daerom t'plat duer D E ende haer * lickstandighe int decksel, lijt duer t'swaerheyts middelpunt des ghegheuen pilaers, ofte het swaerheyts middelpunt is in dat plat. Ende om de selue reden ist oock int plat duer A Q, ende haer lijckstandighe int decksel. Maer deser twee platten ghemeene sne is de rechte lini tusschen de swaerheyts middelpunten des grondts ende decsels, welcke lini den as is des ghegeuen pilaets, tswaerheyts middelpunt dan is inden as, het is oock int plat duer R S, want t'selue deelt den pilaer in twee euen, ghelijcke, ende lijckstandighe deelen; Maer dat plat dootsnijt den as in sijn middel, het swaerheyts middelpunt dan is in des as middel.

*Homologam.

IIe Voorbeelt.

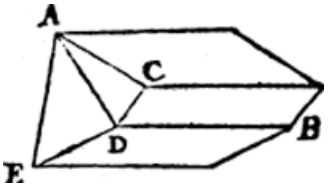

T'GHEGHEVEN. Laet A B een vierhoukich pilaer wesen, diens grondt A C D E. T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat sijn swaerheyts middelpunt int middel vanden as is. T'BEREYTSEL. Laet ons trecken een plat duer A D, ende haer lijckstandighe int decksel, deelende also den ghegheuen pilaer in twee driehouckighe pilaren, welcker yder het swaerheyts middelpunt int middel vanden as heeft duer het 1e voorbeelt, daerom ghetrocken den balck tusschen die twee punten, ende den seluen ghedeelt in sijn ermen, het onderscheydt der ermen sal het swaerheyts middelpunt sijn des ghegheuen pilaers, welck punt valt in t'swaerheyts middelpunt des plats euewydich vanden grondt den pilaer in twee euen stucken deelende, ende t'selue int middel der lini tusschen de swaerheyts middelpunten des gronts ende decksels, dat is int middel vanden as; T'selue salmen oock alsoo bethoonen in yder pilaer. T'BESLVYT. Yder pilaers swaerheyts middelpunt dan, is int middel vanden as, t'welck wy bewysen moesten.

XI. Vertooch. XVI. Voorstel.

YDER * naeldens swaerheyts middelpunt is inden as.

*Pyramidis.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een naelde sijn, diens grondt den driehouck B C D, wiens swaerheyts middelpunt E, ende den as A E.

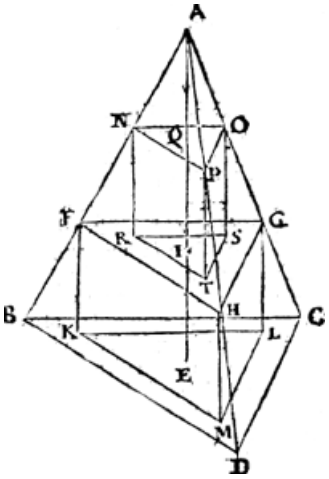

T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat des naeldens swaerheyts middelpunt inden as A E is. T'BEREYTSEL. Laet ons de naelde snien met een plat F G H euewydich met B C D, ende sniende den as A E in I: Laet oock ghetrocken worden F K, G L, H M, euewydich vanden as A E in I: alsoo dat dat de punten K, L, M, int plat sijn des driehoucx B C D , inder voughen dat F G H K L M een pilaer is, wiens grondt I K L euen ende ghelijck is an het decksel F G H , ende ghelijck anden grondt B C D; Daer naer ghelijck de naelde doorsneen was met F G H, laetse noch eenmal alsoo doorsneen sijn met het plat N O P, sniende den as in Q, ende daer uyt oock alsoo ghemaect den pilaer N O P R S T, te weten N R, O S, P T, euewydich vande as A E, ende de punten R, S, T, int plat F G H. T'BEWYS. Anghesien de driehoucken N O P, R S T, F G H, K L M, alle ghelijck sijn anden driehouck B C D, ende dat haer punten Q, I, E, in haer sulcken stant hebben als E ind*en* driehouck B C D, ende dat E des driehoucx B C D swaerheyts is, soo sijn oock die Q, I, E, haer driehouckens middelpunte*n*, waerduer I E as is des pilaers F G H K L M, in wie*n*s middel huer swaerheyts middelpu*n*t is duer het 14^{e} voorstel. Sghelijcx is Q I oock as des pilaers N O P R S T, in wiens middel huer swaerheyts middelpunt is, en*de* vervolghens het swaerheyts middelpunt des lichaems uyt die twee pilaren vergaert is in Q E, daero*m* oock in A E; Maer hoe datter inde naelde sulcke pilaren meer beschreuen worden, hoe dattet verschil der naelde en der

binneschreuen form van sulcke pilaren vergaert, minder is, blijuende nochtan het swaerheyts middelpunt der binneschreuen form altijt inden as A E; Wy connen dan duer dat oneindelick naerderen sulcken form binnen de naelde stellen dattet verschil tusschen haer ende de naelde, minder sal wesen dan eenich ghegheuen lichaem hoe cleen het sy, waer uyt volght dat stellende A E voor swaerheyts middellini, der naelde, soo sal het staltwicht van d'een sijde tot d'ander, min verschillen dan eenighe swaerheyt diemen soude connen gheuen, waer uyt ick aldus strie:

A. *Neuen alle verschillende staltswaerheden can een swaerheyt ghestelt worden minder dan haer verschil;*
O. *Neuen dese staltswaerheden en can gheen swaerheyt ghestelt worden minder dan haer verschil;*
O. *Dese staltswaerheden dan en verschillen niet.*

Sghelijcx sal oock t'bewys sijn van naelden wiens gronden sijn Vierhoucken, Veelhoucken, Ronden &c. T'BESLVYT. Yder naeldens swaerheyts middelpunt dan is inden as.

VI. Eysch. XVII. Voorstel.

WESENDE ghegheuen een naelde: Huer swaerheyts middelpunt te vinden.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een naelde wesen, diens grondt sy den driehouck B C D. T'BEGHEERDE. Wy moeten haer swaerheyt middelpunt vindenT'WERCK. Men sal de swaerheyts middelpunten vinden van eenighe twee driehoucken, als E van B C, ende F van A D C, treckende de linien A E, B F; welcker sne G, ick seg te wesen het begheerde swaerheyts middelpunt.

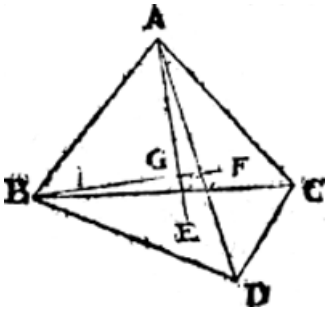

T'BEWYS. Des naeldens A B C D swaerheyts middelpunt is in A E, ende oock in B F, duer het 16 voorstel, het is dan nootsaeclick G. T'BESLVYT. Wesende dan ghegheuen een naelde: Wy hebben huer swaerheyts middelpunt gheuonden naer den eysch.

XII. Vertooch. XVIII. Voorstel.

HET swaerheyts middelpunt van yder naelde deelt den as alsoo, dat het stick naer den houck drievoudich is an t'ander.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een driehouckighe naelde wesen, diens sop A, ende grondt B C D, ende den as van B tot int swaerheyts middelpunt E des driehoucx A D C, sy B E, ende van A tot int swaerheyts middelpunt F des driehoucx B C D sy A F, sniende B E in G, voor t'swaerheyts middelpunt der ghegheuen naelde.
T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dat B G drievoudich is an G E. T'BEREYTSEL. Laet ons trecken van H middel van C D, de linien H A, H B.

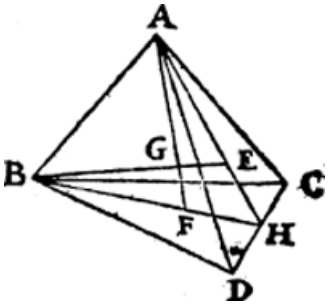

T'BEWYS. Ouermits H A ghetrocken is uyt het middel van D C tot inden houck A, ende dat E t'swaerheyts middelpunt is des driehoucx A C D, soo sal A E dobbel sijn an E H duer het 4e voorstel, ende om de selue reden sal B F dobbel wesen an F H. Dit soo sijnde, ghetrocken de reden E A 2, tot A H 3, vande reden B F 2, tot F H 1 (dat is *Reden* 3/2 van *Reden* 2/1) * daer rest de reden van B G tot G E: Maer treckende *Reden* 2/3 van *Reden* 2/1 daer blijft *Reden* 3/1. B G dan is tot G E, als 3 tot 1.

**Door t'verkeerde des 12 cap. 1. lib. Almag. Ptol.*

MAER soo des ghegheuen naeldens grondt een vierhouck waer, t'voorstel sal in die oock also bewesen worden: Laet by voorbeelt A B C D E een naelde wesen, wiens grondt een vierhouck B C D E, ende as A F sy. Nu dese vierhouckighe naelde ghedeelt in twee driehouckighe, wiens gronden E C B, ende E C D, diens assen A G, ende A H, wiens swaerheyts middelpunten I, K, des heelen naeldens swaerheyts middelpunt sal inde lini I K wesen, tis oock in A F duer het 16e voorstel; tis dan L: Maer want A G H een driehouck is, ende I K evewydich van G H (want I G is t'vierendeel van G A, ende H K t'vierendeel van H A daerom &c.) soo sal A L sulc-+ken reden hebben tot L F, als A I, tot I G, dat is drieuoudich. Sghelijcx sal oock t'bewys sijn in alle naelde met veelsidighen grondt.

+2. v. 6. B. E.

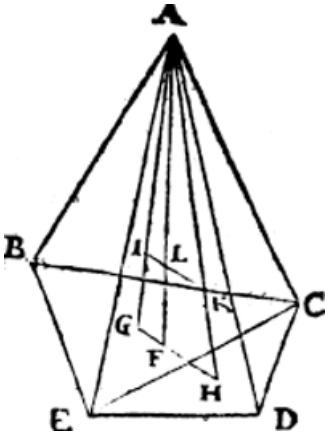

MAERde naelde een keghel sijnde, te weten dat den grondt waer een rondt ofte lanckrondt, t'selfde sal daerin oock alsoo bewesen

worden, want het is duer t'voorgaende kennelick, dat alle veelhouckighe naelde in haer beschreuen, t'swaerheyts middelpunt alsoo sal hebben, dattet opperste deel drievoudich is teghen het onderste. Maer hoe de naelde daer in beschreuen van meer houcken is, hoe die binneschreuen naeldens grootheyt vande ronde naelde min verschilt, daerom oock connen wy om het oneindelick naerderen, een binneschreuen setten, min verschillende vande veruatende, dan eenich ghegheuen lichaem hoe cleen het sy; Daerom de langde der plaets van diens swaerheyts middelpunt tot deses, corter soude moeten wesen dan eenighe langde die mueghelick is ghegheuen te worden, waer uyt ick aldus strie:

A. *Neuen alle twee punten in verscheyden plaetsen staende, connen twee punten ghestelt worden die malcander naerder siin;*
O. *Neuen dese twee punten en connen gheen twee punten ghestelt worden die malcander naerder siin;*
O. *Dese twee punten dan en staen in gheen verscheyden plaetsen.*

T'BESLVYT. Het swaerheyts middelpunt dan van yder naelde, deelt den as alsoo, dat het stuck naer den houck drieuoudich is an t'ander.

VII Eysch. XIX Voorstel.

WESENDE ghegheuen t'swaerheyts middelpunt eens lichaems ende sijns deels, wiens reden an t'ander deel kennelick is: Het swaerheyts middelpunt des ander deels te vinden.

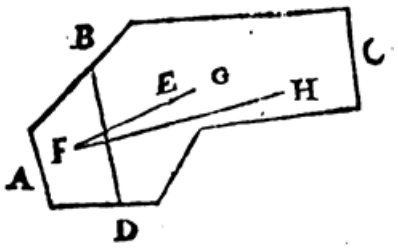

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een lichaem sijn, diens swaerheyts middelpunt E, ende B D A deel des lichaems, wiens swaerheyts middelpunt F. T'BEGHEERDE. Wy moeten t'swaerheyts middelpuntvinden des ander deels B C D. T'WERCK. Men sal trecken F E tot in G, alsoo dat F E sulcken reden hebbe tot E G, als tstick B D C tottet stick B D A; Ick seg dat G t'begheerde swaerheyts middelpunt is, des ander sticx B D C; waer af t'bewys ghelijck sal sijn an t'bewys des 9^{e} voorstels. Wy souden oock moghen voorbeelt setten vant een heele cloot, wiens ander deel een cloot sy, maer sulcx is openbaer ghenouch duer het tweede voorbeelt des bouenschreuen 9^{en} voorstels in ronden. T'BESLVYT. Wesende dan ghegheuen t'swaerheydts middelpunt eens lichaems ende sijns deels, wiens reden an 'tander deel

kennelick is, wy hebben t'swaerheyts middelpunt des ander deels gheuonden, naar den eysch.

VIII Eysch. XX Voorstel.

WESENDE ghegheuen een * ghecorte naelde: Huer swaerheyts middelpunt te vinden.

*Pyramis trucata

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D E F een ghecorte naelde sijn, diens decksel A B C, ende grondt D E F. T'BEGHEERDE. Wy moeten huer swaerheyts middelpunt vinden. T'WERCK. Men sal de ghecorte naelde volmaken, daer an stellende het ghebrekende A B C C, vindende H swaerheyts middelpunt des driehoucx D E F, treckende den as G H, wiens punt inden driehouck A B C, sy I, daernaer salmen teeckenen K, alsoo dat G K drievoudich sy an K I: Insghelijcx L, also dat G L drievoudich sy an L H, teeckenende M, alsoo dat K L sulcken reden hebbe tot L M, ghelijck de ghecorte naelde A B C D E F, tot de naelde A B C G; Ick seg dat M t'begheerde swaerheyts middelpunt is.

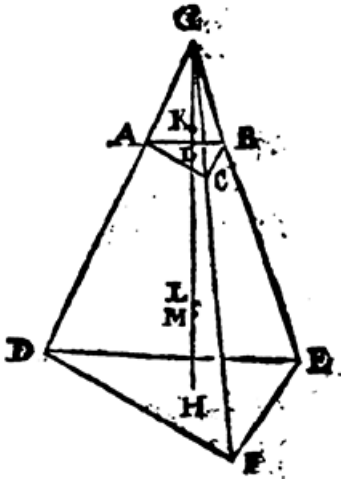

T'BEWYS. L is swaerheyts middelpunt des heels, ende K des deels, ende ghelijck t'onderste deel tottet bouenste, also K L tot L M, Daarom M, door het 1e voorstel des 1en boucx is t'begheerde swaerheyts middelpunt, t'welck wy bewysen moesten. Sghelijcx sal oock den voortganck sijn in allen anderen ghecorte naelden. T'BESLVYT. Wesende dan ghegheuen een ghecorte naelde: Wy hebben huer swaerheyts middelpunt gheuonden, naer den eysch.

IX. Eysch. XXI. Voorstel.

WESENDE ghegheuen een platgrondich lichaem soodanigher form alst valt: Sijn swaerheyts middelpunt te vinden.

T'GHEGHEVEN. Laet A een ongheschickt platgrondich lichaem sijn, dat is omvanghen in platten so veel alst sy. T'BEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheyts middelpunt vinden. T'WERCK. Men sal

t'lichaem deelen inde *naelden dieder ten weynichsten ende bequamelicxt uyt vallen willen. Ten quaetsten commende men can als duer ghemeene reghel, alle platgrondich lichaem in soo veel naelden deelen alst platten heeft, stellende eenich punt int lichaem voor haer ghemeene sop. Dit soo sijnde, men sal yder naeldens swaerheyts middelpunt vinden duer het 17e voorstel. Daer naer om te vinden t'ghemeene swaerheydts middelpunt van twee naelden, men sal tusschen haer swaerheyts middelpunten een balck trecken, die deelende in sulcken reden als haer twee naelden tot malcanderen sijn, weluerstaende t'corste deel naer de swaerste naelde. Ende inder seluer voughen salmen daertoe vergaderen de derde naelde, ende alle d'ander, ende t'punt den balck alsoo ten laetsten deelende, sal t'begheerde swaerheyts middelpunt sijn, waet af t'bewys openbaer is.

*Pyramide.

T'BESLVYT. Wesende dan ghegheuen een platgrondich lichaem soodanigher form alst valt, Wy hebben sijn swaerheyts middelpunt gheuonden, naer den heysch.

XIII. Vertooch. XXII. Voorstel.

YDER * branders swaerheyts middelpunt is inden as.

Het swaerheyts middelpunt des rechten branders inden as te wesen is duer ghemeene wetenschap openbaer, wy sullen alleenelick t'voorbeelt stellen des gheens diens as opden grondt cromhouckich is.

*Conoidale rectangulum.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C een brander wesen diens grondt B C sy, ende den as A D daerop cromhouckich.

T'BEGHEERDE. Wy moeten bewysen dattet swaerheyts middelpunt in A D is.

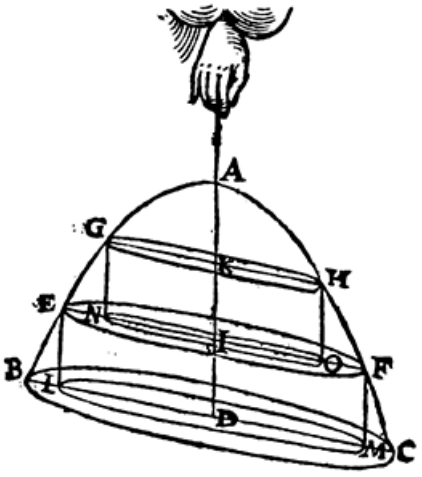

T'BEREYTSEL. Laet ons den brander snien met twee platten E F, G H euewydich vanden grondt B C, welcker ghemeene sneen met den as A D, sijn I K; Ende laet ons trecken de linien E L, F M, G N, H O:

ende L M, N O, G H, sullen * lancronden wesen ghelijck an t'lanckront B C; ende laet E M met G O pilaren sijn uyt de selue beschreuen.

*Ellipses.

T'BEWYS. Want L D * halfmiddellini des lancrondts L M euen is an D M, oock an N I, ende I O, soo sal D as sijn des pilaers E M, inde welcke diens pilaers swaerheyts middelpunt is: Ende om de selue reden sal t'swaerheyts middelpunt des pilaers G O oock wesen in K I, ende veruolghens t'swaerheyts middelpunt des lichaems uyt die twee pilaren vergaert is in K D, daerom oock in A D. Maer hoe datter sulcke pilaren inden brander meer beschreuen worden, hoe datter verschil des branders ende der binneschreuen form van sulcke pilaren vergaert, minder is.

*Semidiamiter.

Wy connen dan duer dat oneindelick naerderen sulcken form binnen den brander stellen, dat huer verschil minder sal wesen, dan eenich ghegheuen lichaem hoe cleen het sy; Waer uyt volght dat stellende A D voor swaerheyts middellini des branders, soo sal t'staltwicht van d'een sijde tot d'ander, min verschillen dan eenighe swaerheyt diemen soude connen gheuen, waer uyt ick aldus strie:

A. *Neuen alle verschillende staltswaerheden, can een swaerheyt ghestelt worden minder dan haer verschil;*
O. *Neuen dese staltswaerheden van d'eene en dander siide des branders, en can gheen swaerheyt gheststelt worden minder dan haer verschil;*
O. *Dese staltswaerheden dan van d'eene ende dander siide des branders en verschillen niet.*

Daerom A D is haer swaerheyts middellini. T'BESLVYT. Yders branders swaerheyts middelpunt dan, is inden as; t'welck wy bewysen moesten.

X. Eysch. XXIII. Voorstel.

WESENDE ghegheuen een brander: Huer swaerheyts middelpunt te vinden.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C een brander wesen diens sop A, ende as A D sy. T'BEGHEERDE. Wy moeten sijn swaerheyts middelpunt vinden. T'WERCK. Men sa1 den as A D in E deelen, alsoo dat A E dobbel sy an E D, ende E sal t'begheerde swaerheyts middelpunt sijn; T'welck bewesen is duer Frederick Commandin int 29 voorstel, waer af den sin verclaert naer onse manier soodanich is. T'BEWYS. Laet den brander doorsneen worden met een plat F G, euewydich vanden grondt B C, ende duer t'middel des as H, ende sniende de uytersten des branders in I, K, ende laet B C G F ende I K L M twee pilaren sijn, beschreuen omme den brander, wiens middelpunten N, O, ende I K P Q een pilaer binnen den brander, wiens swaerheyts middelpunt oock O sijn sal. Nu want ghelijck A D tor A H, t'welck is als 2 tot 1, alsoo

t'rondt B C tottet rondt I K, [+]soo sal den pilaer B G sulcken reden hebben tot den pilaer I L, als 2 tot 1, daerom[+] laet B G weghen 2 □, ende I L 1 □:

[+]*20 v 1 B. van Apollonius.*

[+]*13 v. 12. B. E.*

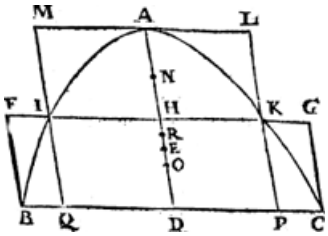

Maer huer swaerheydts middelpunten sijn N, O, de lini dan N O sal balck sijn de selue ghedeelt in huer ermen, dat is in R, alsoo dat N R dobbel sy an R O, soo sal R swaerheyts middelpunt sijn der twee ommeschreuen pilaren, ende O ist vande binneschreuen, ende R sal soo verre van E vallen, als O van E, te weten elck 1/12 van A D: Ende sulcx sal in alle anderen der ghelijcke voorbeelden oock alsoo gheschien. Maer op dattet claerder sy, Wy sullender noch een besonder voorbeelt af beschrijuen aldus:

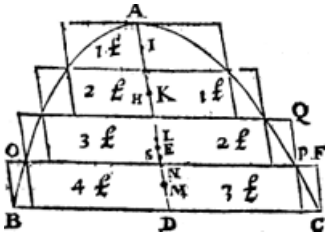

Laet ons den brander A B C noch eenmael snien duer de middelen van A H, ende H D; daer uyt teeckenende vier omschreuen, ende drie binneschreuen pilaren, als hier onder, alwaer A D des branders as is, ende der pilaren middelpunten sijn I, K, L, M, ende A E sy noch dobbel an E D als vooren. Nu want ghelijck A D tot A N, (t'welck is als 4 tot[+] 3) alsoo het rondt B C tottet, rondt O P, soo sal den pilaer B F sulcken reden hebben tot den pilaer O Q, als 4 tot 3, ende om de selue oirsaeck sal B F sulcken reden hebben tot de derde diens middelpunt K, als 4 tot 2, ende tot den omschreuen pilaer wiens middelpunt I, als 4 tot 1: Daerom laet d'onderste der omschreuen pilaeren weghen 4 □, d'ander 3 □, de volghende 2 □, de hoochste 1 □; Laet ook om de selue reden de leegste der binneschreuen pilaren weghen 3 □, d'ander 2 □ , de laetste 1 □. T'welck soo sijnde, ende anghesien alle de swaerheyts middelpunten ende der pilaren swaerheden bekent sijn, soo ist openbaer duer het 2[e] voorstel des 1[en] boucx, datter swaerheyts middelpunt der vier omschreuen pilaeren sal vallen in L, also dat L E sal doen 1/24 van A D, ende der drie binnenschreuen pilaren sal vallen in S, alsoo

[+]*20. v. 1. B. van Apollonius.*

dat S E oock sal doen 1/24 van A D. Dees twee punten dan L ende S vallen wederom euen verr van E.

Maer soomen om den brander schreue sulcke acht pilaren, ende seuen daer binnen, men sal sulcke punten noch euewydich vinden van E, te weten elck 1/48 van A D.

Maer soomen om den brander schreue soodanighe sesthien pilaren, ende vijfthien daer binnen, men sal sulcke punten noch euewydich vinden van E, te weten elck 1/96 van A D: Inder voughen dat het verschil der volghende inschrijuing, altijt den helft is der voorgaende, daer af wy naer t'nootsaecklick veruolg in allen souden trachten, ten waer wy dat lieten om de cortheyt.

Dit soo synde E is t'swaerheyts middelpunt des ghegheuen branders: want later (soot mueghelick waer) daer buyten sijn tusschen E L ofte E S, men sal dan duer de oneindelicke omschrijuing en*de* binneschrijuing veler pilaren, daer toe commen, dattet swaerheyts middelpunt des omschreuen forms, leegher sal commen dan des brander: ofte der binneschreuen form, hoogher dan des branders, t'welck ommueghelick is. Ten is dan gheen ander punt dan E, t'welck wy bewysen moesten.

T'BESLVYT. Wesende dan ghegheuen een brander, wy hebben sijn swaerheyts middelpunt gheuonden, naer den eysch.

Mercxt.

ANGHESIEN des driehoucx lini vanden houck tot int middel der sijde, van t'swaerheyts middelpunt in sulcken reden ghedeelt wordt, als desen as des branders duer het 4^{e} voorstel, soo volgt dat inden driehouck der ghelijcke ghedaenten sullen beuonden worden duer omschreuen ende binneschreuen vierhoucken, ghelijck hier vooren gheschiet is met omschreuen ende binneschreuen pilaren.

XI. Eysch. XXIIII. Voorstel.

WESENDE ghegheuen een ghecorten brander: Huer swaerheyts middelpunt te vinden.

T'GHEGHEVEN. Laet A B C D een ghecorten brander sijn, dient decsel A B, ende grondt D C, ende as E F.

T'BEGHEERDE. Wy moeten huer swaerheyts middelpunt vinden.

T'WERCK. Men sal den ghecorten brander volmaken, daer an stellende t'ghebrekende A B G, Daernaer salmen teeckenen H, alsoo dat G H dobbel sy an H E, sghelijcx, I also dat G I dobbel sy an F, daernaer K, alsoo dat I H sulcken reden hebbe tot I K, als den ghecorten brander A B C D, tottet branderken A B G: Ick seg dat K t'be-

gheerde swaerheyts middelpunt is.

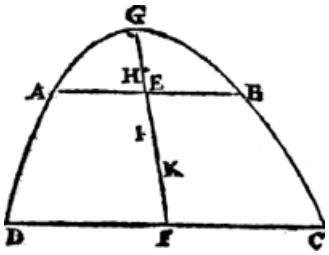

T'BEWYS. I is swaerheyts middelpunt des heels D C G, ende H des deels A B G, ende ghelijck t'ander deel A B C D, tot dit deel A B G, alsoo H I tot I K duer t'werck, daerom K, duer het 19^{e} voorstel, is t'begheerde swaerheyts middelpunt, t'welck wy bewysen moesten.

T'BESLVYT. Wesende dan ghegheuen een ghecorten brander, wy hebben huer swaerheyts middelpunt gheuonden naer den eysch.

EINDE DES TWEEDEN BOVCX.